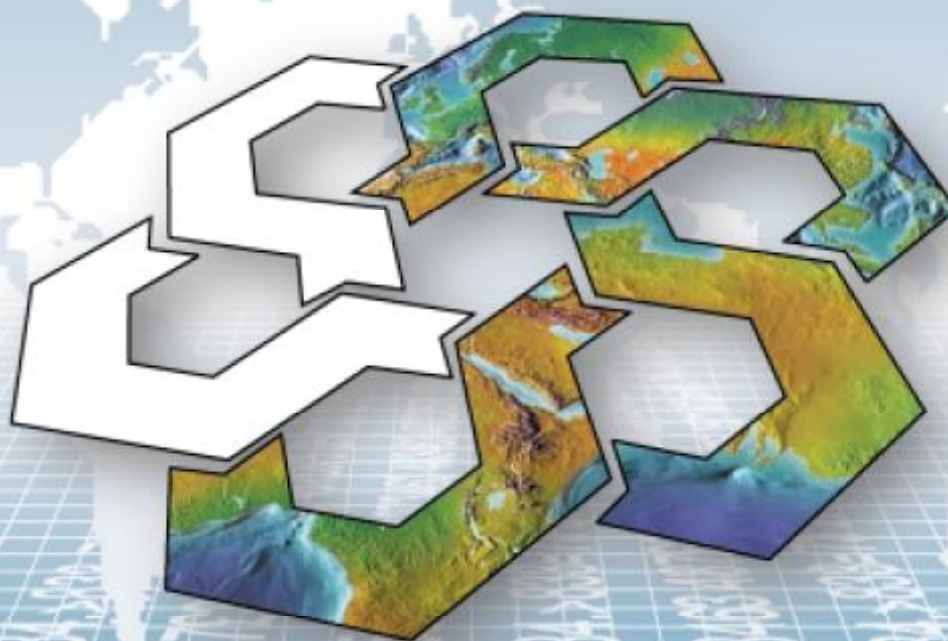

SME-STANDARDEN

(IFRS for Small and Medium-sized Entities)

***- EN ANALYSE AF INDHOLDET OG
VURDERING AF HENSIGTSMÆSSIGHEDEN***

Udarbejdet af:

Ole Peder Christophersen
Carsten Støvring Pedersen

Cand.merc.aud.
Aalborg Universitet

Vejleder:

Frank Thinggaard

Kandidatafhandling
2008

Forord

Denne kandidatafhandling er skrevet i forbindelse med afslutningen af Cand.merc.aud.-studiet på Aalborg Universitet. Processen og tilblivelsen er forløbet i perioden oktober 2007 til april 2008.

Formålet med en kandidatafhandling er udarbejdelsen af en selvstændig afhandling med relevans for statsautoriseret revisors virke og dermed dokumentere den studerendes færdigheder i anvendelsen af videnskabelige teorier og metoder under arbejdet med et afgrænset fagligt emne.

Nærværende afhandling vil med en teoretisk indgangsvinkel omfatte en analyse af indholdet og vurdering af hensigtsmæssigheden af SME-standarden (IFRS for Small and Medium-sized Entities) indenfor afgrænsede regnskabsområder. Behandlingen heraf er aktuel set i relation til, at SME-standarden stadig kun ligger i udkast med indkomne høringssvar, og en endelig vedtagelse først forventes i efteråret 2008.

Afhandlingen henvender sig som udgangspunkt til bedømmerne – vejleder og censor. Som følge af problemstillingens særegne karakter henvender den sig også til personer, der medvirker i tilblivelsen af regnskabsstandarder. Afhandlingen kan dog tilmed anvendes af regnskabsproducenter, der ønsker et dybere indblik i og kendskab til SME-standarden.

I forbindelse med udarbejdelsen af afhandlingen vil vi gerne takke vores kolleger og arbejdsgiver, som har været os behjælpelige i processen – ikke mindst med en tidsmæssig håndsrækning i en travl periode. Herudover også en tak til vores vejleder, Frank Thinggaard.

Informationsindsamlingen er afsluttet ultimo marts 2008.

Aalborg, den 30. april 2008

Ole Peder Christophersen

Carsten Støvring Pedersen

Indholdsoversigt / Ansvarsliste

1. Indledning	1	Fælles
2. Problemformulering	3	Fælles
3. Afgrænsning	4	Fælles
4. Metode	6	Fælles
4.1 Afhandlingens opbygning	7	Fælles
4.2 Informationsgrundlag	8	Fælles
5. For hvilke virksomheder er SME-standarden relevant?	9	OPC
5.1 Hvad er SME-standarden?.....	9	OPC
5.2 Behovet for en særlig regnskabsregulering for SME-virksomheder.....	10	OPC
5.3 Opdeling i regnskabsklasser	12	CSP
5.4 Teoretisk gennemgang af informationsbehovet	19	CSP
5.5 Krav til informationer i årsrapporten.....	22	OPC
5.6 Målgruppe for små og mellemstore virksomheder.....	30	CSP
5.7 SME-standarens afdækning af målgruppens informationsbehov.....	33	CSP
5.8 Kriterier for anvendelse af SME-standarden.....	37	CSP
5.9 Sammenfatning	43	Fælles
6. Hensigtsmæssigheden af SME-standarden	44	Fælles
7. Forsknings- og udviklingsomkostninger	44	OPC
7.1 SME-standarden, SME 17	44	OPC
7.2 IFRS-standarden, IAS 38	48	OPC
7.3 ÅRL § 83 / RV 7	49	OPC
7.4 Sammenholdelse af SME 17 med IAS 38 og ÅRL	51	OPC
7.5 Sammenfatning	57	OPC
8. Finansielle instrumenter	58	OPC
8.1 SME-standarden, SME 11	58	OPC
8.2 IFRS-standarden, IAS 39 m.fl.	65	OPC
8.3 ÅRL § 33, 36 og 37 m.fl. / RV 15	76	OPC
8.4 Sammenholdelse af SME 11 med IFRS-standarden og ÅRL	79	OPC
8.5 Sammenfatning	94	OPC
9. Værdiforringelse af aktiver (Nedskrivningstest)	96	CSP
9.1 SME-standarden, SME 26	96	CSP
9.2 IFRS-standarden, IAS 36	103	CSP
9.3 ÅRL § 42, 49 og 53 m.fl. / RV 7, 10 og 18	110	CSP
9.4 Sammenholdelse af SME 26 med IAS 36 og ÅRL	116	CSP
9.5 Vurdering af hensigtsmæssighed af SME 26	122	CSP
9.6 Sammenfatning	130	CSP
10. Konklusion	132	Fælles
11. Perspektivering	136	Fælles
12. English Summary	138	Fælles
13. Litteraturoversigt	141	Fælles
14. Bilag	143	Fælles

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
2. Problemformulering	3
3. Afgrænsning	4
4. Metode	6
4.1 Afhandlingens opbygning	7
4.2 Informationsgrundlag	8
5. For hvilke virksomheder er SME-standarden relevant?	9
5.1 Hvad er SME-standarden?	9
5.2 Behovet for en særlig regnskabsregulering for SME-virksomheder.....	10
5.3 Opdeling i regnskabsklasser	12
5.3.1 <i>Klassifikation efter SME-standarden</i>	12
5.3.1.1 <i>Definition</i>	12
5.3.1.2 <i>Baggrunden for opdelingen</i>	13
5.3.1.3 <i>Afgrænsning i forhold til store virksomheder</i>	13
5.3.1.4 <i>Mikro-virksomheder</i>	14
5.3.2 <i>Klassifikation efter IFRS-standarden</i>	15
5.3.2.1 <i>Implementering i dansk lov</i>	16
5.3.3 <i>Klassifikation efter ÅRL</i>	16
5.3.3.1 <i>Definition</i>	17
5.3.3.2 <i>Størrelsesgrænser</i>	17
5.3.3.3 <i>Baggrunden for opdelingen</i>	17
5.4 Teoretisk gennemgang af informationsbehovet	19
5.4.1 <i>Kritik af teorien</i>	21
5.5 Krav til informationer i årsrapporten	22
5.5.1 <i>Begrebsrammens opbygning</i>	22
5.5.2 <i>Målsætning</i>	23
5.5.2.1 <i>Brugernes informationsbehov</i>	23
5.5.2.2 <i>Generalklausul</i>	24
5.5.2.3 <i>Kvalitetshierarki</i>	24
5.5.3 <i>Målesystemer</i>	27
5.5.3.1 <i>Definition af elementer</i>	27
5.5.3.2 <i>Indregning og måling</i>	28
5.5.3.3 <i>Klassifikation</i>	28
5.5.3.4 <i>Grundlæggende forudsætninger</i>	29
5.6 Målgruppe for små og mellemstore virksomheder.....	30
5.6.1 <i>Interessenter</i>	30
5.6.1.1 <i>Ejerstruktur og ledelse</i>	30
5.6.1.2 <i>Interne interessenter</i>	30
5.6.1.3 <i>Eksterne interessenter</i>	30
5.6.2 <i>Informationsbehov</i>	31
5.6.2.1 <i>Interne interessenter</i>	31
5.6.2.2 <i>Eksterne interessenter</i>	31

5.6.2.3 Mikro-virksomheder	32
5.7 SME-standarden afdækning af målgruppens informationsbehov	33
5.7.1 Interne interessenter	33
5.7.1.1 Ejerkreds	33
5.7.1.2 Medarbejdere	34
5.7.2 Eksterne interessenter	34
5.7.2.1 Offentlige myndigheder	34
5.7.2.2 Konkurrenter	35
5.7.2.3 Kunder	35
5.7.2.4 Leverandører	35
5.7.2.5 Kreditinstitutter	36
5.7.3 Opsummering	36
5.8 Kriterier for anvendelse af SME-standarden	37
5.8.1 Passive investorer	37
5.8.2 Medarbejderincitamentsprogrammer	38
5.8.3 International handel	38
5.8.4 Opfyldelseskriterier	39
5.8.5 Implementering i dansk lov	40
5.8.5.1 Kvalitative kriterier	40
5.8.5.2 Kvantitative kriterier	41
5.8.5.3 Tilpasning til ÅRL	41
5.9 Sammenfatning	43
6. Hensigtsmæssigheden af SME-standarden	44
7. Forsknings- og udviklingsomkostninger	44
7.1 SME-standarden, SME 17	44
7.1.1 Definitioner	44
7.1.1.1 Forskning kontra udvikling	45
7.1.2 Indregning	46
7.1.3 Måling	46
7.1.4 Oplysninger i årsrapporten	47
7.2 IFRS-standarden, IAS 38	48
7.2.1 Definitioner	48
7.2.2 Indregning	48
7.2.3 Måling	48
7.2.4 Oplysninger i årsrapporten	48
7.3 ÅRL § 83 / RV 7	49
7.3.1 Forskning kontra udvikling	49
7.3.2 Indregning	49
7.3.3 Måling	50
7.3.4 Oplysninger i årsrapporten	50
7.4 Sammenholdelse af SME 17 med IAS 38 og ÅRL	51
7.4.1 Definitioner	51
7.4.2 Regnskabsmæssig behandling	51
7.4.2.1 Forskning	51

7.4.2.2	Udviklingsomkostninger	52
7.4.2.3	Vurdering af hensigtsmæssighed	53
7.4.3	Oplysninger i årsrapporten	56
7.5	Sammenfatning	57
8.	Finansielle instrumenter	58
8.1	SME-standarden, SME 11	58
8.1.1	Omfang/anvendelsesområde	58
8.1.2	Definitioner	59
8.1.3	Indregning	59
8.1.3.1	Ophør af indregning af finansielle aktiver	59
8.1.3.2	Ophør af indregning af finansielle forpligtelser	59
8.1.4	Måling	60
8.1.4.1	Kriterier for måling til kostpris	60
8.1.4.2	Dagsværdi	61
8.1.5	Nedskrivning	61
8.1.6	Regnskabsmæssig sikring (Hedge accounting)	61
8.1.6.1	Virksomhedens opfyldelseskriterier for brug af regnskabsmæssig sikring	62
8.1.6.2	Risici der kan afdækkes ved regnskabsmæssig sikring	62
8.1.6.3	Kriterier for indregning af sikringsinstrument som regnskabsmæssig sikring	62
8.1.6.4	Sikring af dagsværdi	63
8.1.6.5	Sikring af pengestrømme/nettoinvestering i udenlandsk virksomhed	63
8.1.7	Oplysninger i årsrapporten	63
8.1.7.1	Oplysninger om dagsværdi	64
8.1.7.2	Værdireguleringer i resultatopgørelsen	64
8.1.7.3	Regnskabsmæssig sikring	64
8.2	IFRS-standarden, IAS 39 m.fl.	65
8.2.1	Omfang/anvendelsesområde	65
8.2.2	Definitioner	66
8.2.3	Indregning	69
8.2.3.1	Særligt om finansielle aktiver	69
8.2.3.2	Særligt om finansielle forpligtelser	70
8.2.4	Måling	70
8.2.4.1	Første måling	70
8.2.4.2	Efterfølgende måling	70
8.2.5	Omklassifikationer (IAS 39.50 – 54)	71
8.2.6	Gevinster og tab	72
8.2.7	Økonomisk sikring	72
8.2.8	Regnskabsmæssig sikring	73
8.2.8.1	Betingelser for regnskabsmæssig sikring	73
8.2.8.2	Typer af regnskabsmæssig sikring	73
8.2.9	Oplysninger i årsrapporten / IFRS 7	75
8.3	ÅRL § 33, 36 og 37 m.fl. / RV 15	76
8.3.1	Omfang / Anvendelsesområde	76
8.3.2	Definitioner	76

8.3.3 Indregning	76
8.3.4 Måling	77
8.3.4.1 Første måling	77
8.3.4.2 Efterfølgende måling.....	77
8.3.5 Gevinster og tab	77
8.3.6 Regnskabsmæssig sikring.....	78
8.3.7 Oplysninger i årsrapporten	78
8.4 Sammenholdelse af SME 11 med IFRS-standarden og ÅRL	79
8.4.1 Tilladelse af IAS 39	79
8.4.2 Omfang/anvendelse.....	80
8.4.3 Definitioner	80
8.4.4 Kategorisering af finansielle instrumenter	81
8.4.4.1 Disponibel for salg	81
8.4.4.2 Holde-til-udløb	82
8.4.5 Indregning	82
8.4.6 Ophør af indregning	83
8.4.6.1 Finansielt aktiv	83
8.4.6.2 Finansiell forpligtelse.....	84
8.4.7 Første måling	84
8.4.8 Efterfølgende måling	85
8.4.8.1 Finansielle aktiver.....	85
8.4.8.2 Finansielle forpligtelser.....	86
8.4.9 Gevinster og tab	88
8.4.10 Regnskabsmæssig sikring	88
8.4.10.1 Sikringsinstrumenter	88
8.4.10.2 Risici der kan sikres (sikrede poster)	90
8.4.10.3 Betingelser for regnskabsmæssig sikring	91
8.4.11 Typer af sikringer	92
8.4.11.1 Sikring af dagsværdi	92
8.4.11.2 Sikring af fremtidig pengestrømme	92
8.4.11.3 Sikring af nettoinvestering i udenlandsk virksomhed	92
8.4.12 Oplysninger i årsrapporten.....	92
8.5 Sammenfatning	94
9. Værdiforringelse af aktiver (Nedskrivningstest)	96
9.1 SME-standarden, SME 26	96
9.1.1 Omfang / anvendelsesområde.....	96
9.1.2 Definitioner mv.	97
9.1.3 Måling	98
9.1.3.1 Indikationer på værdiforringelse	98
9.1.3.2 Dagsværdi fratrukket salgsomkostninger	99
9.1.4 Indregning	100
9.1.4.1 Generelt	100
9.1.4.2 Nedskrivninger af goodwill.....	100
9.1.5 Tilbageførsel af nedskrivninger	101

9.1.6 Oplysningskrav.....	101
9.2 IFRS-standarden, IAS 36	103
9.2.1 Omfang / anvendelsesområde.....	103
9.2.2 Definitioner mv.	103
9.2.3 Måling.....	104
9.2.3.1 Tidspunkt for måling	104
9.2.3.2 Indikationer på værdiforringelse	104
9.2.3.3 Måling af genindvindingsværdi	105
9.2.4 Indregning	106
9.2.4.1 Enkeltaktiver, bortset fra goodwill (IAS 36.58-64)	106
9.2.4.2 CGU'er og goodwill.....	106
9.2.5 Tilbageførsel af tab ved værdiforringelse	107
9.2.5.1 Generelt (IAS 36.109-116).....	107
9.2.5.2 Enkeltaktiver, bortset fra goodwill (IAS 36.117-121)	107
9.2.5.3 CGU'er (IAS 36.122-123).....	108
9.2.5.4 Goodwill (IAS 36.124-125).....	108
9.2.6 Oplysninger i årsrapporten	108
9.2.6.1 Oplysninger ved væsentlige tab ved værdiforringelse	108
9.2.6.2 Oplysninger om kriterier for måling	108
9.3 ÅRL § 42, 49 og 53 m.fl. / RV 7, 10 og 18	110
9.3.1 Omfang / anvendelsesområde.....	110
9.3.2 Definitioner mv.	110
9.3.3 Måling	111
9.3.3.1 Indikationer på værdiforringelse	111
9.3.3.2 Immaterielle aktiver	111
9.3.3.3 Materielle anlægsaktiver.....	112
9.3.4 Indregning	113
9.3.5 Tilbageførsel af nedskrivninger	113
9.3.6 Oplysninger i årsrapporten	114
9.4 Sammenholdelse af SME 26 med IAS 36 og ÅRL	116
9.4.1 Omfang / anvendelsesområde.....	116
9.4.2 Definitioner mv.	116
9.4.3 Måling	117
9.4.3.1 Indikationer på værdiforringelse	117
9.4.3.2 Tidspunkt for måling	117
9.4.3.3 Målingskriterier.....	118
9.4.3.4 Identifikation af aktiver og CGU'er	118
9.4.4 Indregning	118
9.4.4.1 Fordeling af nedskrivninger.....	119
9.4.4.2 Tilbageførsel af nedskrivninger	120
9.4.5 Oplysningskrav	120
9.5 Vurdering af hensigtsmæssighed af SME 26	122
9.5.1 De vigtigste forskelle	122
9.5.2 Manglende nytteværdi som målingskriterium	122

9.5.2.1 Opgørelse af dagsværdi fratrukket salgsomkostninger	123
9.5.2.2 Opgørelse af nytteværdi.....	124
9.5.2.3 Konsekvenser for regnskabsproducent	125
9.5.2.4 Konsekvenser for regnskabsbruger	126
9.5.2.5 Konsekvenser i årsrapporten	126
9.5.3 Fordeling af nedskrivning på CGU'er	127
9.5.4 Afskrivning på goodwill og andre immaterielle aktiver	128
9.6 Sammenfatning	130
10. Konklusion	132
11. Perspektivering	136
12. English Summary	138
13. Litteraturoversigt	141
14. Bilag.....	143
Bilag 1 – Oplysningskrav efter IFRS 7	143
Bilag 2 – Eksempel på nedskrivninger efter SME 26	146

1. Indledning

Den øgede globalisering har gennem de seneste årtier gjort verden mindre. Dette er blandt andet sket ved politiske initiativer og lovgivningsmæssige reguleringer, så som oprettelsen af det indre marked, samt den teknologiske udvikling.

Globaliseringens konsekvenser har blandt andet resulteret i, at virksomheder i dag ikke kan undlade at indregne internationale forhold i deres strategier. Det er ikke længere noget særsyn at virksomheder henvender sig til udlandet for at finde finansiering i form af både lån og tiltrækning af udenlandske investorer. Derudover er der også sket en øget handel med udlandet i form af køb og salg af varer og tjenesteydelser.

Den øgede internationalisering af de markeder, hvorpå virksomhederne bevæger sig, gør, at der er kommet en større andel af udenlandske interessenter, som f.eks., långivere, investorer, kreditorer m.v., for virksomhederne. Derfor er der kommet et behov for at kunne sammenligne og vurdere virksomheder, herunder deres finansielle stilling, på tværs af landegrænser.

Derfor er der behov for en regnskabsregulering, som virker på tværs af landegrænserne. Dette er forsøgt løst ved IASBs indførelse af et sæt internationale regnskabsstandarder (IFRS). Problemet ved IFRS-standarden er, at den er meget omfattende og vanskelig at implementere og bruge for små og mellemstore virksomheder.

IFRS-standarden er dog på nuværende tidspunkt det eneste alternativ for sammenligning af virksomheders finansielle stilling og indtjeningssevne i et internationalt perspektiv. Problemet med at bruge de respektive landes nationale regnskabsreguleringer er, at det ikke er i alle lande, som f.eks. Danmark, hvor de er møntet på en generel gruppe af interessenter. I Tyskland er regnskabsreguleringen f.eks. baseret på historiske kostpriser og er derfor rettet mod skattemyndighederne. Den er altså ikke så dagsværdibaseret som den danske regulering, hvorfor en direkte sammenligning mellem de to regnskabsreguleringer ikke vil være hensigtsmæssig.

Der er på nuværende tidspunkt ikke nogen regnskabsmæssig regulering, som ikke enten er for usammenlignelig (national lovgivning) eller for omfattende og omkostningstung (IFRS) at bruge for små og mellemstore virksomheder.

Dette problem er IASB i midlertidigt ved at forsøge at løse med udarbejdelsen af SME-standarden¹, som er en international regnskabsstandard der er tilpasset små og mellemstore virksomheder.

Processen med udarbejdelsen af SME-standarden startede allerede i 2001, hvor IASB sammensatte en projektgruppe, der skulle udvikle en regnskabsstandard specielt møntet på målgruppen "*Small and*

¹ Exposure Draft of a Proposed IFRS for Small and Medium-sized Entities

Medium-sized Entities". I 2004 kom IASB med deres syn på den nye standard². Efter at have modtaget og vurderet kommentarer på deres udspil, kom IASB i 2007 med et udkast til SME-standarden. Hensigten med dette dokument er, at det skal udarte sig til at være en selvstændig regnskabsstandard, der kan bruges uafhængigt af den eksisterende IFRS-standard, en såkaldt stand-alone standard.

Efter at have udsendt den nye regnskabsstandard i udkast, har IASB udbedt sig kommentarer fra omgivelserne. Disse skulle senest indgå 30. november 2007, og det forventes at en international regnskabsstandard for små og mellemstore virksomheder vil forelægge til endelig vedtagelse i 2. halvår 2008.

² Discussion Paper: Preliminary Views on Accounting Standards for Small and Medium-sized Entities

2. Problemformulering

Udarbejdelsen af en regnskabsstandard skaber i sagens natur en konflikt mellem, på den ene side information til regnskabsbrugeren og på den anden side omkostningerne forbundet med frembringelsen af informationerne. Der er altså tale om et cost/benefit dilemma.

Dette fører os frem til vores problemstilling:

”Vi vil i denne afhandling foretage en analyse af indholdet af SME-standarden og vurdering af hensigtsmæssigheden i forhold til regnskabsbruger og -producent.”

Dette vil vi gøre ved at fastlægge hvilken type virksomheder, der i Danmark vil kunne tænkes at aflægge regnskaber efter SME-standarden. Til brug for fastlæggelsen heraf vil vi redegøre for regnskabsbrugers informationsbehov og sammenholde disse med regnskabsproducentens byrde ved frembringelsen af informationen.

I SME-standarden er der foretaget ændringer i forhold til IFRS-standarden og ÅRL. Dette kan i midlertidigt skabe nogle konflikter i sammenligningen af regnskaber på tværs af de enkelte regnskabsstandarder.

Vi vil derfor beskrive de væsentligste ændringer og vurdere IASBs bevæggrunde for at foretage disse. Dette gøres ved at foretage en sammenligning af SME-standarden med henholdsvis IFRS-standarden og ÅRL og dernæst analysere, hvorvidt disse forskelle er hensigtsmæssige i forhold til regnskabsbruger og -producent.

3. Afgrænsning

Vi vil i afhandlingen sammenligne SME-standarden med den danske regnskabsregulering, ÅRL og IFRS-standarden. Vi har valgt ikke at sammenligne og vurdere forholdet mellem ÅRL og IFRS-standarden, da det er vores vurdering af SME-standardens hensigt er, at den skal virke som et kompromis mellem IFRS-standarden og ÅRL (eller anden national lovgivning). Vi mener derfor ikke, at helheden i afhandlingen vil komme til at lide under denne afgrænsning.

Vi har desuden afgrænset os til udelukkende at behandle de danske forhold. Vi vil således ikke forholde os til implementeringen af SME-standarden i andre lande end i Danmark.

Endvidere har vi ikke vurderet, hvorvidt SME-standarden skal omfatte virksomheder allerede omfattet af IFRS-standarden. Derimod har vi vurderet, hvilke øvrige virksomheder, der bliver omfattet af SME-standarden. Begrundelsen herfor er, at implementeringen af IFRS-standarden, for regnskabsklasse D virksomheder, er dikteret fra EU's side, og det derfor ikke vil være muligt at ændre på disse rammer. Derimod bliver SME-standardens anvendelse i national lovgivning formentlig overladt til det enkelte land, og derfor er sondringen mellem ÅRL og SME-standarden relevant at diskutere. Da IFRS-standarden er det andet alternativ, er sammenhængen herimellem også relevant.

For at vi kan vurdere SME-standardens hensigtsmæssighed, skal alle forskelle og ligheder mellem SME-standarden, IFRS-standarden og ÅRL vurderes. På grund af omfanget af en sådan analyse vil vi afgrænse os til at behandle udvalgte regnskabsområder. Vi er derfor klar over, at vores analyse ikke vil komme til at give noget endegyldigt svar på SME-standardens hensigtsmæssighed som helhed, men derimod kun vurdere den på de udvalgte områder for regnskabsbruger og –producent.

De udvalgte regnskabsområder er valgt ud fra en betragtning om, at områderne skal være generelle. Dvs. at det er områder, der er aktuelle i de fleste virksomheder, samt at forskellene på de enkelte områder skal være væsentlige i forhold til de gældende bestemmelser.

Ved gennemgangen af SME-standarden har vi afgrænset os til at behandle områderne:

- Forskning og udvikling
- Værdiforringelse af aktiver
- Finansielle instrumenter

Efter vores opfattelse udgør forskning og udvikling en stadig større del af virksomhedernes samlede udgifter. Dette betyder, at en større del af virksomhedernes aktiver består af forsknings og udviklingsprojekter, know-how mv. Den regnskabsmæssige behandling er vigtig for regnskabsbrugeren, da der er særlige forhold, der skal være opfyldt, for at denne type udgifter kan indregnes som aktiver i balancen, og dermed medvirke til at afspejle virksomhedens værdi.

Udviklingen i kapitalmarkederne har gjort, at brugen af både primære og afledte finansielle instrumenter er blevet mere udbredt, deslige omfattende og komplekse. Dermed stiller området store krav til regnskabsproducenten i forbindelse med regnskabsudarbejdelsen, ligesom det er svært gennemskueligt for regnskabsbruger. Stort set alle virksomheder har finansielle instrumenter i deres balance, f.eks. i form af tilgodehavender/gældsforpligtelser fra salg af deres primære aktivitet, gældsforpligtelser i forbindelse med investeringsaktivitet. Herudover er en stor del af investeringsaktiver finansielle instrumenter.

Vi har desuden valgt at belyse regnskabsområdet værdiforringelse af aktiver (nedskrivningstest). Vores argumentation for valg af netop dette område skal ses i lyset af, at dette er komplekst i sin regnskabsregulering, specielt i praksis for regnskabsproducenten. Det kan samtidigt være svært gennemskueligt og vurderingsmæssigt vanskeligt for regnskabsbrugeren, idet der ofte kun forekommer begrænsede oplysninger om værdiansættelse heraf i årsrapporten. Samtidigt vil der fra regnskabsproducenten lægge mange skøn til grund for en nedskrivningstest. Disse kan både være uigennemskuelige for regnskabsbrugeren, ligesom disse kan være fejlagtige fra regnskabsproducenten. Disse skøn kan samtidig være underlagt en tilsløring fra regnskabsproducenten i et forsøg på undladelse eller fejlagtigt oplysning af nedskrivninger på aktiver.

Herudover er værdiforringelse af aktiver et fundamentalt princip, der dækker store dele af anlægsaktiverne i balancen. Det er også en form for en dagsværdibetragtning i værdiansættelsen af aktiver ud fra et forsigtighedssynspunkt. Vores indledende litteraturstudier har samtidig vist forskelle i regnskabsreguleringerne på dette område. Vi finder det derfor relevant for en nærmere belysning og vurdering.

4. Metode

For at kunne besvare problemformuleringen, er afhandlingen opdelt i 2 underspørgsmål:

1. Hvilke virksomheder vil blive omfattet af SME-standarden?
2. Er de foretagne ændringer i forhold til eksisterende lovgivning hensigtsmæssige?

Del 1

For at kunne besvare det første spørgsmål, vil vi først vurdere behovet for etableringen af en regnskabsstandard, der er henvendt til små og mellemstore virksomheder.

Derefter vil vi redegøre for de eksisterende regler (IFRS-standarden og ÅRL) og vurdere, hvorvidt disse dækker de små og mellemstore virksomheder tilfredsstillende. Dette vil vi gøre ved først at redegøre for omfanget af de eksisterende regnskabsreguleringer. Dernæst vil vi anskueliggøre hvilke interessenter og målgrupper, som de er tiltænkt, samt hvilke krav disse regnskabsbrugere stiller til regnskaberne.

Herefter vil foretage en teoretisk gennemgang af sammenhængen mellem interessenternes informationsbehov og henholdsvis størrelsen af virksomheden og de omkostninger, der er forbundet med fremskaffelsen af informationerne.

Endeligt vil vi sammenligne og vurdere SME-standarden i forhold til henholdsvis IFRS-standarden og ÅRL. Herunder vil vi komme med vores bud på hvilke virksomheder, der vil blive omfattet af SME-standarden.

Del 2

Efter at have vurderet hvilke virksomheder, der i Danmark vil være omfattet af SME-standarden, vil vi analysere, om den er hensigtsmæssig og praktisk anvendelig. Dette vil vi gøre ved at redegøre for regnskabsmæssige regler i henhold til SME-standarden, IFRS-standarden og ÅRL og dernæst sammenholde forskelle og ligheder.

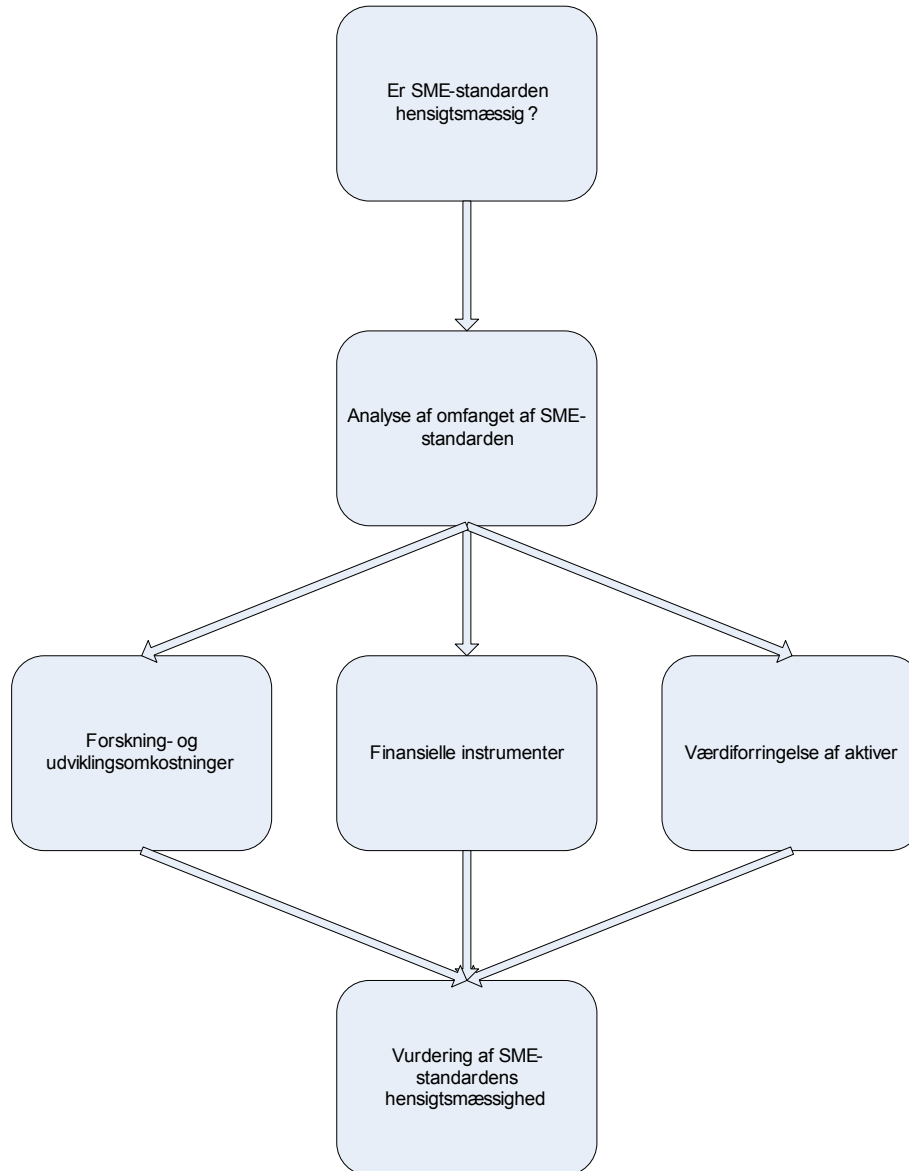
Vi har valgt at gennemgå følgende regnskabsområder:

1. Forsknings og udvikling
2. Finansielle instrumenter
3. Værdiforringelse af aktiver

Slutteligt vil vi i konklusionen opsummere, hvilke virksomheder, der vil blive omfattet af den nye regnskabsstandard, samt hvorvidt regnskabsstandarden er hensigtsmæssig i forhold til regnskabsbrugere og -producent.

4.1 Afhandlingens opbygning

Afhandlingen er på baggrund af problemformuleringen opbygget med følgende struktur:

4.2 Informationsgrundlag

I den indledende fase har vi koncentreret vores arbejde omkring informationssøgning. Da SME-standarden endnu kun foreligger i udkast, er den tilgængelige litteratur om emnet begrænset.

Vores primære kilder har været udkastet til SME-standarden, Basis for Conclusions til SME-standarden, IFRS-standarden og Årsregnskabsloven med tilhørende regnskabsvejledninger og kommentarer.

Derudover har vi også sekundært brugt artikler og undervisningsmateriale samt anden faglitteratur og de indsendte Comment Letters³ til udkastet til SME-standarden. Den sekundære litteratur er af overvejende subjektiv karakter. Ved gennemlæsningen har vi dog konstateret en markant enig holdning blandt de enkelte skribenter på langt de fleste områder. På de områder hvor forfatterne er uenige, har vi forholdt os kritisk.

³ Der er benyttet udvalgte Comment Letters fra store revisionsvirksomheder og regnskabsorganisationer.

5. For hvilke virksomheder er SME-standarden relevant?

For at kunne vurdere relevansen af SME-standarden, vil vi først analysere behovet for en sådan regulering. Derefter vil vi sætte den i forhold til de nuværende reguleringer (IFRS-standarden og ÅRL), for derigennem at kunne vurdere, hvorvidt SME-standarden afdækker et gab mellem de eksisterende lovgivninger. Endeligt vil vi tage stilling til hvem, om nogen, der skal bruge SME-standarden i Danmark.

5.1 Hvad er SME-standarden?

IASB har, som tidligere nævnt, forsøgt at lave et regelsæt, *International Financial Reporting Standards for Small and Medium-sized Entities*, der skal dække regnskabsudarbejdelsen af årsrapporter for små og mellemstore virksomheder (SME-virksomheder). På nuværende tidspunkt er disse virksomheder allerede omfattet af eksisterende regler, hhv. IFRS-standarden og national lovgivning, i Danmark ved Årsregnskabsloven.

IASB har dog ved SME-standarden forsøgt at udarbejde et regelsæt, der er lettere tilgængeligt for SME-virksomheder i forhold til IFRS-standarden, og som stadig afdækker det informationsbehov, der er fra både virksomhederne selv og omgivelserne til virksomheder af denne størrelse og type.

SME-standarden er et selvstændigt dokument, der kan bruges uden hjælp fra andre regnskabsreguleringer som f.eks. IFRS-standarden og ÅRL. Der er dog i SME-standarden krydshenvisninger til IFRS-standarden på enkelte områder. Det foreløbige udkast af standarden er opdelt i 3 dele. Selve standarden på ca. 250 sider er opdelt i 38 sektioner efter emner. Desuden er der udsendt en *implementationsguide* med illustrative eksempler og tjeklister på ca. 80 sider. Endelig har IASB udarbejdet et dokument, *Basis for Conclusions*, på ca. 50 sider, som opridser konklusionerne for de foretagne dispositioner i SME-standarden. Til sammenligning kan det nævnes, at IFRS-standarden er på over 2.000 sider.

Standarden er som tidligere nævnt endnu ikke endeligt vedtaget i IASB, men det forventes, at den vil blive vedtaget i sin endelige form i slutningen af 2008.

Vedtagelsen af SME-standarden er ikke ensbetydende med, at den bliver til gældende lov i de enkelte lande, der er medlem af IASB. SME-standarden er ikke som IFRS-standarden omfattet af EU direktiverne, og det er derfor valgfrit for de enkelte lande, om de vil implementere standarden som en del af deres nationale regnskabslovgivning.

5.2 Behovet for en særlig regnskabsregulering for SME-virksomheder

For at kunne tage stilling til behovet for en regnskabsregulering for SME-virksomheder, må vi først se på, hvordan fordelingen af virksomheder er i erhvervslivet, både internationalt og i Danmark.

Der har været/er stadig 2 forskellige myter i Danmark, nemlig at det danske erhvervsliv er præget af mange små virksomheder, og dermed adskiller sig fra andre lande, som formodes at have relativt større virksomheder⁴. Denne formodning skyldes fortrinsvist, at de virksomheder, som den typiske danske virksomhed kommer i kontakt med på både import- og eksportmarkedet, ofte er nogle af de relativt større virksomheder. Der er ganske rigtigt flere af de store udenlandske virksomheder, i kraft af deres relativt større erhvervsliv.

Fakta er dog, at langt de fleste andre landes erhvervsstruktur minder om vores med et erhvervsliv, der er præget af mange små virksomheder og få store. F.eks. kan det nævnes, at i lande som Italien og Spanien udgør SME-virksomhederne ca. 99,96 % af det samlede antal virksomheder. Også i lande som Tyskland og England er der tradition for en stærk SME sektor⁵.

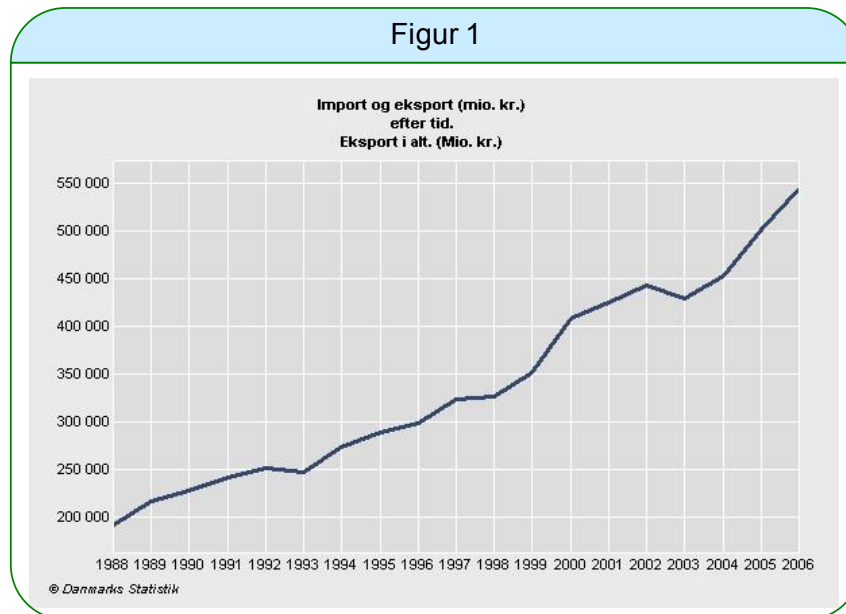
På nuværende tidspunkt bliver de danske SME-virksomheder reguleret af Årsregnskabsloven (ÅRL). Forskellen mellem ÅRL og regnskabsreguleringer i andre lande er, at Danmark som et af de få lande i verden har en relativt ny regnskabslovgivning, fra 2001, som delvist er baseret på de samme principper, der gør sig gældende i IFRS-standarden. Det betyder, at den nuværende danske regulering er mere dagsværdibaseret end f.eks. den tyske lovgivning, der lægger mere vægt på historiske kostpriser. Dette betyder, at man ikke umiddelbart kan sammenligne 2 SME-virksomheder i henholdsvis Danmark og Tyskland på samme måde, som man kan med 2 virksomheder, der aflægger regnskab efter IFRS-standarden.

Problemet med ikke at kunne sammenligne virksomheders finansielle og økonomiske stilling på tværs af landegrænser er blevet et større og større problem. Virksomhederne er i højere grad begyndt at handle på tværs af landegrænserne, og derfor har et øget behov for at kunne sammenligne og vurdere virksomheder i andre lande. Det er ønskværdigt, at regnskabsposter og transaktioner behandles ensartet. Og dette problem løses bedst ved en fælles international standard, som SME-standarden ligger op til.

⁴ R&R s. 61

⁵ EAA s. 8

Som det ses af Figur 1 er eksporten næste tredoblet gennem de seneste næste 20 år.

Vi kan altså konstatere, at den øgede samhandel på tværs af landegrænserne har skabt et øget behov for en international sammenlignelig regnskabsstandard. Derfor er det ønskeligt med en regnskabsstandard af en høj kvalitet, der er målrettet specielt til SME-virksomhederne og IASB har erkendt, at IFRS-standarden ikke er velegnet til SME-virksomheder.

Ydermere gør det sig også gældende for en del af SME-virksomhederne, at de er en del af en større koncern, der aflægger regnskab efter IFRS-standarden. Enten som tilknyttede eller associerede virksomheder. Der er derfor også et behov for en regnskabsstandard, der er internationalt anerkendt for SME-virksomheder, og dermed fungerer som en IFRS-”light”.

5.3 Opdeling i regnskabsklasser

Som en relevant vinkel til vores vurdering af hensigtsmæssigheden af SME-standarden samt vurdering af hvilke virksomheder, som SME-standarden henvender sig til, vil det være væsentligt at se på klassifikationen af virksomhederne. Det vil være sig både i den danske og den øvrige internationale regnskabsregulering. I den efterfølgende redegørelse vil vi nærmere beskrive de danske forhold efter ÅRL og de internationale forhold efter IFRS-standarden samt SME-standarden.

Til brug for sammenholdelsen og vurderingen af hensigtsmæssigheden i denne henseende, gør vi i nærværende afsnit rede for den faktiske klassifikation i henhold til regnskabsreguleringerne. Herunder også de tanker og argumenter, der ligger til grund for de fastlagte klassifikationer.

Som det fremgår af det efterfølgende, foretages der en kvalitativ sondring mellem brugen af SME-standarden og IFRS-standarden. Årsregnskabsloven har derimod en kombination af en kvantitativ og en kvalitativ opdeling, dog med hovedvægten på den kvantitative.

5.3.1 Klassifikation efter SME-standarden

Med udsendelsen af udkastet til SME-standarden ønsker IASB fælles internationale retningslinjer til brug for udarbejdelse af regnskaber af en høj kvalitet for små og mellemstore virksomheder. IASB har erkendt, at IFRS-standarden ikke er særligt hensigtsmæssig på netop disse virksomheder, idet overholdelse af de omfattende krav vil være for byrdefuldt⁶.

5.3.1.1 Definition

SME-standarden opererer i modsætning til ÅRL ikke med en kvantitativ opdeling af virksomheder efter størrelse. I stedet henvender SME-standarden sig til (SME 1.1⁷):

1. Virksomheder, der ikke har særlig offentlig interesse
2. Virksomheder, der offentliggør årsrapporter til brug for eksterne regnskabsbrugere

Med begrebet særlig offentlig interesse menes der en børsnoteret virksomhed eller en virksomhed, der disponerer aktiver for andre. Dvs. finansielle virksomheder som f.eks. banker, forsikrings- og pensionselskaber (SME 1.2). Disse virksomheder vil efter IASBs opfattelse være omfattet af regnskabsreguleringen for IFRS-standarden, som følge af den samfundsmæssige interesse.

⁶ R&R s. 58

⁷ SME henviser til Exposure Draft for Small and Medium-sized Entities; 1.1 henviser til Section 1, afsnit 1.

IASB vil overlade beslutningen om at følge SME-standarden til de nationale myndigheder, men af hensyn IASBs videre arbejde er det vigtigt med en klar definition, således arbejdet kan rettes mod den rette målgruppe. Samtidigt er en klar definition også vigtig for de nationale myndigheder og regnskabsudvalg samt regnskabsproducenter som virksomhederne og revisorer.

Det er vigtigt med en klar og tydelig definition af SME-virksomhederne, således der ikke opstår tvivl om, hvorvidt en virksomhed skal aflægge regnskab efter SME-standarden eller ej, og derved kan komme til at følge en forkert regnskabsregulering og ikke leve op til de krav, som lovgivningen foreskriver⁸.

5.3.1.2 Baggrunden for opdelingen

For at en nærmere beskrivelse af argumentationen bag IASBs definition af SME-virksomhederne, er vi henvist til de kommentarer, som de har udgivet i tilknytning til standarden⁹.

Heri er det bl.a. anført, at såfremt ikke alle ejere af en SME-virksomhed vil acceptere, at der aflægges regnskab efter SME-standarden, vil det i stedet betyde, at der skulle aflægges efter IFRS-standarden. Denne påstand er dog blevet afvist med den begrundelse, at dette forhold ikke automatisk betyder, at virksomheden har særlig offentlig interesse, hvilket er kriteriet for anvendelsen af IFRS-standarden.

Der anføres også argumentet for, at en SME-virksomhed, der er datter- eller associeret virksomhed til en virksomhed, der aflægges efter IFRS-standarden, også selv skal aflægges efter IFRS-standarden. Dette argument blev manet til jorden med begrundelsen om, at det er virksomhedens egne forhold, der skal være bestemmende for regnskabsaflæggelsen og ikke moderselskabets forhold. I tillæg hertil ville det for mange SME-virksomheder i øvrigt også være for omkostnings- og byrdefuldt med IFRS-standarden (BC 42). Faktum er dog, at mange datterselskaber i praksis skal lave regnskabsmæssige opgørelser efter IFRS-standarden. Dette skyldes, at moderselskabet skal bruge oplysningerne til udarbejdelsen af sin egen årsrapport, herunder et koncernregnskab.

Herudover har der i processen med udarbejdelsen af SME-standarden også været drøftet, om forsyningsvirksomheder som f.eks. el- og vandværker skulle være omfattet af IFRS-standarden som følge af den samfundsmæssige interesse. IASB har dog erfaret, at mange af disse virksomheder er af et begrænset omfang, hvorfor anvendelse af IFRS-standarden ville være alt for byrdefuldt¹⁰.

5.3.1.3 Afgrænsning i forhold til store virksomheder

Som sagt opererer SME-standarden ikke med størrelsesgrænser. Dog er der i SME-standarden taget udgangspunkt i en virksomhed med 50 ansatte. Dette er grænsen mellem små og mellemstore virksomheder efter EU's direktiver, og er valgt ud fra betragtningen om en sådan virksomheds behov

⁸ SME s. 12-13

⁹ BC 33-54.

¹⁰ BC 38 og R&R s. 60

for at rapportere til eksterne regnskabsbrugere. Størrelsesgrænsen er også benyttet som et pejlemærke for de mulige transaktionstyper og hændelser i en virksomhed af denne størrelse. SME-standarden er tiltænkt som en stand-alone vejledning, som gerne skulle dække de hyppigst forekomne transaktionstyper mv. SME-standarden henvender sig dog både til mindre og større virksomheder end en virksomhed med 50 ansatte¹¹.

SME-standarden anvendelse har også været til diskussion med hensyn til meget store virksomheders brug heraf. Ud fra den betragtning, at der findes en del meget store virksomheder, der ikke er børsnoterede, kan disse ikke forventes at anvende IFRS-standarden. Dette kunne dog være ønskværdigt på baggrund af meget store virksomheders omfang¹². De til IASB returnerede kommentarer og IASBs arbejdsgruppes egen holdning bestemmer, at selvom der er tale om en meget stor virksomhed, medvirker det ikke automatisk til, at virksomheden har særlig offentlig interesse (public accountability), og vil derfor ikke være omfattet af omfanget til at aflægge offentlige årsrapporter efter IFRS-standarden.

5.3.1.4 Mikro-virksomheder¹³

Det er fra respondenter blevet anført, at SME-standarden ikke er anvendelig for helt små virksomheder med ganske få ansatte – såkaldte mikro-virksomheder. IASB er ikke enig i den betragtning, idet de mener, at de eksterne regnskabsbrugere har de samme behov for oplysninger, som det er tilfældet for større virksomheder. Og at disse behov kan opfyldes ved brug af SME-standarden.

IASB mener i øvrigt at vide, at mere end 50 lande i forvejen anvender IFRS-standarden, selv for de helt små virksomheder med begrænset hæftelse. Med det in mente påpeger IASB, at såfremt IFRS-standarden er vurderet passende i disse tilfælde, så vil anvendelsen af SME-standarden også være egnet. Som en mere begrænset stand-alone vejledning, vil den være mere ligetil i forhold til IFRS-standarden.

Man kan også stille spørgsmålstejn ved anvendelsen, idet mange små virksomheder kun udarbejder regnskabs-/skatteopgørelser til brug for skattemyndighederne. Men efter SME-standarden er sådanne opgørelser ikke brugbare, idet disse er til brug for andre formål end at træffe økonomiske beslutninger for regnskabsbrugerne. Sådanne opgørelser vil heller ikke være sammenlignelige som følge af forskellig skattelovgivning i de enkelte lande.

Som alternativ til SME-standarden kan man foretrække en mere simpel standard til de helt små virksomheder med mere simple regnskabsmetoder, som en mere transaktionsbaseret opgørelsesmetode. Noget der ville minde om det, som vi kender som en pengestrømsopgørelse. IASB er enig i, at dette ville være mindst omkostnings- og byrdefuldt for disse virksomheder. Men denne form for regnskabsopgørelse opfylder ikke regnskabsbrugernes behov med hensyn til at vurdere den finansielle

¹¹ BC 45 og R&R s. 60-61

¹² BC 39-40 og R&R s. 60-61

¹³ BC 45-50

stilling til brug for at træffe økonomiske beslutninger. IASB har dog vurderet, at sådanne små virksomheder ikke har behovet for at tiltrække ekstern kapital, og vil derfor ikke udarbejde en særskilt standard for helt små virksomheder.

IASB har valgt ikke at tage stilling til, hvilken størrelse af virksomhed, der bør anvende SME-standarden. Som en selvstændig organisation har IASB ej heller beføjelserne til at diktere det. Det er i overensstemmelse med IASBs generelle principper, og da IFRS-standarden benyttes i over 100 lande, vil det ikke være rimeligt og holdbart at opsætte størrelseskriterier. Men i stedet lader IASB det være op til de enkelte lande at bestemme hvilke virksomheder, der kan eller skal anvende standarden¹⁴.

For os virker det fornuftigt, at IASB ikke dikterer anvendelsen, da de enkelte landes forhold bør tages i betragtning. Man kunne dog sagtens forestille sig, at EU kunne udstede en forordning eller et direktiv omkring anvendelsen af SME-standarden. På denne måde ville standarden blive udbredt i store dele af Vesteuropa fra centralt hold og dermed blive implementeret i de enkelte landes lovgivning.

5.3.2 Klassifikation efter IFRS-standarden

I IFRS' begrebsramme findes der ikke en klar definition af hvilke virksomheder, som standarderne henvender sig til. Der nævnes alligevel følgende åbne "definition":

*"både offentlige og private selskaber af forskellig art, som aflægger regnskab med henblik på interessenternes brug til en økonomisk vurdering."*¹⁵

For en nærmere præcision, må vi se i IASBs formålsparagraffer. Her finder vi følgende formål:

*"I offentlighedens interesse at udvikle enkle, forståelige internationale regnskabsstandarder med en høj kvalitet, og medvirker til en gennemskuelig og sammenlignelig information i årsrapporter og anden økonomisk rapportering til brug for deltagerne på verdens kapitalmarkeder og andre regnskabsbrugere til at træffe økonomiske beslutninger."*¹⁶

IASB har som tidligere nævnt ikke beføjelserne til at diktere brugen af deres standarder i de enkelte lande. EU-kommissionen spiller her en væsentlig rolle inden for den internationale regnskabsregulering i EU. EU vedtager enten direktiver eller forordninger. Direktiver har ikke retsvirkninger i de enkelte lande, før de eventuelt implementeres i national lovgivning. Derimod er forordningerne gældende for virksomhederne, og disse må ikke implementeres i national lovgivning. Specielle forhold, som vi ikke nærmere vil redegøre for her, har gjort, at det har været nødvendigt at indarbejde dem i dansk lov.

¹⁴ BC 43-44 og R&R s. 60

¹⁵ IFRS Framework, scope, nr. 8 – frit oversat

¹⁶ Preface to International Financial Reporting Standards; Objectives of the IASB, nr. 6; a – frit oversat

Der er udstedt en forordning¹⁷, der regulerer pligten til at aflægge årsrapporter efter den internationale standard fra IASB (IFRS-standarden) for ikke-finansielle virksomheder. Denne forordning siger, at virksomheder, hvis aktier handles på et *reguleret marked*, dvs. på de åbne børser i Danmark, skal aflægge efter IFRS-standarden. For koncernregnskaber er dette gældende fra regnskabsår med start 1.1.2005 eller senere, for selve selskabsregnskabet gælder det fra 1.1.2009¹⁸. Før disse tidspunkter er brugen frivillig. Forordningen giver dog valgfrihed til at udarbejde selskabsregnskaber og koncernregnskaber for ikke-børsnoterede virksomheder. For dette skal være gældende, kræves dette indarbejdet i national lovgivning¹⁹.

5.3.2.1 Implementering i dansk lov

Implementeringen af internationale regnskabsstandarder i dansk lovgivning fremgår af ÅRL § 137 og IFRS-bekendtgørelsen. Af ÅRL § 137.1 fremgår der bl.a. følgende:

”Børsnoterede virksomheder, der er omfattet af regnskabsklasse D, jf. § 7, stk. 1, nr. 4, skal anvende de internationale regnskabsstandarder, som er nævnt i artikel 4 vedrørende børsnoterede selskabers koncernregnskaber i Rådets forordning om anvendelse af internationale regnskabsstandarder, tilsvarende på de dele af årsrapporten, herunder deres årsregnskab, der ikke er reguleret af den nævnte bestemmelse i forordningen.”

IFRS bekendtgørelsen er en uddybende præcisering af reglerne med henvisning til ÅRL § 137.4, hvori der står: *”Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan fastsætte regler, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af den i stk. 1 nævnte forordning.”* Af IFRS bekendtgørelsen fremgår det, at den finder sted på virksomheder, der anvender de internationale standarder. Hvis indregning, måling og oplysningskrav både reguleres efter ÅRL og IFRS-standarden, anvendes de internationale standarders regler. Hvis der er bestanddele i ÅRL udover de, som er foreskrevet i de internationale standarder, skal disse medtages, ligesom ÅRLs grundlæggende krav om et retvisende billede skal følges på bestanddele medtaget efter ÅRL.

5.3.3 Klassifikation efter ÅRL

ÅRL er opbygget som en byggeklodsmodel. Udarbejdelse af årsrapporter, herunder generelle bestemmelser samt klassifikation og opstilling, indregning og måling samt oplysninger fremgår for hver regnskabsklasse. De mest simple regler gælder for regnskabsklasse A, dernæst B osv. Reglerne udbygges i takt med stigning i regnskabsklasse og beror således på reglerne fra de lavere regnskabsklasser og reglerne for egen regnskabsklasse. Såfremt der måtte være uoverensstemmelse herimellem, skal reglerne for egen regnskabsklasse benyttes.

¹⁷ EC 1606/2002

¹⁸ Der foreligger for nærværende et lovforslag, der ophæver kravet om aflæggelse af moderselskabsregnskaber efter IFRS-standarden.

¹⁹ Kiertzner s. 14

5.3.3.1 Definition

Virksomhederne opdeles i regnskabsklasserne A, B, C og D, som er den kvantitative opdeling på baggrund af virksomhedens størrelse. Dog er der også en kvalitativ opdeling heri, idet selskaber som minimum skal aflægge årsrapport efter regnskabsklasse B, mens statslige aktieselskaber og børsnoterede virksomheder, uanset størrelse, skal aflægge årsrapport efter regnskabsklasse D. Der vil dog ofte være sammenfald mellem virksomhedernes størrelse, så de børsnoterede er de største, og de personlige ejede i regnskabsklasse A er de mindste.

5.3.3.2 Størrelsesgrænser

Følgende størrelsesgrænser er afgørende for valg af regnskabsklasse²⁰:

Regnskabsklasse	Balancesum i mio.	Nettoomsætning i mio.	Gns. Antal heltidsbeskæftigede
A(Pers. virks)	Ingen pligt, men ved frivillig aflæggelse følges reglerne for klasse A		
B (Små)	29	58	50
C (Mellemstore)	119	238	250
C (Store)	Virksomheder der ikke er små eller mellemstore		
D	Statslige aktieselskaber og børsnoterede virksomheder (Offentlig interesse)		

Opstillet på baggrund af ÅRL § 7 – senest ændret ved lov nr. 604 af 15. juni 2006 med implementering af bestemmelserne i overtagelsesdirektivet

Ved enkeltstående tilfælde med overskridelse af beløbsgrænserne medfører ikke skift af regnskabsklasse. Dette sker først, hvor to grænser overskrides i to på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet.

5.3.3.3 Baggrunden for opdelingen

Grænserne i opdelingen af regnskabsklasserne er baseret på EUs 4. direktivs art. 11 og art. 27. Grænserne ændres hver femte år, jf. 4. direktivs art. 53, dog skete der en ekstraordinær ændring af grænserne, med en forøgelse på ca. 20 %, ved et ændringsdirektiv i 2006²¹. De enkelte medlemslande kan fastsætte lavere grænser, Danmark har dog valgt at følge grænserne fuldt ud²².

²⁰ Ændringer til størrelsesgrænser foreligger i Lovforslag L100

²¹ Ændringsdirektiv 2006/46/EF

²² Årsrapporten s. 154 pkt. 7 samt lovforslag L100

Baggrunden for opdelingen i forskellige regnskabsklasser har været ud fra en cost/benefit betragtning. Man ønskede en omkostningseffektiv regulering, hvor regnskabsinformationerne gerne skulle stå mål med virksomhedens størrelse, og regnskabsproducenterne ikke skulle belastes af unødigt mange regler. Lovens anvendelse skulle samtidig være mere brugervenlig, specielt for de små virksomheder, som kan nøjes med at tage udgangspunkt i regelsættet for egen virksomhedsstørrelse²³.

For børsnoterede virksomheder er ÅRLs bestemmelser om indregning og måling ikke længere relevante for så vidt angår aflæggelse af koncernregnskabet, og fra 1.1.2009 ej heller på moderselskabets regnskabsaflæggelse, da disse skal aflægge efter IFRS-standard, jf. afsnit 5.3.2.

Ved en eventuelt implementering af SME-standard, vil det medføre en yderligere tilsidesættelse af bestemmelserne i ÅRL. Omfanget vil selvfølgelig være afhængig af antallet af de omfattede virksomheder. Der vil således være to sideløbende sæt reguleringer, hvor nærmere endnu ikke kendte bestemmelser vil være afgørende for hvilket regelsæt, der skal følges. Vi finder det derfor vigtigt, at retningslinierne er meget klare og entydige, således at der ikke er tvivl om, hvilket af de 2 regelsæt virksomhederne skal følge.

²³ JOE s. 75-76

5.4 Teoretisk gennemgang af informationsbehovet

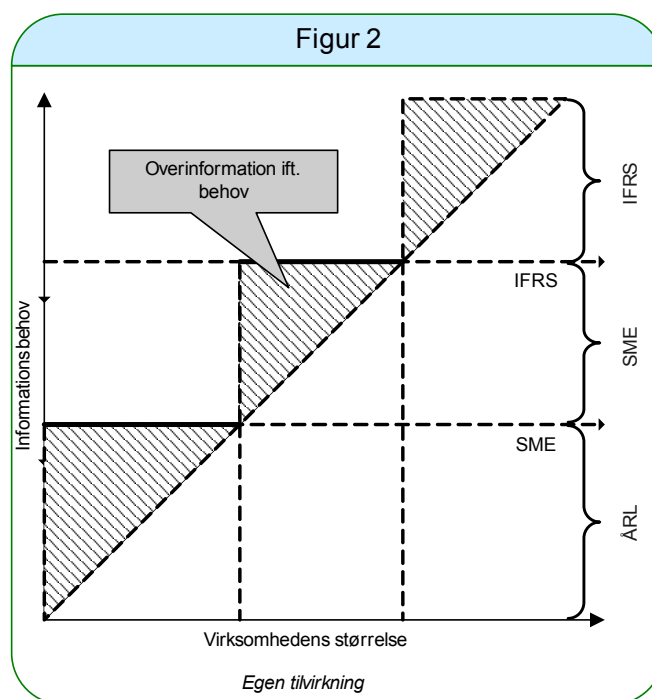
I dette afsnit vil vi sammenfatte og diskutere de tidligere behandlede emner om opdeling i regnskabsklasser og informationsbehovet samt sammenhængen herimellem.

Som vi indledningsvist har påpeget, er regnskabsrapportering en afvejning af informationsbehov og omkostninger forbundet med fremskaffelsen af de afgivne oplysninger. Det er derfor en cost/benefit betragtning, afhængig af virksomhedens omfang. Dette er også det, de forskellige regnskabsreguleringer forsøger at kompensere for med opdeling af regnskabsklasser.

Forudsætningen for vores opstilling af nedenstående formel er sammenhængen mellem mængden af informationer og størrelsen af omkostningerne, der er forbundet med at frembringe informationerne. Vi forudsætter desuden, at regnskabsbrugernes informationsbehov vurderes i forhold til virksomhedens omkostninger til frembringelsen heraf. Vi er dog opmærksomme på, at regnskabsbrugeren i praksis vil efterspørge fuld information og være indifferent overfor omkostningen til frembringelsen af informationerne. Alt andet lige, finder vi disse antagelser rimelige.

Grad af informationsbehov = Grad af omkostningsniveau

Med udgangspunkt heri kan vi opstille Figur 2, som forklares efterfølgende:

I Figur 2 ses på Y-aksen informationsbehovet. Her har vi valgt at antage, at ved at følge de internationale standarder ved IFRS-standardens frembringes der flest informationer, mens der ved ÅRL

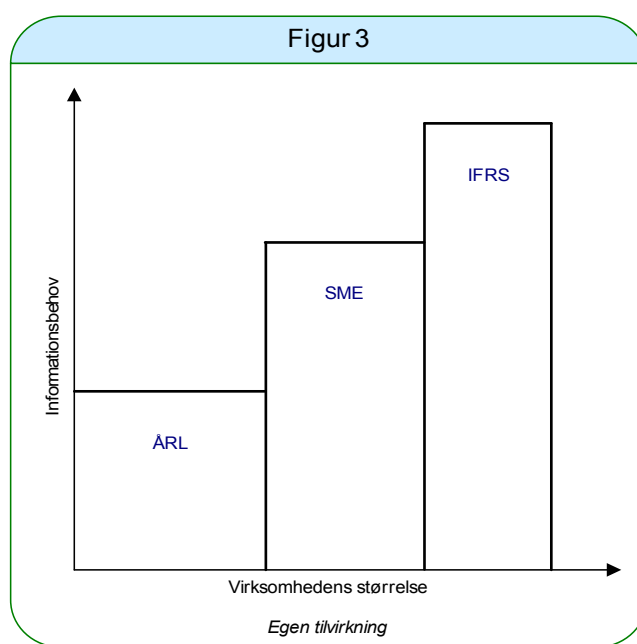
afgives færrest informationer. Der er naturligvis et overlap herimellem, men som vi tidligere har skrevet, skal IFRS-standarden følges, såfremt der er overlap mellem reguleringerne. Mellem disse vil SME-standarden være placeret med antagelsen om yderligere oplysninger i forhold til ÅRL, men med lempelser i forhold til IFRS-standarden. De vandrette inddelinger i Figur 2 præciserer informationsniveauet i de tre regnskabsreguleringer.

Vi har valgt at placere ÅRL nederst i Figur 2 med den antagelse, at det er de mindste virksomheder, der ikke bliver omfattet af de internationale standarder. Og det er samtidigt også de mindste virksomheder, der har det mindste informationsbehov.

X-aksen definerer virksomhedens størrelse, som vi efter en kvantitativ målestok antager at være proportional med virksomhedens informationsbehov. Heraf følger grafen. I vores vurdering af SME-standarden hensigtsmæssighed, vil det derfor være relevant at vurdere, hvilke virksomheder, der vil ligge i det midterste område mellem de stiplede linjer på x-aksen. Dette er selvfølgelig med udgangspunkt i en teoretisk indgangsvinkel på baggrund af en kvantitativ målestok.

Som det ses af Figur 2, inddeles virksomhederne og informationsbehov i felter i matrixen. I vores ”alt andet lige” betragtning med perfekt match mellem virksomhedens størrelse og informationsbehov vil de største virksomheder i hver kategori matche regnskabsreguleringen for denne klasse. Hvorimod de mindste virksomheder i hver klasse stadig vil skulle følge regnskabsreguleringen til fulde, med den byrde af ekstrainformation dette vil medføre.

Denne form for overinformation er skitseret i de skraverede områder i Figur 2. Man kan altså sige, at regnskabsreguleringerne definerer en nedre grænse, som virksomhederne indenfor denne kategori, skal efterleve. Regnskabsreguleringerne bliver derfor en ”trappe”, jf. Figur 3.

Som trappediagram med overinformation til følge, vil disse forhold tilgodese interessenterne i stedet for virksomhederne. Konflikten herimellem er tidligere beskrevet, men kort opsummeret kan det gentages, at interessenterne naturligt ønsker vidtgående information, mens frembringelsen af informationen er byrdefuldt hos virksomhederne.

5.4.1 Kritik af teorien

Et af kritikpunkterne til den af os opstillede teori er, at der naturligvis altid vil være afvigelser mellem typer af virksomheder. Nogle virksomheder kan være store i omfang, men små i kompleksitet for så vist angår regnskabstransaktioner og – opstilling. Mens det modsatte gør sig gældende i andre tilfælde. Dette tager vores opstillede teori ikke højde for, og vores gennemgang heraf skal ses i dette perspektiv. SME-standard er udarbejdet med udgangspunkt i en virksomhedsstørrelse af ca. 50 medarbejdere samt en sådan virksomheds transaktionstyper. Med denne antagelse, finder vi det også rimeligt at gøre virksomhedens størrelse til en parameter i vores teori.

Et andet kritikpunkt er den skarpe, teoretiske opdeling, som vi har opstillet med udgangspunkt i virksomhedens størrelse. Dette er værd at forholde sig til før SME-standard kan implementeres i dansk lovgivning. Som det fremgår af Figur 2, vil der med en skarp skillelinje i de fleste virksomheders tilfælde ikke kunne opnås det optimale informationsbehov. Det optimale niveau, set fra et omkostnings- og byrdeforhold fra virksomheden, vil ligge på eller under tendenslinjen. Set fra interessenternes synsvinkel er dette dog ikke at foretrække, da de helst ser så mange oplysninger givet som muligt.

5.5 Krav til informationer i årsrapporten

Det er vigtigt for virksomhedens interessenter, at de kan have tillid til de informationer, som årsrapporten giver. Det er desuden vigtigt, at de får de rigtige informationer på det rigtige tidspunkt. Derfor er der opstillet nogle kvalitetskrav til de informationer, der indgår i årsrapporten. I dette afsnit vil vi redegøre for hvilke krav, der stilles til informationerne i en årsrapport.

Kvaliteten af de informationer, der skal indgå i årsrapporten er beskrevet i regnskabsreguleringernes begrebsrammer. Vi vil derfor beskrive indholdet af disse nærmere.

5.5.1 Begrebsrammens opbygning

Begrebsrammen som idé blev udviklet i slutningen af 70erne og starten af 80erne i USA af FASB, og blev kaldt *Conceptual framework*. Formålet med at udvikle en begrebsramme var at danne en overordnet struktur, som ville kunne bruges som en ultimativ referenceramme. Grundidéen var at lave nogle generelle retningslinier for udarbejdelsen af en årsrapport for at opnå den største nytteværdi for regnskabsbruger²⁴.

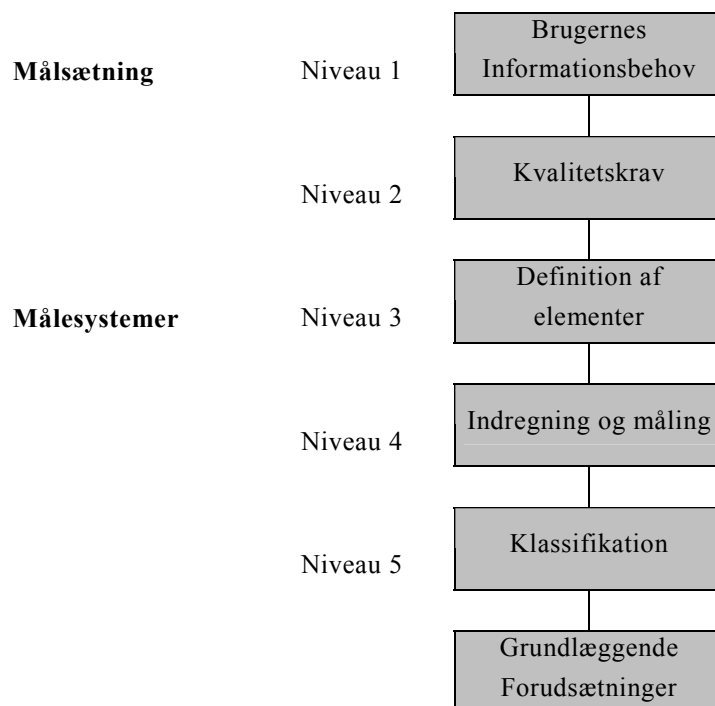
Det er denne *Conceptual Framework*, der har dannet grundlag for udarbejdelsen af de øvrige efterfølgende begrebsrammer, herunder både ÅRL og begrebsrammen i IFRS-standarden²⁵. SME-standarden har i sin begrebsramme taget udgangspunkt i begrebsrammen fra IFRS-standarden (BC66-67). Altså kan vi udlede, at begrebsrammerne overordnet er ens.

²⁴ JOE s. 160

²⁵ JOE s. 70 og 159

Begrebsrammerne er overordnet opbygget i 2 dele - målsætning og målesystemer.

Figur 4 - Begrebsrammens fem niveauer

Kilde: JOE s. 161

Figur 4 angiver i niveau 1 de generelle krav der stilles til informationsværdien af regnskabet. Niveau 2 præciserer indholdet og kvaliteten af de nødvendige informationer. Niveau 3 – 5 angiver de krav, der stilles til indregningsmetoderne for at de kan opfylde kravet i målsætningen.

I det efterfølgende vil vi gennemgå målsætningen og målesystemerne. Kvalitetskravene er at finde i ÅRL kapitel 3, Grundlæggende krav til årsrapporten, samt IFRS Framework 24–46 og SME Framework Section 2–3.

5.5.2 Målsætning

Det er i begrebsrammens målsætning/formål, at lovgiver og herunder samfundet fastlægger den overordnede idé med hele regnskabsreguleringen. Vi har ovenfor skrevet, at grundidéen var at skabe størst nytteværdi for regnskabsbruger.

5.5.2.1 Brugernes informationsbehov²⁶

Brugere har behov for informationer fra virksomheden til prognosticeringsformål, kontrolformål og til fordelingsopgaver.

²⁶ ÅRL § 12.2, JOE s. 162-167, IFRS Framework 14 og SME 2.1

Prognosticeringsformålet består i af kunne træffe beslutninger om køb, salg eller holde på kapitalandele, og om man vil handle med virksomheden m.v. *Kontrolformålet* henviser til at ejere og andre interessenter kan sikre at virksomheden bliver forvaltet betryggende. Endeligt omfatter *fordelingsformålet* udbytter til ejere og lønninger til ansatte i virksomheden, inklusiv ledelsen og andre, der f.eks. er variabelt aflønnet.

5.5.2.2 Generalklausul

Begrebsrammerne indeholder en generalklausul, der åbner for muligheden for at afvige de øvrige bestemmelser, såfremt disse vil stride mod et retvisende billede²⁷.

I årsregnskabsloven er denne præciseret i § 11.1, der siger: "*Årsrapporten skal give et retvisende billede...*". Betegnelsen omkring det retvisende billede går igen i IAS 1.13: "*Financial statements shall present fairly the financial position, financial performance and cash flow of an entity*". Ligeledes har SME-standarden samme formulering som IAS 1.13 i SME 3.1.

Forskellen mellem ÅRL og IFRS-standarden/SME-standarden er, at de fra IASBs side virker mere forsigtige med at tillade en afvigelse. De bruger f.eks. formuleringen i IAS 1.13 og SME 3.3 "*In the extremely rare circumstance*", dermed sætter de indirekte en subjektiv norm for, hvor ofte disse tilfælde kan forekomme.

Forskellen mellem begrebsrammernes tilladelse af afvigelser fra bestemmelserne skyldes givetvis, at IASB i større grad end i dansk regnskabslovgivning har forsøgt at detailregulere. IASBs regler vil derfor - alt andet lige - omfatte flere regnskabsmæssige problemstillinger. Derfor virker det logisk, at IASB har en mere forsigtig tilgang til afvigelser fra bestemmelserne i begrebsrammen.

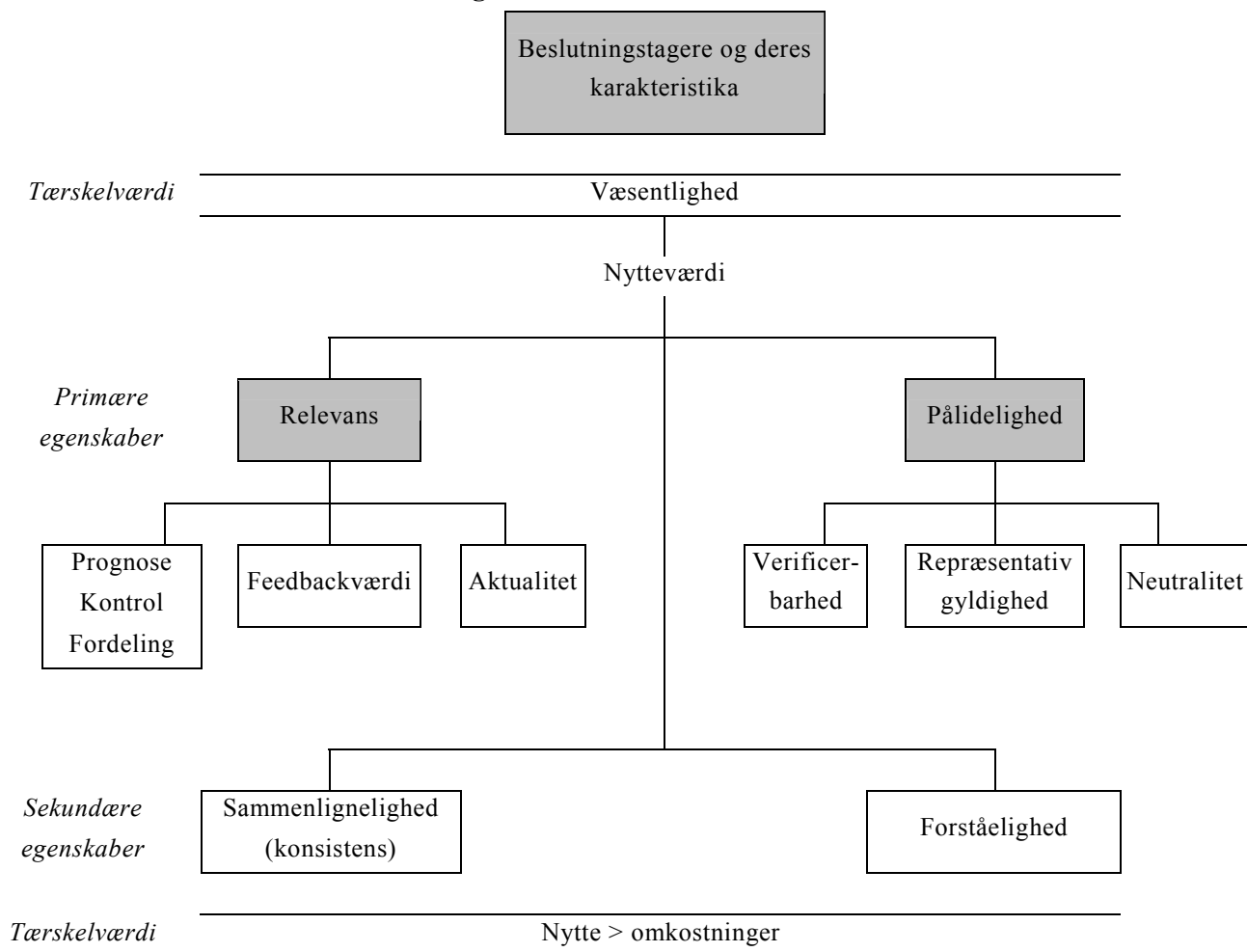
5.5.2.3 Kvalitetshierarki

Udover at årsrapporten skal indeholde alle de oplysninger, der giver et retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling, kræves der også nogle krav til kvaliteten af de informationer, der gives i årsrapporten. Kvalitetskravene skal sikre, at der opnås højest mulig nytteværdi af de fremkomne informationer.

²⁷ ÅRL § 11.3, IAS 1.17 og SME 3.3

Nedenstående Figur 5 viser kvalitetshierarkiet ved informationer, der gives i årsrapporten.

Figur 5 - Kvalitetshierarkiet

Kilde: JOE s. 169

Tærskelværdier²⁸

Væsentlighed

Hermed menes, at det kun er informationer, der er væsentlige for virksomhedens interessenter, der skal indgå i årsrapporten. Væsentlighed er således en afgrænsning af, om information skal indregnes, uagtet at den måske opfylder kvalitetskravene.

Nytteværdi > Omkostning

Her er der tale om en cost/benefit-betragtning. Såfremt omkostningerne ved at skulle frembringe en information overstiger den nytteværdi, som den giver, skal man ikke medtage den i regnskabet.

²⁸ SME 2.4+2.11, IFRS Framework 29-30 og 44, ÅRL § 13.1.3 og subsidiært ÅRL byggeklodssystem

Primære egenskaber²⁹

Relevans

Informationen skal have indflydelse på regnskabsbrugers beslutningstagen. Man kan drage en parallel til væsentligheden, da en information, der er væsentlig, dermed også bliver relevant, ligesom en relevant information dermed også vil være væsentlig.

Kvalitetshierarkiet opdeler desuden relevans i yderligere 3 elementer³⁰:

1. Værdi for prognose-, kontrol- eller fordelingsopgaver
2. Feedbackværdi
3. Aktualitet.

Informationen skal have det formål at kunne bidrage til at øge regnskabsbrugers sandsynlighed for at kunne træffe en korrekt forudsigtelse omkring en *prognose-, kontrol- eller fordelingsopgave*.

Feedbackværdien henvender sig til prognosticeringsformålet. Værdien heraf bruges til at korrigere og ændre allerede foretagne dispositioner samt at tilrette forventningerne på baggrund af tidligere erfaringer.

Aktuel information er i sagens natur altid relevant, hvorfor dette krav i og for sig er selvklart.

Pålidelighed

Her menes, at informationen skal være sikker. En anden måde at udtrykke det på er, at informationen skal være ”sand”. Nu er der mange skøn i regnskabsreguleringer, derfor er der ikke nogen definitiv sandhed. Men med ”sand”, og derigennem pålidelig, mener vi, at man i en gruppe af regnskabsbrugere vil kunne opnå en konsensus omkring rigtigheden af informationen.

Pålideligheden opdeles, ligesom relevansen, i 3 yderligere elementer³¹:

1. Verificerbarhed
2. Repræsentativ gyldighed
3. Neutralitet

Med *verificerbarhed* menes, at informationen vurderes objektivt. Den *repræsentative gyldighed* er møntet på, at man bruger informationer, der er *relevante* for regnskabsbrugeren. I de senere år er man i større grad begyndt at tillade bløde regnskabslementer i årsrapporten, som videns- og miljøregnskaber. Dermed begynder man at hælde mod at den repræsentative gyldighed på bekostning af verificerbarheden, da sådanne målinger alt andet lige vil være af subjektiv karakter.

²⁹ ÅRL § 12.3, IFRS Framework 26-38 og SME 2.2–11

³⁰ JOE s. 169

³¹ JOE s. 171.

Det er vores vurdering, at man derfor i større grad end tidligere er begyndt at tillade subjektive informationer i årsrapporten. Dette på bekostning af både verificerbarheden, men også på bekostning af det sidste element, *neutralitet*. Kravet om neutralitet i årsrapporten betyder, at man ikke søger at præge årsrapporten i en ønsket retning. Det følger af sig selv, at dette aldrig helt vil kunne undgås. Tilladelsen af øgede subjektive oplysninger i årsrapporten mindsker alt andet lige neutraliteten i årsrapporten. Konsekvensen af dette vil være manglende sammenlignelighed i årsrapporterne.

Sekundære egenskaber³²

Informationen skal være både *sammenlignelig, konsistent og forståelig*. Hermed menes, at man skal kunne sammenligne regnskabsposter over tid, samt at man bruger en konsekvent metode til frembringelsen af informationen. Desuden er det også selvklart, at informationen skal kunne forstås og bruges af regnskabsbrugere.

De sekundære krav er ikke kvalitetskriterier i sig selv. Set i sammenhæng med de primære kvalitetskrav giver det mening at sige, at en information, der både er relevant og pålidelig, også skal kunne forstås af regnskabsbrugere. Ligesom den skal være sammenlignelig med andre informationer af samme type.

5.5.3 Målesystemer

Målesystemerne er en generel vejledning til at kunne implementere målsætningen i praksis. Informationerne opdeles i enkeltelementer i niveau 3, mens de i niveau 4 vurderes for egnethed i årsrapporten. Niveau 5 beskæftiger sig med præsentationen af informationerne i årsrapporten.

5.5.3.1 Definition af elementer

Niveau 3 definerer de overordnede elementer, som den finansielle del af en årsrapport består af. ÅRL har i sin overordnede struktur 4 elementer, mens IFRS-standarden og SME-standarden har 5.

Elementerne i årsrapporten er følgende:

1. Aktiver
2. Forpligtelser
3. Indtægter
4. Omkostninger
5. *Egenkapital (kun IFRS-standarden og SME-standarden)*

Definitionerne i både ÅRL og SME-standarden er hentet direkte fra definitionerne i IFRS-standarden.

³² JOE s. 173.

Ad. 1 – Aktiver³³: Ressource der er under virksomhedens kontrol som et resultat af tidligere begivenheder, og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheden.

Ad. 2 – Forpligtelser³⁴: Eksisterende pligter for virksomheden opstået som resultat af tidligere begivenheder, og hvis indfrielse forventes at medføre afståelse af fremtidige økonomiske fordele.

Ad. 3 - Indtægter³⁵: Stigning i økonomiske fordele i regnskabsperioden i form af tilgang eller værdistigning af aktiver eller fald i forpligtelser, som medfører stigninger i egenkapitalen. I indtægter indgår dog ikke indskud fra ejere.

Ad. 4 - Omkostninger³⁶: Fald i økonomiske fordele i regnskabsperioden i form af afgang eller værdiforringelse af aktiver eller stigning i forpligtelser, som medfører fald i egenkapitalen. I omkostninger indgår dog ikke udlodninger eller uddelinger fra ejere.

Ad. 5 - Egenkapital³⁷: Den residuelle værdi af aktiver i en virksomhed efter man har fratrukket alle forpligtelserne.

5.5.3.2 Indregning og måling

For at man kan indregne en af ovenstående poster, kræver det ifølge ÅRL § 33.1 og 2, at aktiver og forpligtigelser først skal indregnes i årsrapporten, når det er sandsynligt at den fremtidige begivenhed, dvs. til- eller afgang af økonomiske fordele, vil indtræde. Dette betyder i praksis, at det skal være mere end 50 % sandsynligt³⁸. IASB har i både IFRS-standarden og SME-standarden formuleringen "*It is probable*" (IFRS Framework 83.a+b og SME 2.24.a+b), og dette må også i praksis betyde en sandsynlighed, der er større end 50 %. Det fremgår også, at regnskabelementet skal kunne måles pålideligt. Dette er i tråd med det tidligere omtalte primære kvalitetskrav for indregning.

5.5.3.3 Klassifikation

Når man har konstateret, at et regnskabelement skal indregnes, og til hvilken værdi det skal måles, er sidste skridt placeringen i årsrapporten. Information skal præsenteres i årsrapporten, således at den er relevant for brugeren. Desuden skal der ved akkumulering af information i klasser, sikres at disse er så tilpas homogene, at der ikke mistes data af væsentlig karakter.

De enkelte regnskabsstandarder omtaler nærmere omkring den endelige klassifikation og præsentation i årsrapporten.

³³ ÅRL Bilag 1C, nr. 1, IFRS Framework 49.a og SME 2.12.a

³⁴ ÅRL Bilag 1C, nr. 5, IFRS Framework 49.b og SME 2.12.b

³⁵ ÅRL Bilag 1C, nr. 10, IFRS Framework 70.a og SME 2.20.a

³⁶ ÅRL Bilag 1C, nr. 12, IFRS Framework 70.b og SME 2.20.b

³⁷ IFRS Framework 49.c og SME 2.12.c

³⁸ JOE s. 176.

5.5.3.4 Grundlæggende forudsætninger

Sidste punkt i Figur 4 er de grundlæggende forudsætninger, som reelt blot er en opsummering af kvalitetshierarkiet. Disse er lovfæstet i ÅRL § 13.1.

Af ovenstående ses det, at der er en række krav til de informationer der skal indgå i en årsrapport. Desuden fremgår det, at der ikke er nogle påfaldende forskelle mellem de krav, der stilles mellem de 3 begrebsrammer. Derfor vil vi i det efterfølgende behandle kvalitetskriterierne som værende ens.

5.6 Målgruppe for små og mellemstore virksomheder

For at kunne vurdere om de foretagne opdelinger i regnskabsklasser er egnede, vil vi redegøre for de interessenter, der efter vores opfattelse er kendetegnende for små og mellemstore virksomheder.

5.6.1 Interessenter

Interessenterne kan opdeles i følgende typer:

5.6.1.1 Ejerstruktur og ledelse

Små og mellemstore virksomheder har typisk en størrelse og struktur der gør, at de ofte er ejerledet eller at ejerskabet er fordelt på relativt få personer. Endvidere er det også karakteristisk, at ejerne ofte deltager i den daglige ledelse i de små og mellemstore virksomheder.

Det andet kendetegn ved små og mellemstore virksomheder er, at virksomhedens ejere ikke besidder den samme økonomiske og regnskabsmæssige kompetence som i større virksomheder. Ligesom økonomi- og regnskabsfunktionen i store virksomheder typisk er mere veludviklet. Dette betyder, at de ofte er mere eller mindre afhængige af eksterne økonomiske rådgivere, som revisor og bank.

5.6.1.2 Interne interessenter

Virksomhedernes interne interessenter adskiller sig fra de store virksomheder ved, at det fortrinsvist er ejergruppen, der har en økonomisk interesse i virksomheden. Dermed ikke sagt, at der ikke vil forekomme økonomiske interesser hos medarbejdere i mindre virksomheder, f.eks. i form af resultatafhængig aflønning, tantiemer og aktiebaseret honorering som bonuser og medarbejderaktier. Forskellen er i midlertidig, at selvom der forekommer resultatafhængig aflønning i små og mellemstore virksomheder, vil det ikke være i så stort et opfang, og dermed ikke så relativt stor en omkostning for virksomheden.

5.6.1.3 Eksterne interessenter

Små og mellemstore virksomheders eksterne interessenter er delvist de samme som i de store virksomheder. Der er de ufravigelige interessenter som skattemyndigheder og andre offentlige myndigheder som f.eks. Erhvervs- og selskabsstyrelsen. Desuden vil langt de fleste små og mellemstore virksomheder med en reel drift have mellemværender med et eller flere kreditinstitutter. Desuden kan nævnes leverandører og kunder samt eventuelle kreditvurderingsinstitutter (dette vil dog kun være i begrænset omfang i små og mellemstore virksomheder) og konkurrerende virksomheder.

5.6.2 Informationsbehov

Forskellige interessenter har også et forskelligt informationsbehov. Vi har nedenunder forsøgt at beskrive de forskellige interessenters vigtigste informationsbehov.

5.6.2.1 Interne interessenter

Ejerkredsen vil i små og mellemstore virksomheder være præget af et ønske om at minimere omkostningerne til f.eks. skat, fordi ejerne føler sig tættere på virksomheden og i en vis grad ser virksomhedens økonomi som en direkte afspejling af deres egen. Derfor vil ejerne i små og mellemstore virksomheder have et øget behov for specielle opgørelser, f.eks. interne regnskaber med øget specificationsgrader. I store virksomheder vil ejerkredsen i langt større grad være passive investorer, der hverken har interesse i eller adgang til specielle opgørelser. De vil derimod være interesseret i en resultatoptimering, som vil kunne påvirke både udbytteudlodningen og kursen på deres aktier, og dermed deres investering.

Medarbejderne i de små og mellemstore virksomheder vil typisk ikke have samme grad af økonomiske interesser i virksomheden. Dette betyder, at de heller ikke har samme interesse i virksomhedens økonomiske formåen. I større virksomheder hvor der er resultatbaseret aflønning af medarbejderne, vil disse have en interesse i at optimere de nøgletal, der vil påvirke aflønningen, f.eks. resultat før renter (EBIT), egenkapitalkapitalens forrentning (ROIC) og aktiekursen.

5.6.2.2 Eksterne interessenter

Skattemyndighedernes behov er ikke så meget en årsrapport, der afspejler virksomhedernes finansielle stilling, som det er en speciel indkomstopgørelse, der er dedikeret til skattelovens regler. I Danmark skal virksomheder med begrænset hæftelse offentliggøre deres regnskaber. Derfor har staten, gennem Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, en interesse i, at kvaliteten af de indsendte regnskaber er høj og overholder den gældende lovgivning. Overholdelse af loven er altså den primære parameter i forhold til denne interessent.

Når kreditinstitutter og leverandører skal vurdere en virksomhed ser de ofte på virksomhedens betalingssevne. Derfor er likviditet, kort- og langfristet gældsforpligtelser og aktiver vigtige nøgletal for disse interessenter. Kundernes vigtigste informationsbehov er derimod, at virksomheden kan overholde de aftaler, som den har indgået med hensyn til levering og kvalitet. Going-concern-forholdet i virksomheden er derfor et vigtigt parameter.

Endeligt skal det fremhæves, at alle virksomhedens interessenter ikke udelukkende ser på enkelte nøgletal, men virksomheden som helhed. Det er dog vores vurdering at de fremhævede områder vægtes tungest af de respektive interessenter.

5.6.2.3 Mikro-virksomheder

Som omtalt i afsnit 5.3.2. mener IASB, at mikro-virksomhedernes interessenter har samme behov for information som for større virksomheder. Dette er vi enige i. Forskellen er dog at interessenterne ikke tillægger den enkelte mikro-virksomhed den samme betydning og derfor ikke bruger oplysninger ligeså aktivt som ved større virksomheder. Et eksempel herpå vil være en leverandør som handler med både en lille købmand og en stor varehuskæde. Leverandøren vil formodentligt kræve en form for betalingsgaranti eller kreditvurdering fra den store kæde, mens den lille købmand, der kun har købt for et ubetydeligt beløb, ikke vil skulle stille samme garantier mv.

5.7 SME-standarden afdækning af målgruppens informationsbehov

Vi vil vurdere hvor stor en informationsgrad, SME-standarden giver, og sammenholde den med de virksomheder, der kræver dette niveau af regnskabsinformation. Dette vil vi gøre ved at vurdere, hvilke typer virksomheder, mht. til både størrelse og type, som fyldestgørende vil få opfyldt sit informationsbehov ved brug af SME-standarden.

Vi vil først se på virksomhedens interne og dernæst de eksterne interessenter.

5.7.1 Interne interessenter

Virksomhedens interne interessenter består som tidligere nævnt af virksomhedens ejerkreds og medarbejdere.

5.7.1.1 Ejerkreds

For en virksomheds ejerkreds vil brugen af SME-standarden give mulighed for at kunne foretage en sammenligning af den investerede kapital med andre alternative investeringer. Dette gør sig specielt gældende for virksomheder, der har passive investorer i ejerkredsen. Passive investorer har ikke, som aktionærer, der også arbejder i virksomheden, samme følelsesrelaterede forhold til virksomheden.

En passiv investor vil i langt større grad forsøge at profitoptimere sin investering, og skal derfor bruge informationer om virksomheden til prognosticeringsformål. Derfor vil muligheden for en regnskabsstandard, der kan sammenlignes ikke kun på tværs af brancher, men også på tværs af landegrænser øge gennemsigtigheden af de forskellige investeringsalternativer, og dermed give investor et bedre beslutningsgrundlag for sin investering.

For en ejerleder, dvs. en person, der både ejer og arbejder i sin virksomhed, vil de følelsesmæssige bånd til virksomheden vægte tungere end den nøgterne økonomiske profitoptimeringstankegang. Derfor vil en ejerleder ikke føle den samme merværdi i at kunne sammenligne sin investering i sin virksomhed med alternative investeringer. Dette skyldes, at en ejerleder ikke er så fokuseret på en profitoptimering af sin investerede kapital, som han er for at virksomheden ”overlever”. Det menes hermed, at en ejerleder i højere grad fortsat vil investere i sin virksomhed, selvom den giver et mindre afkast, end han ville kunne have fået ved en alternativ investering. Desuden har en ejerleder også mulighed for at kunne indhente interne opgørelser fra virksomheden til at dække sit informationsbehov, herunder kontrolformål.

Ejerledere er heller ikke altid interesseret i at omgivelserne, herunder medarbejderne, kan få indsigt i virksomhedens regnskaber. Derfor ønsker nogle af disse en minimal offentliggørelse af finansielle oplysninger.

Størrelsen af en virksomhed er som regel sammenhængende med ejerkredsen i virksomhederne. De små virksomheder er typisk ejerledet, men f.eks. børsnoterede virksomheder oftest er 100 % ejet af passive investorer. Des større virksomheden er, des større behov er der altså for, at en virksomhed har behov for at kunne rapportere til passive investorer. SME-standarden giver derfor overinformation til små virksomheder i forhold til deres ejerkreds.

Hvis man ud fra en ejerkredsbetragtning skulle vurdere omfanget af SME-standarden, burde den omfatte virksomheder, der har passive investorer i deres ejerkreds. Passive investorer som kapitalfonde mv. begynder først at blive interesseret i en virksomhed, når den når op i en vis størrelse.

5.7.1.2 Medarbejdere

Medarbejdernes interesse i virksomheden består i at vurdere virksomhedens evne til at kunne varetage fordelingsopgaven, herunder at kunne betale lønnen samt fortsat at have kapacitet til at have medarbejderen ansat. Det er efter vores vurdering et fåtal af medarbejdere, der aktivt forsøger at opnå indsigt i virksomhedens finansielle stilling, da de ikke har den nødvendige kompetence eller lyst til at opnå denne indsigt.

Incitamentsprogrammer som medarbejderaktier og resultatafhængig aflønning giver dog medarbejderne en øget motivation til at indhente finansielle informationer omkring virksomheden. Resultatbaseret aflønning er en relativt mere kompleks aflønningsform, derfor vil den typisk ikke være så forekommende i mindre virksomheder, mens den i større virksomheder ikke vil være så omkostnings- tung at udarbejde. Derfor er det vores vurdering af incitamentsprogrammer kun i begrænset grad finder sted i små virksomheder, mens de er oftere forekommende i større virksomheder.

Medarbejdere i virksomheder med incitamentsprogrammer har altså et øget behov for afgivelse af finansiell information af en høj kvalitet. SME-standarden vil derfor ud fra en medarbejdersynsvinkel skulle dække de virksomheder, der har resultatafhængig aflønning af deres medarbejdere.

5.7.2 Eksterne interessenter

De eksterne interessenter er de offentlige myndigheder, konkurrenter, kunder, leverandører og kreditinstitutter.

5.7.2.1 Offentlige myndigheder

Her tænkes på Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og SKAT mv. De offentlige myndigheder har et kontrolformål i forhold til virksomhederne i samfundet. Deres interesse er at kontrollere, hvorvidt virksomhederne overholder de gældende regler omkring regnskabsafleggelse samt skat og afgifter.

De offentlige myndigheder har altså ikke nogen særskilt interesse/behov for at virksomheden aflægger regnskabsoplysninger af en høj kvalitet. Deres interesse er udelukkende overholdelsen af gældende regler. I forhold til de offentlige myndigheder er der ikke noget, der indikerer, at SME-standarden vil hjælpe myndighederne med deres opgaver.

5.7.2.2 Konkurrenter

Virksomhedens konkurrenter har en interesse i at kunne benchmarke sig i forhold til virksomheden. Derfor har de selvfølgelig en interesse i at få finansielle informationer af en høj kvalitet omkring virksomheden. Dette konkurrencemæssige parametre vender begge veje, og virksomheden har derfor også selv en interesse i at kunne indhente finansielle informationer omkring konkurrenterne. Derfor er der her en afvejning mellem, hvor mange oplysninger man ønsker at give, i forhold til de oplysninger man har brug for. Virksomhederne skal alt andet lige afgive de samme oplysninger, som de kan indhente.

I forhold til konkurrenterne vil SME-standarden være relevant, da det er en international regnskabsstandard. Det betyder, at virksomheden og dens konkurrenter vil kunne sammenligne sig med flere andre virksomheder på tværs af landegrænser. Hvis man bruger national lovgivning, vil man have sværere ved at sammenligne en dansk og f.eks. en tysk virksomhed, da det er forskellige regnskabsprincipper, der bliver brugt.

5.7.2.3 Kunder

Kundernes informationsbehov består i at vurdere tilstedeværelsen af de økonomiske forudsætninger for virksomhedens leveringsevne, og ønsker derfor oplysninger til prognosticeringsformål. Derudover kan kunderne også vurdere virksomheden i forhold til andre leverandører af samme produkter/services, altså konkurrenterne.

Kunderne får ved brugen af SME-standarden også adgang til at kunne sammenligne virksomheder på tværs af landegrænser, ligesom de selvstændigt kan vurdere den enkelte leverandørs finansielle stilling, da SME-standarden er baseret på internationalt anerkendte principper. De får derigennem et bedre sammenligningsgrundlag med hensyn til virksomhedens økonomiske stilling, når den skal være leverandør.

Når man skal vurdere, om en virksomhed skal bruge SME-standarden, kan man derfor overveje, om man skal sondre mellem, om virksomheden har internationale kunder eller ej.

5.7.2.4 Leverandører

Her er det leverandøren, der skal kunne vurdere, hvorvidt virksomhed har betalingsevnen til at kunne betale for det leverede, og søger dermed informationer om virksomheden til prognosticeringsformål. Leverandøren vil derfor kigge på forhold som virksomhedens cash-flow og generelle finansielle

stilling. Ved brug af SME-standarden har leverandøren et bedre beslutningsgrundlag for at kunne vurdere virksomhedens betalingsevne. Dette skyldes at SME-standarden, som nævnt ovenfor, er baseret på internationalt anerkendte principper.

Ved vurderingen af anvendelsen af SME-standarden kan et kriterium herfor være graden af internationale forbindelser på leverandørsiden.

5.7.2.5 Kreditinstitutter

Kreditinstitutter er en leverandør af en finansiell ydelse, og har derfor ligeledes behov for informationer til prognoseformål. I forhold til almindelige leverandører af varer og tjenesteydelser er forskellen dog, at kreditinstitutter har en større fokus på virksomhedens langsigtede indtjeningssevne. Blandt andet fordi de har en længere tilbagebetalingshorisont end almindelige kreditorer på deres produkter. Netop derfor er kreditinstitutter også i større grad fokuseret på forhold som sikkerhedsstillelser og pantsætninger.

5.7.3 Opsummering

Vi mener, at SME-standarden afdækker informationsbehov for passive investorer, medarbejdere og internationale samhandelspartnere. Der kan opnås sammenlignelighed med andre virksomheder i et internationalt regi. Dette betyder, at passive investorer med fordel vil kunne sammenligne investeringer på tværs af landegrænser. Derudover vil medarbejdere med incitamentsafklønning vil også få afdækket deres behov for regnskabsinformation af høj kvalitet, da SME-standarden er baseret på internationalt anerkendte regnskabsprincipper og vil derfor kunne give medarbejderne den ønskede pålidelige information. Desuden mener vi også, at internationale samhandelspartnere kunne vurdere virksomheden og sammenligne og forholde sig til dens finansielle stilling, og dermed give tilsvarende handelsvilkår.

Derimod afdækker SME-standarden ikke de offentlige myndigheders informationsbehov. Dette skyldes, at de offentlige myndigheder kun har et kontrolformål i forhold til gældende lovgivning og ikke et prognosticeringsformål i forhold til virksomhedens finansielle stilling.

5.8 Kriterier for anvendelse af SME-standarden

Som det fremgår af ovenstående, er det svært at sætte en kvantitativ grænse på hvilke virksomheder, som SME-standarden omfatter. Vi har derfor forsøgt at opstille nogle kvalitative kriterier for brugen af standarden:

- Der er ikke uvæsentlige, passive investorer i virksomheden
- Der er betydelige medarbejderincitamentsprogrammer i virksomheden
- Betydelig international handel

Ovenstående kriterier kan efter vores vurdering bruges til at vurdere, hvorvidt en virksomhed har behov for at aflægge regnskab efter SME-standarden.

5.8.1 Passive investorer

Som det første punkt siger vi, at der ikke må være uvæsentlige, passive investorer i virksomheden. Hermed mener vi, at såfremt der er få passive investorer, er det ikke sikkert, at dette berettiger til at skulle aflægge regnskab efter SME-standarden. Nok er der tale om et særligt informationsbehov for de passive investorer, men dette er selvsagt en afvejning af om dette er tilstrækkeligt til at kræve den ekstra byrde ved SME-standarden.

Man kunne forestille sig en mindre virksomhed, hvor en ekstern investor har indskudt 25% af kapitalen, men hvor der ellers ikke er andre forhold, der taler for eksternt informationsbehov. I dette tilfælde, vil man nok med rimelighed kunne sige, at dette ikke berettiger til regnskabsaflæggelse efter SME-standarden. Denne eksterne investor i en mindre virksomhed vil nok også have mulighed for at rekvirere yderligere oplysninger hos virksomheden.

Derimod kunne der være en større virksomhed med ekstern investor med et kapitalindskud på 10%. I dette tilfælde kan situationen være helt anderledes, idet der kan være tale om et betydeligt større kapitalindskud og en betydelig større virksomhed. Det kan samtidigt være betydeligt sværere at rekvirere interne informationer. I dette tilfælde vil en regnskabsaflæggelse af høj kvalitet og informationsniveau være at foretrække for eksterne investorer.

Den eksterne kapitalandels størrelse kan derfor ikke stå alene i forhold til at vurdere relevansen af brugen af SME-standarden. I givet fald skal dette kriterium kobles op på et kvantitativt krav, idet andelen af ekstern kapital er relativ i forhold til virksomhedens størrelse. Henset til at SME-standarden er udarbejdet med henblik på virksomhedsstørrelse af ca. 50 ansatte, finder vi det rimeligt, at der kan indsættes en nedre kvantitativ målestok for, hvornår passive investorer udgør en så væsentlig del, at SME-standarden får relevans. Dette er i midlertidigt vanskeligt, da man skal forholde sig til både relative og absolutte beløbsstørrelser, jf. foranstående.

5.8.2 Medarbejderincitamentsprogrammer

I det andet punkt fastslår vi, at der skal være betydelige medarbejderincitamentsprogrammer. I denne situation tænker vi ikke så meget på almindelige forekomne incitamentsprogrammer, som f.eks. medarbejderobligationsordninger, men mere på ledende medarbejders særlige lønaftaler. Dette kunne f.eks. være bonusaftaler eller medarbejderaktier, der går på virksomhedens finansielle præstationer og kursudvikling. Med SME-standards formål om regnskabsaflæggelse af høj kvalitet, vil dette være relevant i denne sammenhæng.

Igen må vi fastslå, at beløbstørrelsen af incitamentsprogrammerne må være afgørende for brugen af SME-standarden for opfyldelsen af definitionen om offentliggørelse af årsrapporter for eksterne regnskabsbrugere. Med betegnelsen om at der skal gælde væsentlige beløb, er alt selvfølgelig relativt. Men med det mener vi, at incitamentsprogrammerne skal have et væsentligt omfang i forhold til de samlede personaleomkostninger eller væsentlige i forhold til den enkelte medarbejders aflønning.

Til brug for bestemmelsen af opfyldelsen af dette punkt, tror vi, at det kan være nødvendigt med yderligere underpunkter. Det kunne være med kvantitative målepunkter, som f.eks. en andel af de samlede personaleomkostninger og/eller en anslået andel af de enkelte medarbejders samlede løn. Fordelen ved disse målepunkter er igen, at det ikke skal være meningen, at selv de mindste virksomheder vil blive omfattet blot som konsekvens af mindre incitamentsprogrammer.

5.8.3 International handel

Som det tredje punkt, nævner vi en betydelig international handel. Dette gælder både på kunde- og leverandørsiden, som vi tidligere redegjort for. Igen er der mulighed for at diskutere dette punkt, for hvad skal der lægges i omfanget "*betydeligt*"? Hermed mener vi, at omfanget både på virksomhedsniveau, men også kvantitativt skal have et større omfang.

Man kan diskutere, om en lille virksomhed med 5-10 ansatte med en import- eller eksportandel på over 50% skal være omfattet, henset til den beløbsmæssige størrelse hos eksterne regnskabsbrugere. I forhold til de ekstra byrder til regnskabs- og informationsgraden, kan der argumenteres for, at SME-standarden ikke er relevant i denne sammenhæng. Medmindre virksomheden naturligvis selv er interesseret i at aflægge regnskab efter SME-standarden af hensyn til sine kunder eller leverandører, eller såfremt disse kræver det.

På den anden siden kan der være en større virksomhed med 100-200 ansatte, som har en mindre import- eller eksportandel på 10-20% af virksomhedens samlede forbrug eller salg. Her kan beløbsmæssigt være tale om et betydeligt omfang i forhold til ovenstående eksempel. I dette tilfælde vil det nok være mere relevant med SME-standarden.

Det viser sig her igen, at der ikke kan defineres et entydigt og klart kriterium til opfyldelse af dette punkt. Dette må igen bero på en mere konkret vurdering, eventuelt med udgangspunkt i et underpunkt med en kvantitativ inddeling.

5.8.4 Opfyldelseskriterier

Efter ovenstående diskussion af de enkelte kriterier, er det også værd at diskutere, i hvilket omfang kriterierne skal opfyldes. Vi vil derfor nærmere redegøre for argumenter for og imod opfyldelse af de enkelte eller alle kriterierne. Vores holdning er, at man ikke skal forsøge at ramme de helt små virksomheder, selvom nogle af de nævnte kriterier opfyldes i begrænset omfang.

Sat lidt på spidsen, kan man som den ene yderlighed sige, at alle kvalitative kriterier med eventuelle underpunkter skal opfyldes for, at der vil skulle ske regnskabsaflæggelse efter SME-standarden. Dette mener vi dog ikke er at foretrække, idet virksomhederne indenfor SME-segmentet skal foretage subjektive vurderinger. Dermed kan der opstå fejlagtigt anvendelse af SME-standarden. Desuden kan man frygte, at nogle virksomheder i den omfattede målgruppe kan undvige brugen af standarden. Fordelen vil derimod være, at kun de største virksomheder berøres af SME-standarden ud fra den forudsætning, at de nævnte kriterier kun alle er at finde i de større virksomheder med eksterne regnskabsbrugere.

Dette er dog ikke helt i tråd med, at definitionen i SME-standarden blot siger ”offentliggør årsrapporter til brug for eksterne regnskabsbrugere” og ikke nævner størrelsesbegrebet. Derfor kan vi omvendt lidt provokerende sige, at der blot skal ske opfyldelse af et enkelt kriterium for brug af SME-standarden.

Som vi også har været inde på i førortalte afsnit, vil dette i mange tilfælde også ramme nogle helt små virksomheder, som ikke er tiltænkt som en del af SME-segmentet. Altså virksomheder med betydeligt færre ansatte end de ca. 50 og et omfang langt under det niveau, som SME-standarden henvender sig til. Man kan derfor argumentere for, at der skal yderligere undtagelser til under de enkelte punkter, f.eks. med minimumskrav for ikke at de helt små virksomheder vil blive omfattet.

Herudover er det yderligere værd at overveje, om hvorvidt kriterierne skal være opfyldt i bare et enkelt år, eller kriterierne skal være opfyldt i flere på hinanden følgende år, som vi kender det i dag fra ÅRL. Her er vi af den holdning, at opfyldelse af et enkelt kriterium i et enkelt år, ikke retfærdiggør en overgang til SME-standarden. Som følge af den ekstra byrde, der ligger i en sådan overgang, og det faktum, at en eventuel overgang tilbage til ÅRL efterfølgende vil have u hensigtsmæssige virkninger, bør en overgang være af varig karakter. Til sikring af hensigtsmæssigheden heri, er det derfor relevant at sige, at virksomheden skal opfylde kriterierne i flere på hinanden følgende år.

På baggrund af denne diskussion mener vi, at de opstillede kvalitative kriterier oftest er at finde i virksomheder af en vis størrelse. Vi har redegjort for, at kriterierne generelt kun findes i større virksomheder, såfremt flere af kriterierne skal være opfyldt. Vi vurderer derfor, at det er rimeligt at antage,

at SME-standarden ikke skal være gældende for mindre virksomheder. Dette er som udgangspunkt også i overensstemmelse med standardens formål, hvor den er tiltænkt virksomheder af et vist omfang.

5.8.5 Implementering i dansk lov

En implementering i dansk lov kan enten ske ved en tvungen lovregulering eller ved valgfrihed. Med valgfrihed kan muligheden bestå i valgfrihed i opadgående retning, hvormed vi mener fra ÅRL til SME-standarden. Dette kunne være relevant for datterselskaber til børsnoterede virksomheder og virksomheder, der forventer børsnotering indenfor en nærmere tidshorisont. I førstnævnte tilfælde vil det sandsynligvis lette rapporteringen til moderselskabet, hvis målings- og indregningskriterier er de samme. I sidstnævnte tilfælde vil overgangen til IFRS-standarden lettes efter samme begrundelse.

En valgfrihed i nedadgående retning er ikke at foretrække, da man så vil kunne tænke sig, at virksomheder, der rent faktisk opfylder betingelserne for at bruge SME-standarden, vil undlade at bruge den. Vi vurderer, at en valgfrihed vil have en negativ tendens til brugen heraf, fordi de ekstra byrder med overgangen hertil sammenholdt med brugen af uændret regulering, vil få mange virksomheder til at afholde sig herfra.

For at undgå et slaraffenland på regnskabsreguleringsområdet, mener vi derfor en eventuel implementering i dansk lov er nødt til at ske med en tvungen lovregulering. Dog med mulighed for valgfrihed i opadgående retning, ud fra de føromtalte hensyn samt det forhold, at der kunne være interessenter, der kræver det.

5.8.5.1 Kvalitative kriterier

Som opfølgning på vores diskussion om de kvalitative kriterier, kan vi fastslå, at det er yderst vanskeligt at nå til klare og faste kvalitative kriterier for brug af SME-standarden. Vores diskussion viser, at de subjektive målekriterier sandsynligvis vil skabe forvirring blandt regnskabsproducenterne. Det vil være svært at fastslå, om virksomhederne er omfattet af SME-standarden eller ej. Vores vurdering er, at denne forvirring vil resultere i for mange fravigelser fra anvendelse af standarden. Det kan nemt tænkes at ske med den begrundelse, at en overgang hertil vil skabe yderligere byrder for regnskabsproducenterne, det være sig af administrativ og derved af omkostningsmæssig karakter. Det er derfor ikke hensigtsmæssigt, at anvendelsen skal ske med udgangspunkt i vurderinger på baggrund af kvalitative kriterier.

Vi er derfor af den holdning, at såfremt SME-standarden skal kunne indpasses i den danske lovregulering, må der være nogle klare retningslinier. De kvalitative kriterier mangler klare definitioner og er u håndgribelige, og bør være mere håndterbare inden en eventuel implementering i dansk lov. Det kunne være ved at tilpasse brugen af SME-standarden til det eksisterende danske system med byggeklodsmodellen efter ÅRL.

5.8.5.2 Kvantitative kriterier

Ved en implementering med afsæt i kvantitative kriterier er der selvfølgelig også ulemper. Det er ikke optimalt at omfatte virksomheder, som i øvrigt ikke falder ind under SME-segmentet. Selvom der er tale om en større virksomhed, kan man tænke sig, at den ikke har eksterne regnskabsbrugere. Vi formoder dog modsat dette, at en større virksomhed i langt de fleste tilfælde vil have eksterne regnskabsbrugere. Oftest vil der være kunder, leverandører eller kreditinstitutter, som vil have interesse i regnskabsaflæggelsen. Spørgsmålet hertil er selvfølgelig om regnskabsaflæggelsen gør nogen væsentlig forskel fra ÅRL, hvis ikke der er internationale interessenter.

Selvom SME-standarden måtte blive implementeret efter kvantitative kriterier i dansk lovgivning³⁹, kunne man også forestille sig, at der kunne blive valgfrihed i brugen for de virksomheder, der ikke er omfattet. Mindre virksomheder bør også kunne anvende standarden, enten af egen fri vilje eller på opfordring fra interessenter. Dette kunne være centralt for dattervirksomheder til børsnoterede virksomheder og virksomheder, der ønsker at overgå til IFRS-standarden i løbet af en kortere årrække mv.

Det vil derfor ikke være optimalt, at indføre SME-standarden med kvantitative kriterier som ophav. Vi mener alligevel en klar præcisering er at foretrække frem for u håndgribelige retningslinier med subjektive vurderinger hos regnskabsproducenterne. Dette kan kvalitative kriterier nemt resultere i. En klar præcisering ses umiddelbart kun at kunne ske med kvantitative kriterier. En ulempe ved at indføre internationale regnskabsreguleringer i dansk lovgivning er, at der kan opstå ikke-kontinuitet i regnskabsaflæggelse fra år til år. Man kan forestille sig det scenario, at en virksomhed over år skifter mellem ÅRL og SME-standarden foranlediget af skift i virksomhedens omfang.

Med en valgfrihed er der naturligvis mulighed for at aflægge regnskab efter SME-standarden selv ved faldende aktivitet. Men det er måske ikke ubetinget et ønske, idet aktiviteten kan være faldet til et lavt niveau. Den dynamiske udvikling i de internationale standarder og en ajourføring af kendskabet hertil kan derfor være for byrdefuldt for virksomheden. Denne problemstilling er både problematisk for regnskabsproducenter og –brugere ved henholdsvis øgede omkostninger/byrder og manglende sammenlignelighed.

5.8.5.3 Tilpasning til ÅRL

Efter ovenstående vurderinger mener vi at kunne give et bud på de virksomheder, der kunne blive omfattet af SME-standarden. Som vi har vurderet, vil en implementering i dansk lovgivning nærmest kun kunne foregå ved en tilpasning til den eksisterende struktur i ÅRL. Det kan næsten ikke retfærdiggøres eller i øvrigt findes holdbare argumenter for, at de mindste virksomheder i regnskabsklasse B betingelsesløst skal være omfattet. Derimod vil man kunne forestille sig, at der kunne være valgmulighed herfor.

³⁹ ÅRL vil hæve grænserne for de enkelte regnskabsklasser pr. 1/9 2008, så de er i overensstemmelse med IASB's definitioner af små og mellemstore virksomheder (L 100)

Virksomhederne i regnskabsklasse D er allerede identificeret til at følge IFRS-standarden, jf. afsnit 5.3.3. Tilbage står derfor regnskabsklasse C, som yderligere er inddelt i mellemstore og store virksomheder. Benyttelse af SME-standarden bør altså ud fra et kvantitativt kriterium fastsættes i dette interval. Hvis standarden kun skal være gældende for store C virksomheder, er der ikke nødvendigvis harmoni mellem den tiltænkte virksomhedsstørrelse på ca. 50 ansatte og den faktiske anvendelse. Store C virksomheder er defineret ved mere end 250 ansatte, dog med det forbehold at størrelsesgrænserne for balancesum og omsætning kan resultere i klasse C uden 250 antal ansatte. Med de relativt få antal store C virksomheder er der også den ulempe, at kendskabet og benyttelsen af SME-standarden bliver i et begrænset omfang. Dette er uhensigtsmæssigt for regnskabsproducenterne, herunder også for revisorer.

Hvis SME-standarden derimod gøres obligatorisk for alle virksomheder i regnskabsklasse C vil flere virksomheder blive omfattet. Fordelen ved en øget anvendelse af standarden er det udbredte kendskab hertil over tid. Naturligvis vil der blive en implementeringsfase med øgede byrder, som følge af at regnskabsproducenterne skal have kendskab til standarden. Størrelsesgrænsen mellem regnskabsklasse B og C (mellemstore) går ved 50 ansatte. Denne grænse harmonerer med den virksomhedsstørrelse, som IASB har tiltænkt ved udarbejdelsen af SME-standarden. Som vi skriver i foregående afsnit, kan virksomheden have flere ansatte uden at blive omfattet, hvis de øvrige størrelsesgrænser ikke overskrides.

Vi mener at virksomhederne i klasse C oftest vil opfylde en eller flere af de kvalitative kriterier, som vi tidligere har fremhævet. Vi mener desuden, at der er behov en objektiv skillelinje i forhold til den regnskabsregulering, som man er omfattet. Derfor kan man med fordelagtighed fastsætte nogle beløbsmæssige grænser på størrelsen af de virksomheder, der skal omfattes af SME-standarden. Vi mener efter ovenstående argumentation, at det kan forsvares at sætte skillelinjen ved regnskabsklasse C som en nedre grænse. Den øvre grænse er allerede defineret ved IFRS-standarden i regnskabsklasse D.

Man kan diskutere, om der ved implementeringen af SME-standarden bør defineres en øvre grænse før regnskabsklasse D. Der findes store og verdensomspændende danske virksomheder, der ikke er børsnoterede, som f.eks. Lego og Danfoss. Som følge af disse virksomheders internationale relationer med datterselskaber og produktion mv. i adskillige lande samt interesseorganisationers opmærksomhed, kan man postulere, at disse virksomheder har offentlighedens interesse. Derved vil de skulle aflægge regnskab efter IFRS-standarden, men dette er ikke lovbestemt.

På grund af de internationale forbindelser aflægger mange store virksomheder allerede i dag regnskab efter IFRS-standarden, da der ikke er et andet alternativ. Med SME-standarden bliver der et internationalt alternativ til regnskabsaflæggelse. Vi mener, at store virksomheder med internationale forbindelser og offentlighedens interesse fortsat bør benytte IFRS-standarden. SME-standarden foretager i langt højere grad en afvejning af cost/benefit med afgivelse og frembringelse af informationer. For store, internationale virksomheder med offentlig interesse bør man efter vores vurdering ikke gå på kompromis med regnskabsbrugernes informationsbehov.

5.9 Sammenfatning

Vi har i nærværende afsnit defineret virksomhedernes regnskabsbrugere, såvel de interne og eksterne interessenter. De væsentligste interessenter er investorer, medarbejdere, kunder, leverandører og kreditinstitutter. Vi har herefter vurderet disse interessenters informationsbehov, og derved konstateret hvilke typer af virksomheder, som SME-standarden afdækker. Herefter har vi defineret tre kvalitative kriterier til bestemmelse af de virksomheder, der teoretisk er omfattet af SME-standarden. De tre kriterier vedrører eksterne investorer, medarbejderincitamentsprogrammer og international samhandel. En belysning af disse kvalitative kriterier viser imidlertid at disse vil være vanskeligt håndterbare i praksis, idet vi forventer, at det giver anledning til forvirring at foretage en brugbar og effektiv adskillelse.

En kvantitativ opdeling vil formentlig vise sig mere funktionel i praksis, men har samtidig den ulempe, at virksomheder, som i øvrigt ikke falder ind under SME-standarens målgruppe, vil blive omfattet. Der vil modsat være tiltænkte virksomheder, som ikke bliver omfattet, som følge af virksomhedens størrelse. Derfor vil det også være hensigtsmæssigt med muligheden for tilvalg af standarden, hvis eksempelvis interessenter kræver dette. Skal SME-standarden være funktionel efter byggeklovsmodellen i ÅRL, bør virksomhederne i regnskabsklasse C benytte den. Den nedre størrelsesgrænse heri modsvarer den virksomhedsstørrelse, som SME-standarden er tiltænkt ved udarbejdelsen i IASB.

6. Hensigtsmæssigheden af SME-standarden

Vi vil i denne del af afhandlingen vurdere hensigtsmæssigheden af reguleringen efter SME-standarden. Som baggrund for denne analyse vil vi behandle følgende 3 regnskabsområder:

1. Forskning og udvikling
2. Finansielle instrumenter
3. Værdiforringelse af aktiver

Vi vil først redegøre for regnskabsreguleringen efter henholdsvis SME-standarden, IFRS-standarden og ÅRL. Dernæst vil vi beskrive forskellene mellem reglerne på de udvalgte regnskabsområder og vurdere hvilke konsekvenser, det vil have for virksomhedernes regnskabsaflæggelse at følge reglerne efter SME-standarden frem for IFRS-standarden og ÅRL.

7. Forsknings- og udviklingsomkostninger

Gennem de seneste årtier har omkostninger til forskning og udvikling fyldt stadigt mere og mere af virksomhedernes samlede udgifter. Virksomhederne i vesten beskæftiger sig i stigende grad med knowhow og viden frem for reel produktion, som i større grad foretages i andre egne af verdenen. Specielt gennem de seneste år er der opstået mange såkaldte udviklingsvirksomheder, hvor en stor del af virksomhedernes aktiver er baseret på særegen forskning og udvikling.

Både IASB og FSR har udarbejdet særskilte regnskabsstandarder for at regulere de regnskabstekniske problemstillinger på området, hhv. IAS 38⁴⁰ (Intangible assets) samt RV 7 (forskning og udvikling). IASB har i SME-standarden også indeholdt området i SME 17 (intangible assets other than goodwill).

Vi vil i det efterfølgende gennemgå reguleringen i de 3 standarder.

7.1 SME-standarden, SME 17

7.1.1 Definitioner

SME 17 regulerer alle immaterielle aktiver bortset fra goodwill. Vi vil dog her kun koncentrere os om forsknings- og udviklingsomkostningerne.

⁴⁰ Regulerer immaterielle aktiver generelt, herunder forsknings- og udviklingsomkostninger

Det er samme definition af immaterielle aktiver, der gør sig gældende i SME 17 og i IAS 38, ligesom det er de samme kriterier, der opstilles i SME 17 for identifikationen af udviklingsomkostninger. Et immaterielt aktiv defineres som værende (IAS 38.8):

”An intangible asset is an identifiable non-monetary asset without physical substance”

Forskning defineres som værende (IAS 38.8):

”Research is original and planned investigation undertaken with the prospect of gaining new scientific or technical knowledge and understanding”

Derudover defineres udviklingsomkostninger på følgende måde (IAS 38.8):

”Development is the application of research findings or other knowledge to a plan or design for the production of a new or substantially improved materials, devices, products, processes, systems or services before the start of commercial production or use”

Udover ovenstående definition har IAS 38 opstillet en række yderligere kriterier, der skal være opfyldt for at kunne indregne en omkostning som immaterielt aktiv (IAS 38.57):

1. Virksomheden skal have de tekniske færdigheder til at kunne færdiggøre udviklingsprojektet.
2. Virksomheden skal have intentioner om at færdiggøre udviklingsprojektet.
3. Virksomheden skal kunne evne at sælge eller bruge projektet.
4. Påvise hvordan udviklingsprojektet vil kunne genere fremtidige økonomiske fordele.
5. Virksomheden skal have tilstrækkelige ressourcer til at kunne færdiggøre udviklingsprojektet.
6. Projektet skal kunne måles pålideligt.

7.1.1.1 Forskning kontra udvikling

IAS 38 opstiller ikke nogle klare definitioner af, hvad der præcist adskiller forskning fra udvikling. Dog nævner de en række, ikke udtømmende, eksempler på hvad der kunne være forskning, henholdsvis udvikling (IAS 38.56 og 38.59).

Hvis man forsøger at finde nogle fælles karakteristika på eksemplerne, når man frem til, at forskning er udviklingen af ny teknologi, herunder materialer, processer mv. Udvikling er baseret på en færdiggørelse af et forskningsresultat. En anden forskel er, at der i forskning ikke i samme grad er tænkt på salgsmodning og – klargøring af produkterne som ved udvikling.

Endeligt er der en opsamlingsbestemmelse, der siger, at såfremt man ikke kan afgøre om en omkostning er forskning eller udvikling, anses den for værende forskning (IAS 38.53).

7.1.2 Indregning

Ifølge SME 17 skal forskningsomkostninger omkostningsføres, mens man ved udviklingsomkostninger har valgfrihed til enten at indregne dem som et aktiv, såfremt de opfylder kriterierne for indregning, jf. afsnit 7.1.1.1., eller at resultatføre omkostningerne.

7.1.3 Måling

Såfremt man vælger at aktivere udviklingsomkostningerne, henviser SME 17 til IAS 38 for metoder til måling, henholdsvis til kostpris eller omvurdering (dagsværdi).

Ifølge IAS 38 skal man indregne udviklingsomkostninger som et aktiv i balancen. Ved første indregning, skal udviklingsomkostning måles til kostpris. Ved efterfølgende målinger er der valgmulighed mellem, at måle udviklingsomkostningerne til kostpris reguleret for afskrivninger, eller til en omvurderingsmodel (IAS 38.72). Efterfølgende måling skal foretages under hensyntagen til reglerne om værdiforringelse af aktiver, som omtales senere i afsnit 9.

Kostpris, IAS 38.74: De omkostninger, der kan medregnes i kostprisen, består af de direkte henførbare omkostninger samt eventuelle indirekte omkostninger som gager mv., der kan spores til de enkelte udviklingsomkostninger. Desuden kan renter indregnes, såfremt de opfylder kravene i IAS 23.

Omvurdering, IAS 38.75: Udviklingsomkostninger optages til dagsværdi. Dagsværdi er her et meget snævert begreb, da dagsværdien kun kan anvendes, såfremt der findes et aktivt marked⁴¹. Opskrivninger skal ske over egenkapitalen, men nedskrivninger sker over resultatopgørelsen. Opskrivninger, der er en tilbageførsel af tidligere års nedskrivninger, skal dog resultatføres, ligesom nedskrivninger af tidligere opskrivninger skal over egenkapitalen.

I praksis vil kostprismodellen formodentlig være den langtovervejende målingsmetode. Dette skyldes, at det vil være svært at forstille sig, at der kan være aktive markeder på udviklingsomkostninger, da de i sagens natur ofte er unikke.

Forskning skal indregnes i resultatopgørelsen (IAS 38.54). Udviklingsomkostninger, der ikke opfylder indregningskriterierne, sidestilles med forskning og skal derfor også indregnes i resultatopgørelsen.

⁴¹ **Aktivt marked, jf. IAS 38.8:** Varene, der bliver handlet, skal være homogene, køber og sælger skal kunne findes på ethvert givent tidspunkt, og priserne skal være offentligt tilgængelige.

7.1.4 Oplysninger i årsrapporten

I årsrapporten er der krav om oplysninger omkring følgende (SME 17.32-33):

- Levetid, bestemmelig / ubestemmelig.
- Afskrivningsmetode og horisont for aktiver med bestemmelig levetid.
- En anlægsnote hvor kostpris primo, tilgang, afgang, akkumulerede afskrivninger/opskrivninger samt årets afskrivninger/opskrivninger fremgår.
- Begrundelse for at vurdere et udviklingsprojekts levetid til ubestemmelig.
- Årets resultatførte forsknings- og udviklingsomkostninger.

7.2 IFRS-standarden, IAS 38

7.2.1 Definitioner

IAS 38 omhandler ikke kun forskning og udvikling, men alle immaterielle aktiver, bortset fra goodwill.

Udover de almindelige aktivdefinitioner, er definitionerne på immaterielle aktiver, forsknings- og udviklingsomkostninger omtalt i afsnit 7.1.1.

7.2.2 Indregning

Ifølge IAS 38.57 skal man indregne udviklingsomkostninger som et aktiv i balancen.

Forskning skal indregnes i resultatopgørelsen (IAS 38.54). Udviklingsomkostninger, der ikke opfylder indregningskriterierne, sidestilles med forskning og skal derfor også indregnes i resultatopgørelsen.

7.2.3 Måling

Ved første indregning skal aktiverede udviklingsomkostninger måles til kostpris (IAS 38.74). Det kræves, at efterfølgende målinger skal ske til enten kostpris eller efter omvurderingsmodellen (IAS 38.72). Disse målemetoder er gennemgået i afsnit 7.1.3. hvortil vi henviser.

7.2.4 Oplysninger i årsrapporten

Årsrapporten skal indeholde oplysninger om levetiden for aktiverede udviklingsomkostninger. Såfremt projekterne har en ubestemmelig levetid, skal der oplyses om aktives regnskabsmæssige værdi samt en beskrivelse af hvilke faktorer, der ligger til grund for vurderingen af den ubestemmelige levetid.

Desuden skal virksomheder, der har udgiftsført forsknings- og udviklingsomkostninger, oplyse om størrelsen af årets omkostninger.

7.3 ÅRL § 83 / RV 7

7.3.1 Forskning kontra udvikling

ÅRL § 83, der omhandler udviklingsomkostninger, regulerer indregningen, men definerer ikke denne. Derfor har man søgt at definere forskellen mellem forskning og udvikling i RV 7. Vejledningen omhandler i modsætning til IAS 38 og SME 17, kun forskning og udviklingsomkostninger og ikke andre immaterielle aktiver. RV 7 definerer forskning og udvikling på følgende måde:

Forskning: *"Er karakteriseret ved, at aktiviteten består i grundlæggende undersøgelser med det formål at opnå ny videnskabelig eller teknisk viden og indsigt"* (RV 7.8)

Udvikling: *"Er karakteriseret ved, at aktiviteten består i anvendelsen af forskningsresultater eller anden viden i forbindelse med gennemførelsen af udviklingsarbejder forud for påbegyndelsen af en egentlig erhvervsmæssig udnyttelse"* (RV 7.10)

Der er desuden i RV 7 i lighed med IAS 38 givet eksempler på både forskning og udvikling.

Udover ovenstående definitioner gælder der også de almindelige indregningskriterier fra kvalitetshierarkiet omtalt i afsnit 5.

De definitioner og eksempler, der er opstillet i RV 7, er taget fra IAS 38, ligesom man i kommentarerne til ÅRL i rig udstrækning henviser til IAS 38 når man forsøger at sondre mellem forskning og udvikling. F.eks. ved gennemgangen af de kriterier, der opstilles for at kunne indregne en udviklingsomkostning som et aktiv⁴².

7.3.2 Indregning

Som i de internationale regnskabsstandarder er det heller ikke muligt at aktivere forskningsomkostninger ifølge ÅRL. De skal derimod resultatføres, jf. ÅRL § 83. Heraf følger det modsætningsvist, at forsknings- og udviklingsomkostninger, der ikke kan aktiveres, skal omkostningsføres i resultatopgørelsen.

Omkring den regnskabsmæssige behandling af udviklingsomkostninger skal man sondre mellem, om virksomheden er i regnskabsklasse B eller i en højere regnskabsklasse. Såfremt virksomheden er i regnskabsklasse C eller D er det påkrævet, at virksomheden skal aktivere udviklingsomkostninger, der

⁴² Årsrapporten s. 650.

opfylder kravene for indregning, jf. ovenstående⁴³. I regnskabsklasse B har virksomhederne valgfrihed med hensyn til at indregne udviklingsomkostninger som et immaterielt aktiv eller i resultatopgørelsen.

7.3.3 Måling

Aktiverede udviklingsomkostninger skal måles til kostprisen for de direkte medgåede omkostninger samt den del af de indirekte omkostninger, der kan henføres til projektet.

Værdien af udviklingsomkostningerne skal vurderes årligt, ved udgangen af hvert regnskabsår. Såfremt kostprisen overstiger værdien skal der foretages nedskrivning (ÅRL § 43.1). Nedskrivningen foregår over resultatopgørelsen (ÅRL § 49.1.1).

Udviklingsomkostningerne skal afskrives efter færdiggørelsen af projektet, og når det er klar til brug. Afskrivningshorisonten er projektets forventede levetid. Såfremt levetiden vurderes til at være over 5 år, skal dette anføres i noterne (ÅRL § 53.2.1b).

7.3.4 Oplysninger i årsrapporten

Det skal fremgå under anvendt regnskabspraksis, hvorledes forsknings- og udviklingsomkostninger bliver behandlet i årsrapporten, jf. ovenfor. Desuden skal der ved aktivering gives oplysninger om værdiansættelsen samt afskrivningsmetoden og afskrivningsprofilen.

I virksomhedens ledelsesberetning skal virksomheden oplyse om årets forsknings- og udviklingsaktiviteter (RV 7.22).

⁴³ I lovforslag L100 om ændring af ÅRL fremgår det, at det kun for store C virksomheder vil være påkrævet med indregning af udviklingsomkostninger i balancen.

7.4 Sammenholdelse af SME 17 med IAS 38 og ÅRL.

I det efterfølgende vil vi redegøre for forskellene mellem SME 17, IAS 38 og ÅRL. Efter at have redegjort for forskellene vil vi vurdere, hvorvidt disse er hensigtsmæssige i forhold til regnskabsbrugerne og -producenterne.

7.4.1 Definitioner

Som det fremgår af afsnit 7.1. henviser SME-standardens til IAS 38, når der skal foretages sondringer mellem forskning og udvikling, samt for de udviklingsomkostninger, der opfylder kriterierne for indregning som et immaterielt aktiv. Der er derfor ikke nogen forskel på, hvorledes henholdsvis SME 17 og IAS 38 definerer forsknings- og udviklingsomkostninger.

I ÅRL er der ikke nogen direkte definition af forsknings- og udviklingsomkostninger. For at finde en definition må man derfor se i RV 7. Her fremgår det klart, at der er skelet markant til IAS 38. I sondringen mellem forskning og udvikling er der ifølge vores vurdering ikke nogle forskelle mellem henholdsvis ÅRL og IAS 38 (og dermed heller ikke mellem ÅRL og SME 17).

Det er derfor de samme omkostninger, der kan indregnes som henholdsvis forsknings- og udviklingsomkostninger efter alle tre regnskabsreguleringer.

7.4.2 Regnskabsmæssig behandling

7.4.2.1 Forskning

Som nævnt ovenfor er der ikke nogen forskel på sondringen mellem forskning og udvikling. Desuden er det også de samme indregningskriterier, der gør sig gældende for forskningsomkostninger. Ifølge både IAS 38, SME 17 og RV 7 skal virksomheder, der har omkostninger til forskning, omkostningsføre disse i takt med de afholdes.

Man kunne diskutere, hvorvidt forskningsomkostninger skulle aktiveres på samme måde som udviklingsomkostninger. IASB har dog ikke vurderet dette som værende en mulighed. Vi er enige i denne betragtning. Forskningsomkostninger vil ikke kunne opfylde kriterierne for indregning som et aktiv, blandt andet grundet usikkerheden om virksomhedens udnyttelse af aktivet for, at kunne få ”fremtidige økonomiske fordele”.

7.4.2.2 Udviklingsomkostninger

Ifølge IAS 38 skal alle udviklingsomkostninger, der opfylder kravene for indregning, indregnes i balancen. I SME 17 er der derimod valgfrihed for indregning af udviklingsomkostninger skal foregå i balancen eller i resultatopgørelsen, uagtet at de opfylder kriterierne for indregning i balancen.

ÅRL giver indirekte valgfrihed for indregning af udviklingsomkostninger som omkostning eller som immaterielt aktiv for klasse A og B virksomheder, idet de kan bruge reglerne i større regnskabsklasser. Klasse C og D virksomheder skal derimod indregne udviklingsomkostninger i balancen, når indregningskriterierne opfyldes. ÅRL forsøger at tilpasse sig IFRS-standarden ved at kræve aktivering for klasse C og opefter. Derimod mener ÅRL at indregning som aktiv for klasse A og B vil være for omkostningstungt i forhold til den nytteværdi, som denne form for indregning giver.

Indregning af udviklingsomkostninger

IASB mener, at der skal være valgfrihed for indregning af udviklingsomkostninger som et aktiv eller en omkostning i SME 17, da det vil være for omkostningstungt for alle virksomheder i denne størrelse at foretage indregning som et aktiv. IASB nævner ikke mere præcist hvad det er der gør, at det vil blive for bekosteligt. Efter vores vurdering er det blandt andet forhold som virksomhedens registreringsystemer. Man må formode, at IASB mener, at virksomhederne ikke har tilpas udbyggede registreringsystemer til at kunne foretage en betryggende registrering af de pågældende omkostninger på de enkelte projekter. Ydermere stiller selve målingen af udviklingsomkostningerne også store krav til virksomheden, f.eks. med hensyn til budgetter, investeringsforecasts mv. for de enkelte projekter.

Vores erfaring fra virksomheder i dag er, at selv små virksomheder, som f.eks. klasse B virksomheder, allerede har, eller relativt omkostningslet kan anskaffe sig et økonomisystem, der vil kunne foretage en betryggende sagsstyring af virksomhedens udviklingsomkostninger. Selve forretningsgangene i virksomheden vil dog stadig være omfattet af en øget detaljeringsgrad i forbindelse med de øgede registreringer.

Nedenstående tabel skitserer forskellen i indregningen af udviklingsomkostninger i de enkelte regnskabsstandarder for virksomheder, der er omfattet af SME-standarden.

	ÅRL	SME 17	IAS 38
Aktivering	X *	X	X
Omkostning		X	

* Klasse C og D.

Måling af udviklingsomkostninger

Ved aktivering af udviklingsomkostninger i virksomheder omfattet af SME-standarden, henviser SME 17 direkte til IAS 38. Der er derfor ikke nogle forskelle i aktivering af udviklingsomkostninger mellem

SME 17 og IAS 38. Ved sammenligningen kan vi derfor direkte substituere SME 17 med IAS 38, for så vidt angår målekriterierne af aktiverede udviklingsomkostninger.

Både IAS 38 og RV 7 er enige om, at aktiverede udviklingsomkostninger skal måles til kostpris ved første indregning. I modsætning til IAS 38 har RV 7 ikke noget krav om indregning af faste direkte henførbare omkostninger i kostprisen.

Ved de efterfølgende målinger skal udviklingsomkostningerne måles til kost med fradrag for afskrivninger, ifølge RV 7. I IAS 38 gives der mulighed for at virksomhederne kan vælge mellem kostprismodellen (IAS 38.74) og omvurderingsmodellen (IAS 38.75). Omvurderingsmodellen er en dagværdibaseret målemetode, der kan anvendes, når der findes et aktivt marked for udviklingsprojektet. Det vil i sagens natur ikke være tilfældet ved langt størstedelen af udviklingsomkostningerne. Ved brug af omvurderingsmodellen skal udviklingsomkostningerne måles under hensyntagen til reglerne for værdiforringelse i IAS 36.

Ved den efterfølgende måling af udviklingsomkostninger i SME 17, skal der også foretages nedskrivningstest af udviklingsomkostningerne. Forskellen i forhold til IFRS-standarden er, at man ved IFRS-standarden skal foretage nedskrivningstesten årligt (jf. afsnit 9). Ved SME-standarden skal nedskrivningstesten foretages på balancedagen, hvis der er indikationer på værdiforringelse.

Nedenstående tabel skitserer forskellen i målingen af udviklingsomkostninger i de enkelte regnskabsstandarder for virksomheder omfattet af SME-standarden.

	ÅRL	SME 17	IAS 38
Dagsværdi		X	X
Kostpris	X	X	X

7.4.2.3 Vurdering af hensigtsmæssighed

Som det fremgår af ovenstående er der altså forskelle i både indregningen og målingen af udviklingsomkostningerne imellem de enkelte regnskabsstandarder.

Indregning

SME 17 giver en lempelse i forhold til både IAS 38 og ÅRL, idet der gives valgfrihed for både aktivering og omkostningsførsel af udviklingsomkostninger. Dette virker ud fra IASBs synsvinkel logisk, da SME 17 omfatter mindre virksomheder end IFRS-standarden.

IASBs begrundelse for at tillade valgfriheden er, at de mener det vil være for omkostningsfuldt for virksomheder i SME-segmentet at skulle foretage en aktivering af udviklingsomkostningerne, i forhold til den ekstra informationsværdi en aktivering vil give virksomhedernes interessenter. Man skal dog i IASBs overvejelser huske på, at de i afgrænsningen af omfanget af virksomheder, der er omfattet af SME-standarden, har omfattet selv små virksomheder i mikrosegmentet, jf. afsnit 5.3.1.4.

Udover at det er omkostningstungt at aktivere udviklingsomkostninger, skriver IASB, at de har fået oplyst af långiverne, at de ikke inddrager immaterielle aktiver i deres beslutninger om udlån (BC 81). Dette forhold taler for en omkostningsførsel af udviklingsomkostningerne. Långiver har dog stadig mulighed for at kunne fratække disse i deres kreditvurderinger ved en fortsat aktivering af udviklingsomkostningerne.

Selv om kreditinstitutter m.fl. ikke bruger informationsværdien i de immaterielle aktiver ved deres kreditvurderinger, vil indregningen af disse stadig give et mere retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling. Långiver vurderer virksomheder ud fra deres evne til at kunne betale deres gæld i takt med den forfalder, og ikke deres indtjeningsevne.

Ved bedømmelsen af en virksomheds samlede finansielle stilling er det derfor vigtigt at inddrage alle relevante aktiver. I den henseende vil det være hensigtsmæssigt at indregne udviklingsomkostninger som et aktiv i balancen. En aktivering af udviklingsomkostningerne vil blandt andet sætte fokus på mulighederne for fremtidig indtjening og synliggøre de aktiver, som virksomhederne har i den forbindelse.

I de indsendte Comment Letters fremgår det, at langt størstedelen af respondenterne er enige i, at der skal være muligt for SME-virksomheder at omkostningsføre udviklingsomkostninger. De større revisionsvirksomheder⁴⁴ tilkendegiver alle enighed med IASB. Når man forholder sig til dette, skal man have in mente, at revisionsvirksomhederne her forholder sig til SME-standarden på et internationalt niveau, og ikke i forhold til danske forhold. Herudover er de ikke 100 % uafhængige, da revisionsvirksomhederne ofte er indirekte regnskabsproducenter i SME-segmentet, i modsætning til udarbejdelse af IFRS-regnskaber. Derfor kan de have en interesse i en simplificering af regnskabsstandarderne af egoistiske hensyn.

FSR mener også, at SME-virksomhederne skal kunne undlade at indregne udviklingsomkostninger som aktiver. Dette på trods af, at det i dansk sammenhæng vil stride mod gældende lov. ÅRL har gjort indregningen af udviklingsomkostninger som et aktiv obligatorisk. Denne ændring skete i forbindelse med fremkomsten af ÅRL af 2002, i modsætning til ÅRL af 2001 § 19. Begrundelsen for at gøre aktiveringen af udviklingsomkostningerne obligatorisk fremgår af lovbemærkningerne til ÅRL § 83 og er følgende: *"At indregning, i modsætning til gældende lovs § 19, er gjort obligatorisk, udspringer af, at det værdibaserede regnskab stræber mod indregning af alle aktiver, der kan måles pålideligt"*⁴⁵.

Hvis man efter SME 17 tillader C-virksomheder at indregne udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen, er det efter vores vurdering, et skridt væk fra det værdibaserede regnskabsprincip (ex-ante). Et princip som man i dansk regnskabslovgivning har forsøgt at tilnærme sig gennem de seneste år. Virksomhederne vil i givet tilfælde undlade at indregne aktiver, som får en stadig større

⁴⁴ PWC, Ernst & Young, KMPG, Deloitte og Grant Thornton

⁴⁵ Årsrapporten s. 646

vægt i de danske virksomheder. En omkostningsførsel af udviklingsomkostninger vil ydermere kompromittere det grundlæggende krav til årsrapporten om det retvisende billede (ÅRL § 11.1), da man vil mangle at indregne alle virksomhedens aktiver.

Måling

Ved målingen af aktiverede udviklingsomkostninger giver SME 17 mulighed for måling til kostpris samt omvurderingsmodellen (SME17.21). Ved måling til kostpris fremgår det ikke tydeligt hvilke omkostninger, der indgår i kostprisen. Dog må det formodes, at det er de samme omkostninger som ved kostprismodellen ifølge IAS 38. Ved måling efter omvurderingsmodellen skal man følge reglerne i IAS 38.75-38.87 (SME 17.23). Der er altså ikke nogen forskel på, hvorledes målingen af udviklingsomkostninger kan foregå efter SME 17 og IAS 38.

Kostprismodellen

Efter reglerne i ÅRL skal aktiverede udviklingsomkostninger måles til kostpris. Ligesom ved IAS 38 skal værdien af udviklingsaktivet vurderes årligt, og nedskrivning skal foretages efter de almindelige regler om nedskrivning af aktiver.

Forskellen mellem reglerne i IAS 38 (sekundært SME 17) og ÅRL består i hvilke omkostninger der kan medregnes til kostprisen. I IAS 38 skal de variable og de direkte henførbare faste omkostninger indgå i kostprisen: *"The cost of an internally generated intangible asset comprises all directly attributable costs..."* (IAS 38.66). Altså skal omkostninger, der kan henføres til et projekt indgå i målingen af aktivet, uanfægtet om det er en variable eller fast omkostning. Ifølge ÅRL skal de faste direkte henførbare omkostninger ikke indgå i kostprisen, men RV 7.17 siger derimod *"Der kan endvidere medregnes en rimelig del af de omkostninger der kun indirekte kan henføres til udviklingsarbejdet"*⁴⁶. Forskellen er altså en valgfrihed til at aktivere faste omkostninger i ÅRL.

Vi er enige i kravet i SME 17 om indregning af den direkte henførbare del af de faste omkostninger som et aktiv. En valgfrihed på dette område kan resultere i at ikke alle virksomhedens aktiver vil blive indregnet i balancen. Ligeledes vil det kompromittere sammenligneligheden for regnskabsbruger.

Ved førstegangs indregning skal udviklingsomkostninger måles til kostpris efter både IAS 38, SME 17 og ÅRL. Ved efterfølgende måling er der ved både IAS 38 og SME 17 valgfrihed for måling til kostpris med fradrag for afskrivninger og omvurderingsmodellen.

ÅRL kræver, at der sker en afskrivning af afsluttede udviklingsomkostninger over den forventede levetid. Det anføres endvidere, at såfremt denne levetid overstiger 5 år, skal begrundelse herfor anføres i noterne til årsrapporten (RV 7.19). Der er i IAS 38 ikke, som i ÅRL, krav om at skulle begrunde aktivernes levetid udover 5 år. Det er efter vores vurdering sjældent, at et udviklingsprojekts levetid overstiger 5 år, under hensyntagen til udviklingshastigheden indenfor områder som teknologi, IT og

⁴⁶ Indirekte produktionsomkostninger skal aktiveres i store C virksomheder.

medicinalindustrien. Derfor vil det være informativt for regnskabsbrugeren at få oplyst hvilke begrundelser, der ligger til grund for en afskrivningsprofil over 5 år.

Omvurderingsmodellen (dagsværdi)

Omvurderingsmodellen er kun anvendelig efter IAS 38 og SME 17. Det fremgår af SME 17.23, at man ved brug af omvurderingsmodellen i SME 17 skal følge reglerne i IAS 38.75 – 87. Der er således ikke nogle forskelle mellem IAS 38 og SME 17.

FSR skriver i deres Comment Letter, at man kan undlade at tillade brug af omvurderingsmodellen efter SME 17⁴⁷. I stedet skal kun tillades kostpris med fradrag for afskrivninger over en periode på maksimalt 20 år. Vi er uenige i betragtningen om ikke at tillade omvurderingsmodellen, da den efter vores vurdering giver et mere retvisende billede af værdien af virksomhedens udviklingsomkostninger. Vi er dog enige med FSR i, at omvurderingsmodellen sjældent vil blive brugt. FSRs begrundelse for ikke at tillade omvurderingsmodellen er at spare virksomhederne for omkostningerne til dagsværdi-vurderingerne. Vi mener, at virksomhederne skal have muligheden for at tilvælge omvurderingsmodellen, men det skal ikke være et krav i SME 17.

Efterfølgende nedskrivningstests som følge af værdireguleringer mv. diskuteres i afsnit 9.

7.4.3 Oplysninger i årsrapporten

Eneste forskel på oplysningskravene i de tre forskellige regnskabsstandarder er, at man i ÅRL ikke skal oplyse om årets omkostninger til forskning og udvikling. Ifølge ÅRL skal man derimod i ledelsesberetningen oplyse om udviklings- og forskningsaktiviteter, dog ikke med beløbsangivelse. RV 7 anfører, at det vil kunne fremme informationsværdien, såfremt man beløbsangiver årets afholdte omkostninger (RV 7.22), hvilket er i lighed med kravene i både IAS 38 og SME 17.

Vi mener, at de forholdsvist omfattende oplysningskrav er rimelige, under hensyntagen til den merværdi, det vil give regnskabsbrugeren. Grunden til at vi mener, at regnskabsbrugeren har behov for indgående oplysninger omkring forsknings- og udviklingsomkostninger er, at det er et svært definerbart område, der er vigtigt for virksomhedens fremtidige indtjeningsmuligheder.

⁴⁷ CL 116 (FSR) s. 4

7.5 Sammenfatning

Der er ikke nogen forskel mellem SME 17, IAS 38 og ÅRL i sontringen mellem forskning og udvikling. Både SME 17 og ÅRL henviser her i høj grad til IAS 38. Ligeledes er alle tre regnskabsstandarder også enige om at omkostninger til forskning skal udgiftsføres i takt med, at omkostningerne afholdes.

Indregning

Den valgfrihed der gives ved aktivering af udviklingsomkostninger i SME-standarden, i modsætning til både IAS 38 og ÅRL, er ikke hensigtsmæssig i forhold til regnskabsbrugerens informationsbehov. Efter vores vurdering kan den for regnskabsproducenten øgede meromkostning, der er forbundet med aktiveringen, ikke opveje den merinformation, der fremkommer ved en aktivering af udviklingsomkostningerne. Vi mener derfor ikke, der skal gives mulighed for omkostningsførsel af udviklingsomkostninger i SME 17.

Måling

Ved målingen af aktiverede udviklingsomkostninger mener vi, at man skal fastholde muligheden for valgfrihed mellem kostpris og omvurderingsmodellen. Hvis virksomheden kan opføre værdien efter omvurderingsmodellen relativt omkostningsfrit, vil dette alt andet lige give mere relevante oplysninger for regnskabsbrugeren.

Oplysninger i årsrapporten

Vi er enige i de oplysninger, der skal gives i forbindelse med forsknings- og udviklingsomkostningerne i årsrapporten. Omfanget synes rimeligt set fra både regnskabsbruger og –producent.

8. Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter udgør ofte en væsentlig del af virksomhedernes balancesum. Primære instrumenter ses ofte som tilgodehavender fra salg af varer og tjenesteydelser samt leverandørgæld. Disse er med til at afspejle virksomhedens primære driftsaktivitet. Derudover kan afledte finansielle instrumenter være vigtige i forbindelse med afdækning af virksomhedens risici.

Regnskabsområdet har gennem de seneste år gennemgået mange ændringer, og området er efterhånden et af de mest komplekse regnskabsområder at regulere. Vi vil derfor i det efterfølgende kort gennemgå reglerne i de tre standarder.

8.1 SME-standarden, SME 11

Reglerne omkring den regnskabsmæssige behandling af finansielle instrumenter findes i SME 11.

Der er i SME 11 åbnet for muligheden til at følge reglerne i IAS 39 frem for reglerne i SME 11 (SME 11.1). Såfremt man vælger at bruge reglerne i IAS 39, skal disse følges fuldt ud, og det er at betragte som valg af anvendt regnskabspraksis, der kun kan ændres ved at følge reglerne i SME 10.6–10.12.

8.1.1 Omfang/anvendelsesområde

Hovedreglen er, at SME 11 finder anvendelse på alle finansielle instrumenter (SME 11.3). Der er dog følgende undtagelser (SME 11.3.a-e):

- Associerede virksomheder
- Datterselskaber
- Joint Ventures
- Pensionsordninger
- Forsikringskontrakter
- Egne kapitalandele
- Leasing

Endeligt skal det nævnes, at SME 11 også finder anvendelse på kontrakter af ikke finansiell karakter, såfremt de kan nettoafregnes i likvider, f.eks. varekøbskontrakter.

8.1.2 Definitioner

Et finansielt instrument defineres som (SME 11.2):

”Enhver kontrakt som medfører et finansielt aktiv i en virksomhed og en finansiell forpligtelse eller et egenkapitalinstrument i en anden virksomhed.”⁴⁸”

Dermed er finansielle instrumenter altså stort set alle virksomhedens aktiver og passiver, der er eller kan afregnes i penge.

8.1.3 Indregning

Indregning af finansielle instrumenter skal ske, når virksomheden bliver underlagt de kontraktlige forpligtelser i instrumentet (SME 11.6)

8.1.3.1 Ophør af indregning af finansielle aktiver

Ophør af indregning af finansielle aktiver skal ske, når virksomheden ophører med (SME 11.24.a-c):

1. Rettighed til at modtage pengestrømmene fra aktivet
2. Væsentlige risici og afkastmuligheder overdrages
3. Virksomheden har ikke længere den praktiske kontrol over aktivet

Dette kan enten ske ved, at aktivet udløber eller overdrages. I forbindelse med overdragelsen skal virksomheden fortsat indregne værdier af de rettigheder og forpligtelser, risici samt afkast, som virksomheden bibeholder (SME 11.25).

Ved delvist ophør af indregning skal virksomheden forsætte med at indregne hele det finansielle aktiv og indregne en finansiell forpligtelse for den ophørte del svarende til det modtagne beløb (SME 11.25).

8.1.3.2 Ophør af indregning af finansielle forpligtelser

Virksomheden skal ophøre med indregning af en finansiell forpligtelse, enten helt eller delvist, når forpligtelsen ophører (SME 11.27), dvs. enten ved annullering eller udløb/ophør.

⁴⁸ Frit oversat.

8.1.4 Måling

Hovedreglen er, at alle finansielle instrumenter måles til dagsværdi (fair value) (SME 11.8). Dette betyder i praksis, at første indregning sker til kostpris. Kostprisen må alt andet lige være den mest aktuelle pris for et finansielt instrument, da det er den pris, som instrumentet er blevet handlet til mellem uafhængige parter.

Undtagelserne til måling til dagsværdi er følgende, som måles til kostpris (SME 11.7.a-c):

1. *Lån og tilgodehavender*
2. *Tilsagn om långivning eller – optagning*, til en rente under markedsrenten eller manglende mulighed for nettoafregning
3. *Egenkapitalinstrumenter*, hvis dagsværdi ikke kan måles pålideligt, skal måles til kostpris.

Den teoretiske hovedregel er måling til dagsværdi (SME 11.8). Når man ser på omfanget af de finansielle aktiver, der er omfattet af undtagelserne, specielt *lån og tilgodehavender*, er det vores vurdering, at den praktiske hovedregel må være en måling til kostpris, da langt størstedelen af virksomhedens finansielle aktiver vil være omfattet af undtagelserne.

Målingerne skal foretages ved hver finansiell rapporteringsdato, dvs. som minimum ved den årlige regnskabsaflæggelse (SME 11.7). Ændringer i dagsværdierne skal reguleres over resultatopgørelsen (SME 11.8).

8.1.4.1 Kriterier for måling til kostpris

For at et finansielt instrument kan måles til kostpris, skal det opfylde følgende (SME 11.9.a-d):

1. Fastsat *udløbsdato* eller forfalder på forlangende.
2. Afkast er *faste beløb, fast rente* eller baseret et *variabelt afkast baseret på samme variabel over hele instrumentets løbetid*.
3. *konvertibel gæld/tilgodehavender*.

For at operationalisere området giver SME 11.10-11 eksempler på finansielle instrumenter, der kan måles hhv. ikke måles til kostpris.

Hvis en måling til dagværdi ikke længere er tilgængelig, f.eks. ved manglende pålidelighed i målingen, f.eks. ved afnotering af aktier på børsen, skal det finansielle instrument måles til kostpris. Som kostpris skal bruges sidst anvendte dagsværdi (SME 11.13).

8.1.4.2 Dagsværdi

Til brug for måling af finansielle aktiver til markedsværdi er den bedste metode ifølge SME 11.14 prisen på et *aktivt marked* (SME 11.b.2). Såfremt der ikke eksisterer et aktivt marked på det pågældende finansielle aktiv, skal man bruge en vurderingsteknik⁴⁹ (SME 11.14). Vurderingsteknikken skal estimere salgsprisen på instrumentet ved overdragelse til uafhængig tredjemand.

Transaktionsomkostninger og andre omkostninger i forbindelse med erhvervelsen af det finansielle instrument skal ikke indgå i den målte dagsværdi (SME 11.16).

8.1.5 Nedskrivning

Nedskrivning gør sig i sagens natur kun gældende ved finansielle aktiver målt til kostpris. Værdiforringelse af finansielle instrumenter målt til dagsværdi bliver automatisk reguleret via værdireguleringen på dagsværdien.

Behovet for nedskrivning af finansielle aktiver skal vurderes årligt ved udarbejdelsen af årsrapporten (SME 11.18). I SME 11.19-20 oplistes der forhold og begivenheder, der kan indikere en værdiforringelse.

Det er ikke tilladt at opskrive et finansielt instrument målt til kostpris, udover tilbageførsel af tidligere nedskrivninger (SME 11.23).

8.1.6 Regnskabsmæssig sikring (Hedge accounting)

Regnskabsmæssig sikring er en regnskabsmæssig sammenhæng mellem et sikringsinstrument og et sikret aktiv eller en forpligtelse. Formålet med sikringen er at skabe en sammenhæng mellem gevinster og tab på sikringsinstrumentet som følge af værdireguleringer på det sikrede (SME 11.29).

F.eks. vil man kunne sikre et tilgodehavende fra en udenlandsk debitor ved lave en valutaterminsforretning i samme valuta med samme forfaldstid. Hermed vil værdireguleringen af valutaterminsforretningen modsvare den værdiregulering, der vil være på debitoren som følge af valutakursændringer.

⁴⁹ Bruges til dagsværdiansættelse, f.eks. ved DCF-modeller (kapitalværdimodeller).

8.1.6.1 Virksomhedens opfyldelseskriterier for brug af regnskabsmæssig sikring

For at et sikringsinstrument kan følge reglerne om regnskabsmæssig sikring, skal følgende være opfyldt (SME 11.30.a-d):

1. Klassifikation og dokumentation af sikringsforholdet, samt identifikation af det sikrede samt hvilken risiko, der afdækkes ved sikringen.
2. Den sikrede risiko er en renterisiko, valutarisiko, kostpris på varekøb, nettoinvestering i udenlandsk datterselskab.
3. Opfylder kriterierne for indregning af sikringsinstrument som regnskabsmæssig sikring, jf. afsnit 8.1.6.3.
4. Sikringen skal være meget effektiv i forhold til ændringer i pengestrømme (Cash-flow hedging) og dagsværdireguleringer (Fair value hedging).

8.1.6.2 Risici der kan afdækkes ved regnskabsmæssig sikring

SME 11 giver mulighed for at afdække følgende risici med regnskabsmæssig sikring (SME 11.31.a-d):

1. Renterisiko på en finansiel gæld målt til amortiseret kostpris. Dette betyder, at man dermed *ikke* kan afdække risici ved udlån (finansielle aktiver).
2. Valutakursrisici eller renterisici ved en fremtidig aftalt transaktion (eller en meget sandsynlig budgetteret transaktion).
3. Prisrisici på aftale om fremtidigt varekøb eller varer i behold (varelager).
4. Valutaomregningsrisici ved nettoinvestering i udenlandsk virksomhed.

8.1.6.3 Kriterier for indregning af sikringsinstrument som regnskabsmæssig sikring

For at kunne behandle en sikringsdisposition som regnskabsmæssig sikring stilles følgende krav til sikringsinstrumentet (SME 11.32.a-d):

1. Det skal enten være en rente- eller valutaswap eller en valutaterminsforretning eller en varekøbskontrakt, som skal være effektiv til at afdække den identificerede risiko.
2. Sikringsinstrumentet skal involvere en uafhængig ekstern part.
3. Det teoretisk nominelle beløb på sikringsinstrumentet skal være lig det teoretiske og eller reelle nominelle beløb på det sikrede. Dette må derfor betyde, at alle sikringsforhold skal være individuelle, og det ikke er tilladt at sikre risici gruppevis.
4. Udløbsdatoen skal være senest ved udløb af den sikrede instrument eller ved afregningen af den fremtidige transaktion.

8.1.6.4 Sikring af dagsværdi

Der kan kun ske sikring af dagsværdier på gæld målt til amortiseret kostpris og vareprisrisici på varer i behold (varelager).

Ved regnskabsmæssig sikring af en fast rente på en gæld målt til amortiseret kostpris eller en vareprisrisici på varer i behold, skal sikringsinstrumentet indregnes særskilt i balancen. Reguleringer til dagsværdien på sikringsinstrumentet, såvel som på det sikrede, skal føres i resultatopgørelsen (SME 11.33). Dette betyder i praksis, at det sikrede vil komme til at fremkomme i balancen til dagsværdi med en tilsvarende modpost, som ligeledes vil blive målt til dagsværdi. Det sikrede instrument vil således ikke længere fremstå i balancen til kostpris men til dagsværdi, dog uden at ændringerne i dagværdierne vil få resultatmæssige konsekvenser.

De løbende afholdte pengestrømme på det sikrede gældsinstrument, samt modtagne på sikringsinstrumentet skal begge indregnes i resultatopgørelsen. De to pengestrømme vil sammenholdt med reguleringerne til dagsværdien på de finansielle instrumenter udligne hinanden således, at der ikke vil være nogen resultatmæssig påvirkning af sikringen.

8.1.6.5 Sikring af pengestrømme/nettoinvestering i udenlandsk virksomhed

Sikring af fremtidige pengestrømme er kun muligt ved sikring af variable renter, valutakursrisici og fremtidige varekøbskontrakter.

Reguleringer til dagsværdier på sikringsinstrumenter brugt til sikring af variable renter, valutarisiko samt fremtidige varekøbskontrakter og nettoinvesteringer skal indregnes over egenkapitalen. Når det sikrede er afhændet eller transaktionen realiseret, skal den på egenkapitalen hensatte dagsværdiregulering indregnes over resultatopgørelsen (SME 11.37).

Som ved faste renter og varer i behold skal løbende pengestrømme fra sikringsinstrumentet føres over resultatopgørelsen (SME 11.38). Som ved de fastforrente gældsinstrumenter er dette for at eliminere den resultatmæssige effekt af pengestrømmene i den sikrede periode.

8.1.7 Oplysninger i årsrapporten

Årsrapporten skal indeholde oplysninger om den *anvendte regnskabspraksis* for finansielle instrumenter (SME11.40).

Desuden skal den bogførte værdi oplyses på hver kategori af finansielle instrumenter (aktiv målt til kost, hhv. dagsværdi, forpligtelse målt til kostpris hhv. dagsværdi samt egenkapitalinstrumenter og

tilsagn om långivning målt til kost), samt på væsentlige instrumenter indenfor hver kategori (SME 11.41). Der er valgfrihed med hensyn til placeringen af oplysningen i enten noterne eller i balancen.

Ved sikkerhedsstillelse med finansielle instrumenter skal forholdene omkring sikkerhedsstillelsen samt værdien af aktiverne, der er sat til sikkerhed, oplyses (SME 11.45).

8.1.7.1 Oplysninger om dagsværdi

Forudsætninger omkring måling til dagsværdi skal oplyses. Herunder hvilke målemetoder, der ligger til grund, dvs. markedskurs, discounted-cash-flow model, mv. (SME 11.42).

Såfremt et finansielt instrument overgår fra måling til dagsværdi til måling til kostpris, fordi dagsværdien ikke kan måles pålideligt, skal virksomheden oplyse dette særskilt (SME 11.43).

8.1.7.2 Værdireguleringer i resultatopgørelsen

Nettogevinster og -tab skal vises i enten direkte i resultatopgørelsen eller i noterne på finansielle aktiver og forpligtelser målt til dagsværdi og kostpris (SME 11.48.a). Endvidere skal brutto-renteindtægter og -omkostninger oplyses ved finansielle aktiver og forpligtelser, der ikke måles til dagsværdi over resultatet (SME 11.48.b).

Nedskrivninger på finansielle instrumenter skal vises særskilt for hver kategori af aktiver (SME 11.48.c).

8.1.7.3 Regnskabsmæssig sikring

Ved regnskabsmæssig sikring skal virksomhedens beskrive *sikringsforholdet* (den afdækkede risici), herunder det *sikrede instrument* samt *sikringsinstrumentet* (SME 11.49).

Ved sikring af fast rente samt pris på varer i behold skal den *beløbsmæssige størrelse af ændringerne i dagsværdi* på henholdsvis det sikrede som sikringsinstrumentet oplyses (SME 11.50). F.eks. ved at bruge samme opbygning som en anlægsnote, med kostpris og værdireguleringer til dagsværdi.

Ved sikring af variabel rente, pris på fremtidig varekøb samt nettoinvestering i udenlandsk virksomhed skal følgende oplyses (SME 11.51.a-d):

1. Hvilke perioder pengestrømmene forventes at fremkomme, og hvornår de forventes at ville påvirke resultatopgørelsen.
2. Beskrivelse af den/de forventede transaktioner.
3. Den beløbsmæssige ændring i dagsværdi på sikringsinstrumentet, der er reguleret over egenkapitalen.
4. Det beløb, der er fjernet fra egenkapitalen og indregnet i resultatopgørelsen i stedet.

8.2 IFRS-standarden, IAS 39 m.fl.

I IFRS-standarden findes reguleringen af finansielle instrumenter i IAS 39, herunder indregning og måling. IAS 32 redegør for præsentationen af de finansielle instrumenter, og supplerer derfor IAS 39. IFRS 7 fastlægger de oplysninger, der skal oplyses i årsrapporten omkring virksomhedens finansielle instrumenter.

Man bør inddrage alle 3 vejledninger for at få et fuldstændigt overblik over den regnskabsmæssige regulering af finansielle instrumenter efter IFRS-standarden. Vi vil dog kun inddrage IAS 32 og IFRS 7 i det omfang, det er relevant for den videre analyse og vurdering i senere afsnit⁵⁰. Der er derfor ikke foretaget en selvstændig gennemgang af IAS 32 og IFRS 7, som dog er obligatoriske, såfremt man vælger at følge IAS 39.

8.2.1 Omfang/anvendelsesområde

Ligesom SME 11 er udgangspunktet, at IAS 39 finder anvendelse på alle finansielle instrumenter (IAS 39.2). Undtagelserne hertil er beskrevet i IAS 39.2.a-k. Undtagelserne er de samme som i SME 11 med tillæg af følgende:

1. Virksomhedssammenslutninger (IFRS 3)
2. Betinget købspris ved virksomhedsovertagelse
3. Lånetilsagn
4. Visse lånetilsagn, som ikke kan nettoafregnes
5. Rettigheder til godtgørelse for omkostninger afholdt i forbindelse med indfrielse af en forpligtelse (IFRS 2)

Begrundelsen for at fritage disse område for at være omfattet af IAS 39 er, at de omfattes af andre IFRS-standarder specielt henvendt til præcis disse områder.

Ligesom SME 11 finder IAS 39 desuden også anvendelse på kontrakter af ikke finansiell karakter, der kan nettoafregnes i likvider.

⁵⁰ Hvis vi gennemgik alle 3 vejledninger vil det blive for omfangsrigt i forhold til afhandlingens formål og omfang.

8.2.2 Definitioner

Et finansielt instrument defineres i IAS 32.11. Det er samme definition som i SME 11.2.

Udover definitionen af et finansielt instrument opdeler meget litteratur⁵¹, med fordel, de finansielle instrumenter i to forskellige typer:

1. Primære finansielle instrumenter
2. Afledte finansielle instrumenter

Endvidere er det hensigtsmæssigt at sondre mellem et finansielt instrument og et egenkapitalinstrument, da et egenkapitalinstrument bliver reguleret andetsteds end i IAS 39.

Primært finansielt instrument

De primære finansielle instrumenter er omfattet af den generelle definition, og er alle finansielle instrumenter, der ikke er afledte finansielle instrumenter eller egenkapitalinstrumenter. De er ikke defineret i IAS 39, men bliver af pædagogiske hensyn ofte brugt i litteraturen⁵².

Afledt finansielt instrument (IAS 39.9)

Et afledt finansielt instrument er et finansielt instrument eller anden kontrakt som opfylder følgende:

1. Værdi ændret i takt med en underliggende variabel
2. Kræver ingen nettoinvestering, eller en investering, der er mindre end hvad der normalt kræves af andre typer kontrakter.
3. Afregnes på et fremtidigt tidspunkt.

Egenkapitalinstrument (IAS 32.11)

Et egenkapitalinstrument er enhver kontrakt, som repræsenterer en andel af den forskelsværdi, der fremkommer, når man fra virksomhedens aktiver trækker alle den forpligtelser.

Altså er et egenkapitalinstrument en kontrakt, der repræsenterer en del af en virksomheds egenkapital. Ordet egenkapital er ikke brugt grundet virksomhedsformer med ubegrænset hæftelse, så som interessentskaber og joint-ventures, også er omfattet.

Indbygget afledt finansielt instrument (IAS 39.10)

Desuden opererer IAS 39 også med begrebet "*indbygget afledt finansielt instrument*". Dette er et finansielt instrument, der er opbygget af både et primært og et afledt instrument.

⁵¹ F.eks. KPMG s. 187

⁵² KPMG s. 187 giver eksempler på primære finansielle instrumenter.

Et eksempel på et indbygget afledt instrument er et konvertibel lån. Selve lånet er et primært instrument, mens konverteringsretten er et afledt instrument.

Klassifikation af finansielle instrumenter (IAS 39.9)

Finansielle instrumenter opdeles i 4 kategorier (IAS 39.45):

1. Finansielle instrumenter til dagsværdi gennem resultat
2. Holde-til-udløb-investeringer
3. Lån og tilgodehavender
4. Finansielle aktiver disponible for salg

Ad. 1 - Finansielt aktiv til dagsværdi gennem resultatet

Det er et aktiv eller en forpligtigelse, der er erhvervet med handel for øje (IAS 39.9.a):

1. Der påtænkes salg eller køb indenfor en kort horisont
2. Fortid/mønster af kortsigtede realisationer af gevinster/tab
3. Afledt finansielt instrument

Man kan altså sige at det er finansielle instrumenter med spekulation for øje.

Ad. 2 - Holde-til-udløb-investering

Dette er en investering, som virksomheden forventer at beholde indtil udløb (IAS 39.9, 2. b, litra. 1-3).

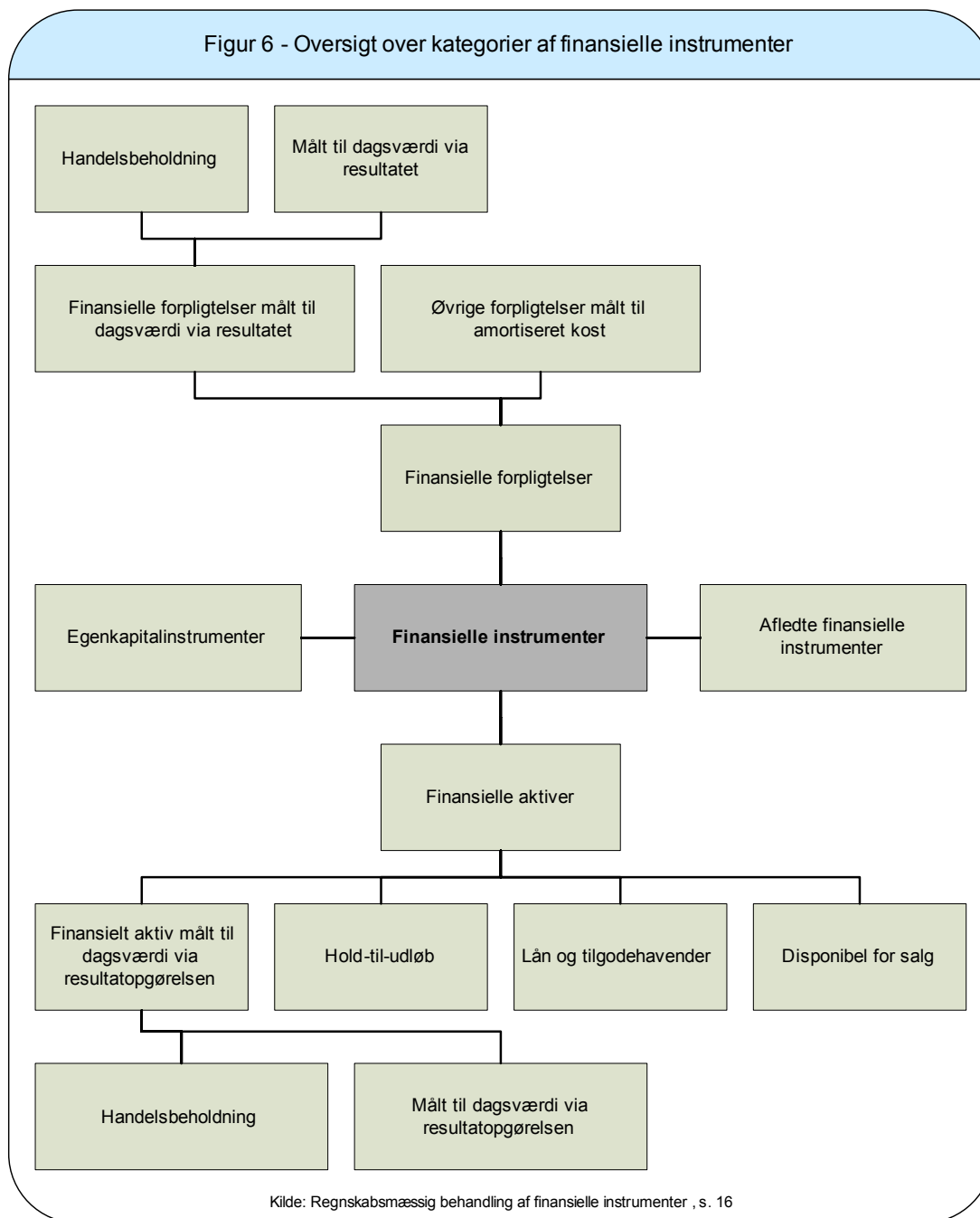
Ad. 3 - Lån og tilgodehavender

Lån og tilgodehavender er et primært instrument med faste og bestemmelige betalinger (IAS 39.9, 2.b).

Ad. 4 – Finansielle aktiver disponible for salg

Dette er ikke afledte finansielle instrumenter, der klassificeres som værende disponible for salg, og som ikke er omfattet af Ad. 1–3 (IAS 39.9 + 2. b).

Nedenstående Figur 6 viser en oversigt over kategoriseringen af finansielle instrumenter ifølge IAS 39.

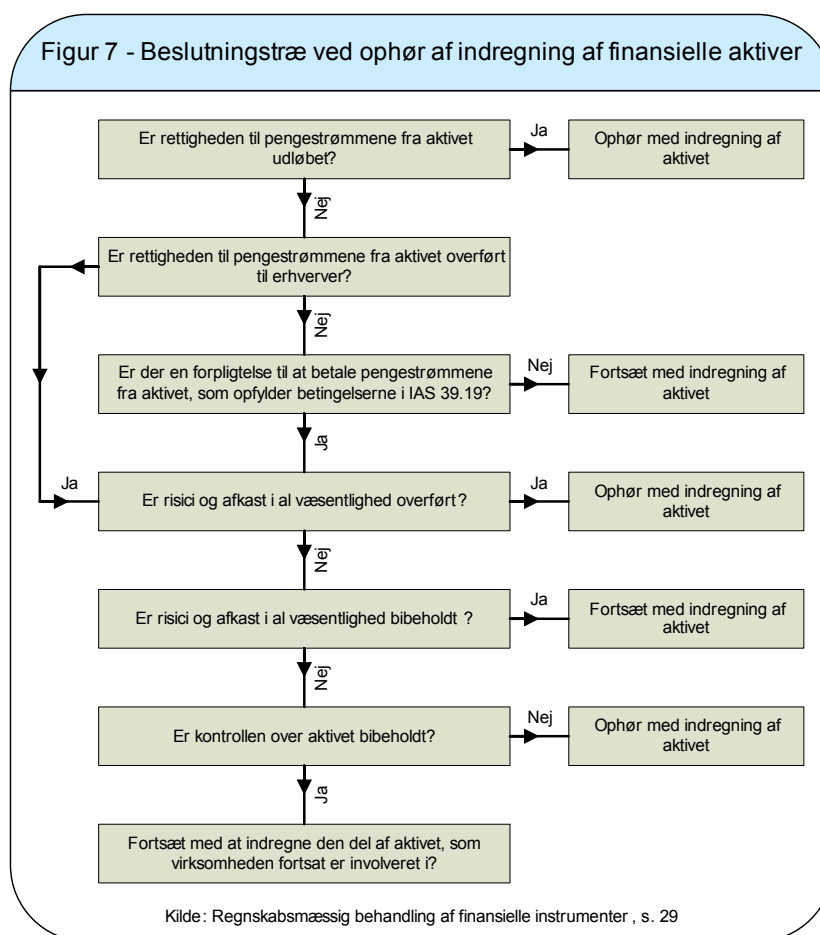
8.2.3 Indregning

Indregning af finansielle instrumenter, både primære og afledte, skal ske når virksomheden er underlagt de kontraktlige bestemmelser ved instrumentet (IAS 39.14). Dette vil ifølge IAS 39.38 være på enten handelsdatoen⁵³ eller på afregningsdatoen⁵⁴.

Hvis betingelserne for det finansielle instrument i væsentlig grad skifter karakter, medfører dette, at virksomheden skal ophøre med at indregne instrumentet efter de eksisterende betingelser og indregne det efter de nye (IAS 39.40).

8.2.3.1 Særligt om finansielle aktiver

Ophør af indregning af finansielle aktiver skal ske, når virksomheden stopper med at modtage rettighederne til pengestrømme (IAS 39.17). Dette kan enten ske ved, at aktivet udløber eller overdrages. Figur 7 viser et beslutningstræ ved ophør med indregning af finansielle aktiver.

⁵³ Handelsdatoen: "Den dato, hvor virksomheden forpligter sig til at købe eller sælge et aktiv" (IAS 39, AG 55).

⁵⁴ Afregningsdatoen: "Den dato, hvor et aktiv overdrages til eller af virksomheden" (IAS 39, AG 56).

I forbindelse med overdragelsen skal virksomheden forsat indregne værdien af de rettigheder og forpligtelser, risici og afkast, som de eventuelt bibeholder (IAS 39.20). Det fremgår også, at sondringen skal vurdere, hvorvidt virksomheden fastholder kontrollen over aktivet. Hvis virksomheden fastholder kontrollen over aktivet, skal det fortsat indregnes (IAS 39.20).

Såfremt et finansielt aktivt kun delvist overdrages, skal man forsat indregne den forholdsmæssige andel af det finansielle aktiv og eventuelle forpligtelser, der måtte være knyttet hertil, således at graden af den fortsatte involvering afspejles (IAS 39.15-36). Hvis et aktiv overdrages uden, at kontrollen og væsentlige risici mv. er bevaret hos sælger, skal sælger forsat indregne aktivet i balancen og indregne en forpligtelse svarende til den modtagne betaling.

Reglerne omkring delvist ophør af indregning er langt mere omfattende og detaljeret med hensyn til hvilke krav og kriterier, der skal være opfyldt for, at man delvist skal fortsætte/ophøre med at indregne finansielle aktiver. Vi vil dog ikke gennemgå de detaljerede regler her, da det ikke vil bidrage yderligere til forståelse i forhold til sammenligningen med SME 11.

8.2.3.2 Særligt om finansielle forpligtelser

Virksomheden skal ophøre med at indregne en finansiell forpligtelse, enten helt eller delvist, når forpligtelsen ophører (IAS 39.39), dvs. enten ved annullering eller ophør.

8.2.4 Måling

8.2.4.1 Første måling

Udgangspunktet er, at både finansielle aktiver og forpligtelser skal måles til dagsværdi ved første indregning (IAS 39.43).

Såfremt virksomheden med et finansielt aktiv anvender afregningsdatoen som indregningstidspunkt (IAS 39.38), skal virksomhedens anvende handelsdatoens dagsværdi til første indregning. Dette skyldes, at handelsdatoen er den tidligste af de to mulige datoer, og reelt er det tidspunkt, hvor virksomheden forpligter sig til at købe aktivet. Dagsværdien på handelsdatoen udgør således også virksomhedens kostpris på aktivet.

8.2.4.2 Efterfølgende måling

Ved den efterfølgende måling er det hensigtsmæssigt at opdele vores gennemgang af de finansielle instrumenter i henholdsvis aktiver og forpligtelser.

Finansielle aktiver

Hovedreglen er, at aktiverne efterfølgende fortsat skal måles til dagsværdi (IAS 39.46.a-c).

Undtagelserne til dette er følgende:

1. *Lån og tilgodehavender* måles til amortiseret kostpris.
2. *Holde-til-udløb-investeringer* måles til amortiseret kostpris.
3. *Egenkapitalinstrumenter*, hvis dagsværdi ikke kan måles pålideligt, skal måles til amortiseret kostpris, ligeledes eventuelle afledte finansielle instrumenter, der er knyttet op til disse egenkapitalinstrumenter.
4. Finansielle aktiver, der opfylder kriterierne for *finansiell sikring*, skal måles efter disse regler.

Den teoretiske hovedregel er måling til dagsværdi. Når man ser på omfanget af de finansielle aktiver, der er omfattet af undtagelserne, specielt *lån og tilgodehavender* og delvist også *holde-til-udløb-investeringerne*, er det vores vurdering, at den praktiske hovedregel er måling til amortiseret kostpris. Ligesom i SME 11 vil langt størstedelen af virksomhedens aktiver være omfattet af undtagelserne.

Finansielle forpligtelser

I modsætning til finansielle aktiver er hovedreglen her, at finansielle forpligtelser skal måles til amortiseret kostpris (IAS 39.47).

Undtagelserne til dette er følgende:

1. *Finansielle forpligtelser til dagsværdi gennem resultatet*, skal selvklart måles til dagsværdi (IAS 39.47.a).
2. *Finansielle forpligtelser opstået i forbindelse med overdragelsen af et finansielt aktiv, der ikke opfylder kriterierne for ophør af indregning*, skal måles efter reglerne omkring det indregnede aktiv (IAS 39.47.b og subsidiært afsnit 29 og 31).
3. *Finansielle garantikontrakter* skal måles til den højeste af det opgjorte hensatte beløb eller det oprindeligt indregnede beløb med fradrag for akkumulerede afskrivninger (IAS 39.47.c)
4. *Tilsagn om långivning til en rentesats, der er under markedsrenten*, skal måles til højeste af opgjorte beløb iht. IAS 37 eller oprindelige beløb jf. afsnit 43 med fradrag for afskrivninger (IAS 39.47.d). Til vurdering af om en rentesats er under markedsrenten, vil mindsterente kunne bruges som parameter - altså en vurdering af om lånet vil være blå- eller sortstemplet.
5. Finansielle forpligtelser, der opfylder kriterierne for *finansiell sikring*, skal måles efter disse regler (IAS 39.47)

8.2.5 Omklassifikationer (IAS 39.50 – 54)

En virksomhed skal omklassificere de finansielle instrumenter, såfremt de ændrer karakter, eller der opstår eller forsvinder nye og bedre målingsmetoder. F.eks. skal holde-til-udløb investeringer ændres

til disponible for salg, såfremt hensigten med investeringen ændrer sig (IAS 39.51). Desuden skal muligheden for pålidelig måling af finansielle aktiver eller forpligtelser til dagsværdi bruges, såfremt man hidtil har målt investeringen til kostpris på grund af manglende pålidelig måling (IAS 39.53).

8.2.6 Gevinster og tab

Grundtanken er, at kursgevinster og tab skal indregnes i resultatet, uagtet om de måles til dagsværdi (IAS 39.55) eller amortiseret kostpris (IAS 39.56). Dog er der følgende undtagelser:

1. Finansielle aktiver *disponible for salg* skal reguleres over egenkapitalen. Udbytte modtaget fra sådanne aktiver skal indregnes over resultatet (IAS 39.55.b).
2. Finansielle instrumenter som er *sikrede poster* skal reguleres i henhold til særskilte regler om sikring i afsnit 89-102 (IAS 39.55 og 56).

8.2.7 Økonomisk sikring

Sikring af aktiver/forpligtelser er en disposition, som virksomheden foretager for at eliminere nogle af virksomhedens økonomiske risici. F.eks. kan virksomheden have interesse i at eliminere risikoen for kurstab på sine tilgodehavender i fremmed valuta mv.

Sikring er derfor erhvervelsen af et finansielt instrument, der skal minimere eller helt fjerne finansielle risici.

Sikring sker oftest ved afledte finansielle instrumenter, fordi det er det nemmeste for virksomhederne, frem for at bruge primære finansielle instrumenter.

Poster som kan være sikrede poster

Følgende poster opfylder kriterierne for finansiell sikring (IAS 39.78.a.c + 38.79):

- Enkelte aktiver og forpligtelser, aftaler og forventede fremtidige transaktioner.
- Grupper af aktiver eller forpligtelser, aftaler og forventede fremtidige transaktioner, dog kun ved sikring af renterisiko.
- Dele af en gruppe aktiver eller forpligtelser ved porteføljesikring.
- Holde-til-udløb: Sikring af afdækning af valuta- og kreditrisici. Holde-til-udløb aktiver kan ikke afdække renterisici eller risiko for førtidig indfrielse.

8.2.8 Regnskabsmæssig sikring

IAS 39 giver mulighed for en *regnskabsmæssig sikring* af finansielle risici. Hermed menes, at det afdækkede er fremtidige pengestrømme og indregnede finansielle instrumenter. F.eks. vil en finansiell kontrakt, der sikrer mod værdifald i virksomhedens ejendomsportefølje, ikke være en regnskabsmæssig sikring. Mens en sikringskontrakt, der kan sikre værdien af en debitor, vil være en regnskabsmæssig sikring.

Hovedreglen er, at ændringer til målinger af de regnskabsmæssigt sikrede poster skal ske over resultatopgørelsen (IAS 39.85).

8.2.8.1 Betingelser for regnskabsmæssig sikring

For at kunne behandle et aktiv eller en forpligtelse som regnskabsmæssig sikring skal sikringsinstrumentet opfylde følgende krav:

- **Risiko:** Det sikrede skal udsætte virksomheden for en risiko der kan have resultatmæssig påvirkning for virksomhedens regnskab (IAS 39.88.d).
- **Identifikation:** Klassifikation og dokumentation af sikringsforholdet af virksomhedens generelle risikostyringsstrategi (IAS 39.88.a). Herunder identifikation af artens af den afdækkede risiko, effektiviteten heraf samt identifikation af det sikrede aktiv/forpligtelse.
- **Effektiv sikring:** Sikringen skal være effektiv (IAS 39.88.b), hermed menes, at resultatet (tab/gevinst) af det sikrede skal ligge mellem 80% - 125% af det sikrede (IAS 39, AG105.b). Effektiviteten skal vurderes løbende, dog minimum årligt ved udarbejdelse af årsrapporten (IAS 39, AG 106), derudover skal effektiviteten kunne måles pålideligt (IAS 39.88.d-e).
- **Sandsynlighed:** Det skal være højst sandsynligt at den forventede transaktion, som er genstand for sikringen, indtræder (IAS 39.88.d).

Sikringsinstrumenter må kun være afledte finansielle instrumenter samt primære finansielle instrumenter ved sikring af valutakursrisiko (IAS 39.72).

8.2.8.2 Typer af regnskabsmæssig sikring

Regnskabsmæssig sikring kan ske ved følgende 3 situationer (IAS 39.86.a-c):

1. *Sikring af dagsværdi:* Risiko for ændringer i den målte dagsværdi på et indregnet aktiv eller forpligtelse.
2. *Sikring af pengestrømme:* Risiko for ændringer i fremtidige pengestrømme.
3. *Sikring af en nettoinvestering i en udenlandsk virksomhed:* Som defineret i IAS 21⁵⁵.

⁵⁵ Reglerne i IAS 21 vil grundet afhandlingens omfang ikke blive gennemgået her.

Generelt gælder det for den regnskabsmæssige sikring, at man kun skal behandle den effektive del af sikringen efter reglerne for sikring. Den ineffektive del af sikringsinstrumentet skal indregnes over resultatet (IAS 39.95.b. og 39.102.b.). Den ineffektive del af sikringsinstrumentet skal behandles som dispositioner i spekulationsøjemed.

Ad. 1 – Sikring af dagsværdi (Fair value hedging)

Dette vedrører sikring af dagsværdien på et allerede indregnet aktiv eller forpligtelse. Ydermere vil en fast og bindende aftale om et fremtidigt køb eller salg af et aktiv sidestilles med et allerede indregnet aktiv/forpligtelse⁵⁶. Dette skyldes, at man allerede ved aftalens indgåelse har forpligtet sig til at afholde de fremtidige pengestrømme.

Som eksempler på sikring af dagsværdier kan nævnes sikring af tilgodehavender i udenlandsk valuta og fastforrentede lån. Som eksempel på sikring af aftale om fremtidig køb/salg kan nævnes landmændenes aftaler om levering af korn til en fast aftalt pris.

Ved efterfølgende målinger skal reguleringer til sikringsinstrumentets værdi indregnes over resultatet (IAS 39.89.a). Dette er i tråd med IAS 39.89.b, der siger, at ændringer i det sikrede skal reguleres over resultatopgørelsen. Dette betyder i praksis, at man har nulstillet den resultatmæssige påvirkning af værdireguleringen på det sikrede aktiv, da sikringsinstrumentet vil følge samme variable, som det sikrede aktiv, dog med modsat fortegn.

Ad. 2 – Sikring af pengestrømme (Cashflow hedging)

Sikring af pengestrømme omhandler udsving i pengestrømme, der vedrører en risiko forbundet med et indregnet aktiv eller forpligtelse. Alternativt kan det være en aftale om en fremtidig transaktion, hvor prisen ikke er fastsat.

Her kan nævnes sikring af fremtidige salg og køb i udenlandsk valuta, hvor mængderne og priserne ikke er endeligt fastsatte men kun budgetterede. Endvidere kan renten på et variabelt forrentet lån sikres, da man i dette tilfælde ikke kan forudsige den præcise størrelse af den fremtidige pengestrøm.

Ved efterfølgende målinger af sikringsinstrumenter, der sikrer pengestrømme, skal reguleringer foretages over egenkapitalen (IAS 39.95.a.). Dette skyldes, at det sikrede endnu ikke er indregnet i balancen, og værdireguleringen af sikringsinstrumentet derfor ikke skal påvirke resultatopgørelsen.

⁵⁶ PWC s. 85.

Ad. 3 – Sikring af nettoinvesteringer (i en udenlandsk virksomhed)

Sikring af nettoinvesteringer er i realiteten at betragte som tillæg eller fradrag i den ansvarlige kapital.

Sikringstransaktionerne skal behandles på samme måde som fremtidige pengestrømme, altså reguleres over egenkapitalen (IAS 39.102). Gevinsten og tabet skal dog indregnes i resultatet ved afhændelse af den udenlandske enhed.

8.2.9 Oplysninger i årsrapporten / IFRS 7

Oplysningskravene ved IFRS-standarden er meget omfattende. Udover oplysningerne, der er givet i SME 11, skal virksomheder, der aflægger regnskab efter IFRS-standarden, også afgive en række yderligere oplysninger.

Som ved SME 11 skal virksomheden give oplysninger om målegrundlag og andre regnskabsprincipper i forbindelse med den anvendte regnskabspraksis (IFRS 7.21). Herudover skal der gives oplysninger omkring følgende (IFRS 7):

- Lån eller tilgodehavende til dagsværdi gennem resultatet
- Finansiell forpligtelse til dagsværdi gennem resultatet
- Omklassifikationer
- Ophør af indregning
- Sikkerhedsstillelser
- S sammensatte finansielle instrumenter
- Misligholdelse
- Værdireguleringer i resultatopgørelsen eller over egenkapitalen
- Regnskabsmæssig sikring
- Dagsværdi
- Generelle risici

For nærmere beskrivelse af ovenstående punkter henviser vi til Bilag 1.

8.3 ÅRL § 33, 36 og 37 m.fl. / RV 15

Reglerne om finansielle instrumenter findes i ÅRL § 33, 36, 37, 50 og 53 samt RV 15. ÅRL § 33, 36 og 37 behandler indregning og måling i balancen mens ÅRL § 50 beskæftiger sig med modregning af sikringsforhold i balancen. ÅRL § 53 og RV 15 omhandler de oplysninger, der skal gives i årsrapporten under henholdsvis anvendt regnskabspraksis (§ 53) og andre oplysninger (RV 15). Desuden er der også i RV 15 definitioner af nogle af de centrale begreber på området. Reglerne i ÅRL er baseret på reglerne i IFRS-standarden, og der er derfor skelet kraftigt hertil. Derfor kan reglerne i IFRS-standarden bruges udfyldende, hvor ÅRL ikke er dækkende, f.eks. omkring regnskabsmæssig sikring.

8.3.1 Omfang / Anvendelsesområde

Som ved både SME 11 og ved IAS 39 anvendes ÅRLs regler på alle finansielle instrumenter (ÅRL § 36 og 37). ÅRL § 37.3 angiver undtagelserne hertil som værende:

1. Kapitalandele i dattervirksomheder.
2. Kapitalandele i joint-ventures og associerede virksomheder.
3. Egne kapitalandele.
4. Undtagelser ifølge lempelsesbekendtgørelsen.

Undtagelserne i lempelsesbekendtgørelsen er de samme som de yderligere undtagelser, der er ifølge IAS 39.

8.3.2 Definitioner

Der fremgår ikke i ÅRL nogle særlige definitioner af finansielle instrumenter udover de almindelige aktiv- og forpligtelsesdefinitioner. Derimod er der i RV 15 oplistet nogle definitioner i afsnit 4–16. Der er ikke nogen forskel på definitionerne i forhold til IAS 39 og SME 11, hvorfor de ikke vil blive gentaget her.

8.3.3 Indregning

ÅRL § 33 indeholder de generelle indregningskriterier, som skal være opfyldt, for at indregning af et aktiv eller en forpligtelse kan ske i balancen. Disse gør sig derfor også gældende for finansielle instrumenter.

8.3.4 Måling

8.3.4.1 Første måling

Alle aktiver og forpligtelser skal på tidspunktet for første indregning måles til kostpris (ÅRL § 36.1). I kostprisen indgår, for henholdsvis et aktiv eller en forpligtelse, de vederlag som man har givet, alternativt modtaget for aktivet eller forpligtelsen (ÅRL Bilag 1, D, nr. 6).

Ligesom ved de andre regnskabsstandarder svarer kostprisen på erhvervelsestidspunktet som oftest til dagsværdien.

8.3.4.2 Efterfølgende måling

Hovedreglen er, at efterfølgende måling af finansielle aktiver skal ske til dagsværdi og finansielle forpligtelser, der indgår i en handelsbeholdning, måles til kostpris (ÅRL § 37). Der er dog oplyst nogle undtagelser til hovedreglen, disse skal i stedet måles til amortiseret kostpris. (ÅRL 37.2). Undtagelserne er følgende:

1. *Udlån og tilgodehavender*, der hidrører fra virksomhedens egen aktivitet.
2. Øvrige finansielle aktiver, der ikke er afledte finansielle instrumenter og som *beholdes til udløb*.
3. Finansielle forpligtelser, der ikke indgår i *handelsbeholdning* og er *afledte finansielle instrumenter*.

Det fremgår af overgangsbekendtgørelsen⁵⁷ at finansielle forpligtelser, der er sikret af et sikringsinstrument, der måles til dagsværdi, også skal måles til dagsværdi.

Ved dagsværdien menes som i IAS 39 og SME 11 salgsværdien på et velfungerende marked.

Det fremgår altså, at finansielle aktiver/forpligtelser, der forventes holdt-til-udløb, skal måles til amortiseret kostpris. Finansielle aktiver/forpligtelser, der ikke forventes holdt til udløb, skal måles til dagsværdi. Dog skal Finansielle forpligtelser, der er afledte finansielle instrumenter, altid måles til dagsværdi, uafhængigt af intentionen om at holde til udløb.

8.3.5 Gevinster og tab

Som ved SME 11 og IAS 39 er det hensigten, at stort set alle værdireguleringer skal ske over resultatopgørelsen (ÅRL § 49.1). Undtagelsen hertil er værdireguleringer i forbindelse med regnskabsmæssig sikring af fremtidige pengestrømme. Disse skal indregnes over egenkapitalen (ÅRL § 49.2.3). Dette er i tråd med IAS 39 og SME 11. Begrundelsen herfor er efter vores vurdering, at

⁵⁷ Bekendtgørelse 841 af 1/10 2002

resultatpåvirkningen af værdireguleringen af det finansielle sikringsinstrument vil følge de transaktioner, der sikres.

Det fremgår desuden af ÅRL § 50, at værdireguleringer på finansielle instrumenter, der benyttes til sikringsøjemed, kan modregnes med værdireguleringen af det sikrede. Dette er en undtagelse til de grundlæggende kvalitetskrav om at vise bruttoværdien. Det er dog kun resultatpåvirkningen, der modregnes, balanceposterne skal derfor stadig vises brutto.

8.3.6 Regnskabsmæssig sikring

Der er ikke nogen direkte definition af regnskabsmæssig sikring i ÅRL. Derfor må det forudsættes, at det er samme definition, som der anvendes i IAS 39. ÅRL giver ikke nogle konkrete bestemmelser om, hvornår en transaktion anses for værende en regnskabsmæssig sikringsdisposition⁵⁸.

De manglende bestemmelser omkring regnskabsmæssig sikring skyldes, at der på nuværende tidspunkt ikke stilles krav om en restriktiv overholdelse af reglerne i IAS 39⁵⁹. Dette skyldes, at kriterierne er svære at opfylde i praksis. Resultatet af denne lempelige holdning til kriterierne for regnskabsmæssig sikring er, at man har en lempeligere tilgangsvinkel til overholdelse af forhold som effektiviteten af sikringen, dokumentationen af sikringsforholdet mv.

RV 9 omtaler dog sikring af nettoinvestering i udenlandsk enhed. Her er der nogle betingelser, der skal være opfyldt for indregning som sikring (RV 9.31).

8.3.7 Oplysninger i årsrapporten

Der skal gives oplysninger om arten af de risici, der er knyttet til virksomhedens finansielle instrumenter, f.eks. valuta-, rente- og pengestrømsrisici (RV 15.21). Herudover skal virksomheden give oplysninger omkring omfanget og arten, herunder væsentlige aftalemæssige vilkår (RV 15.22).

I anvendt regnskabspraksis skal der oplyses om kriterier for indregning og måling (værdiansættelsesmetoden) (RV 15.26).

⁵⁸ Kiertzner s. 198-199.

⁵⁹ ÅRL § 37, kommentar 295 B

8.4 Sammenholdelse af SME 11 med IFRS-standarden og ÅRL

Vi vil i dette afsnit redegøre for ligheder og forskelle mellem SME 11 og IFRS-standarden og ÅRL. Dernæst vil vi vurdere disse forhold under hensyntagen til regnskabsproducenten og -brugeren.

8.4.1 Tilladelse af IAS 39

Det fremgår af SME 11.1, at virksomhederne kan vælge at følge reglerne fra SME 11 eller fra IAS 39. IASB mener, at SME-standarden skal være en stand-alone standard, i det omfang den tillader samme regnskabsprincipper som IFRS-standarden.

Fordelene ved at tillade brugen af IAS 39 er, at datterselskaber af f.eks. børsnoterede virksomheder vil kunne bruge samme indregnings- og målekriterier på finansielle instrumenter som deres moderselskab. Dette vil alt andet lige lette regnskabsproducenten. Derudover vil tilladelsen af IAS 39 sikkert også resultere i, at flere SME-virksomheder vil bruge IAS 39, hvilket vil øge sammenligneligheden med virksomheder, der aflægger regnskab efter IFRS-standarden. Alternativt også til ÅRL, da reglerne om finansielle instrumenter i ÅRL er kraftigt inspireret i IAS 39.

Ulempen ved at tillade brugen af IAS 39 er, at det vil mindske sammenligneligheden indbyrdes imellem de virksomheder, der bruger SME-standarden, da nogle af disse vil vælge at bruge IAS 39 frem for SME 11. Ydermere vil regnskabsproducenten, og til dels også regnskabsbrugeren, skulle have kendskab til både SME 11 og IAS 39, hvilket alt andet lige vil stille større krav til dem.

Tilladelsen af IAS 39, i den form som det foreligger nu, vil resultere i, at virksomheder, der vælger at bruge IAS 39, også er omfattet af de meget omfattende oplysningskrav i IFRS 7. Dette mener E&S ikke har været IASBs oprindelige intention. E&S foreslår derfor at tillade brugen af IAS 39 med undtagelse af oplysningskravene i IFRS 7⁶⁰.

Vi mener, at tilladelsen af IAS 39 skal være en mulighed, da en stor del af de virksomheder, der kunne tænkes at aflægge regnskab efter SME-standarden, vil indgå i et koncernregnskab aflagt efter IFRS-standarden. Vi mener dog ikke, at det vil bebyrde regnskabsproducenten mærkbart at skulle følge IFRS 7, da virksomheder, der indgår i koncernforhold, alligevel skal rapportere oplysningerne til brug i koncernregnskabet.

Vi mener derfor, at såfremt man i SME 11 skal tillade brugen af IAS 39, skal brugen af IFRS 7 også være omfattet.

⁶⁰ CL 127 (E&S) s. 4, 3. afsnit.

8.4.2 Omfang/anvendelse

Hovedreglen er, at alle finansielle instrumenter i virksomheden er omfattet af reglerne (SME 11.3, IAS 39.2 og ÅRL § 37.1).

Derimod er der forskel på undtagelserne til hovedreglen. IAS 39 og ÅRL undtager udover undtagelserne i SME 11 (SME 11.3.a-e) også følgende:

1. Virksomhedssammenslutninger - herunder betinget købspris.
2. Lånetilsagn, herunder lånetilsagn, der ikke kan nettoafregnes.
3. Rettigheder til godtgørelse for omkostninger i forbindelse med indfrielse af forpligtelse.

Ved virksomhedssammenslutninger menes indgåede kontrakter mellem den overtagne og den sælgende part, herunder aftaler om betingede købspriser på den overtagende virksomhed (IAS 39.f-g).

Kontrakter om betingede købspriser ved virksomhedssammenslutninger er ikke en hyppigt forekommende transaktion i virksomheder i SME-segmentet. Derfor mener vi ikke, at denne manglende undtagelse vil have den store betydning for regnskabsproducenten og -brugeren.

Ligesom indgåede kontrakter ved virksomhedssammenslutninger er sjældent forekommende transaktioner, mener vi også, at tilsagn om långivning/-optagning, der ikke kan nettoafregnes, ikke vil være en hyppigt forekommende transaktion. Derfor er vi også på dette punkt af den holdning, at det er af mindre betydning for virksomheden.

Rettigheder til godtgørelse for omkostninger i forbindelse med indfrielse af forpligtelse er ikke relevant under hensyntagen til reglerne om ophør med indregning af et finansielt instrument. Vi vil berøre dette yderligere i afsnit 8.4.6.

Respondenterne har i deres svar på SME-standarden ikke nævnt omfanget af SME 11. Dette må betyde, at de er enige i, at reduktionen af undtagelserne til anvendelsesomfanget af SME 11 er en fornuftig disposition.

Fordelen ved at mindske antallet af undtagelser er, at det vil være mere overskueligt for, i særdeleshed regnskabsproducenten, at vurdere hvorvidt en transaktion er omfattet af SME 11.

8.4.3 Definitioner

Definitionerne i SME 11 og ÅRL er begge ”stjålet” fra IAS 39. Der er således ikke nogen forskel på de enkelte definitioner.

Der er definitioner, som ikke er medtaget i SME 11 og i ÅRL. Her kan man med fordel læne sig op ad definitionerne i IAS 39. Dette skyldes, som tidligere nævnt, at både SME 11 og ÅRL er baseret på reglerne i IAS 39. Vi finder det problematisk at SME 11 ikke omfatter alle relevante definitioner. Dette vil gå på kompromis med IASBs ønsker om at gøre SME-standardens til en komplet "stand-alone" standard.

8.4.4 Kategorisering af finansielle instrumenter

SME 11 opdeler finansielle instrumenter i kategorierne lån og tilgodehavender, tilsagn om lån, der ikke kan nettoafregnes, og egenkapitalinstrumenter (SME 11.7). I modsætning til IAS 39 er der ikke i SME 11 mulighed for at kategorisere finansielle aktiver som holde-til-udløb og disponible for salg (IAS 39.9).

Ydermere har SME 11 heller ikke kategorien finansielle instrumenter til dagsværdi gennem resultatet (IAS 39.9). Dette skyldes formodentlig, at sådanne aktiver er omfattet af samme måleattribut som hovedreglen for måling efter SME 11.

ÅRL sonderer også mellem udlån og tilgodehavender, egenkapitalinstrumenter samt finansielle instrumenter, der indgår i handelsbeholdning⁶¹, og øvrige finansielle instrumenter, der beholdes til udløb (ÅRL 37). Forskellen mellem ÅRL og SME 11 er altså, at der i ÅRL er en kategori for finansielle instrumenter, der beholdes til udløb.

	ÅRL	SME 11	IAS 39
Beholdes til udløb	Ja	Nej	Ja
Disponibel for salg	Nej	Nej	Ja

IASB begrundede elimineringen af de 2 kategorier i SME 11 med, at en forenkling af klassifikationerne vil gøre det mere enkelt for virksomheden at kategorisere sine finansielle instrumenter. Dette skyldes, at virksomheden ikke skal foretage vurderinger omkring intentioner, pengestrømme og omklassifikationer (BC 73.a).

Vi er for så vidt enige med IASB i, at en klassifikationsreduktion vil gøre SME 11 mere overskuelig. Dog er IASBs eneste argument for ikke at tillade klassifikation som disponibel for salg, at det vil gøre SME 11 mindre overskuelig som helhed.

8.4.4.1 Disponibel for salg

Deloitte og BDO skriver i deres Comment Letters, at de mener IASB mangler yderligere begrundelse for ikke at tillade klassifikation som disponibel for salg. De mener, at reglerne omkring denne klasse af

⁶¹ ÅRL § 37.1 sonderer ved finansielle instrumenter, der ikke indgår i en handelsbeholdning, derfor må de også modsætningsvis have en kategori til instrumenter, der indgår i en handelsbeholdning.

finansielle aktiver er relativt enkle, og derfor vil man omvendt med fordel kunne tillade denne klassifikation. Fordelen ved at tillade dette vil være en øget grad af sammenlignelighed med virksomheder, der aflægger regnskab efter IFRS-standarden. Dernæst vil en manglende klassifikation af disse aktiver resultere i, at aktiver skal værdireguleres over resultatet⁶². Enten i form af værdireguleringer til dagsværdi eller ved foretagne nedskrivninger, hvilket alt andet lige vil give en periodiseringsproblematik ved sammenligningen af IFRS-regnskaber, hvor værdireguleringerne sker over egenkapitalen.

Vi er enige med Deloitte og BDO i, at SME 11 burde tillade en klassifikation af finansielle aktiver som disponible for salg. Vi mener ikke, at denne ekstra klassifikation vil mindske overskueligheden mærkbart for regnskabsproducent. Dog er vi opmærksomme på, at det vil kræve nogle ekstra ressourcer til vurdering af hensigten med aktivet mv. Vi mener dog, at den merinformation regnskabsbruger får, opvejer denne øgede byrde for producenten. Hvorvidt aktiverne er til salg eller ej, må alt andet lige give regnskabsbrugeren et bedre grundlag til at foretage en prognose af virksomhedens fremtidige indtjening.

8.4.4.2 Holde-til-udløb

Holde-til-udløb kategorien ifølge IAS 39 er implicit også indeholdt i SME 11. Efter vores vurdering vil denne form for finansielt aktiv typisk være obligationer og pantebreve, som man ønsker at holde til udløb. Disse vil ifølge SME 11 være omfattet af kategorien lån og tilgodehavender (SME 11.7.a). Og da det ydermere opfylder kravene til indregning til amortiseret kostpris (SME 11.9), vil målingen af denne slags finansielle aktiver ifølge SME 11 være magen til måling efter IAS 39.47.

ÅRL har kategorien "*beholdes til udløb*". Denne kan man sidestille med holde-til-udløb efter IAS 39, hvilket vil afføde samme argumentation som ovenfor.

Denne kategori ligger altså implicit i SME 11. Dette underbygges yderligere af, at respondenterne ikke har kommenteret manglen på denne kategori i deres Comment Letters.

8.4.5 Indregning

Det fremgår af SME 11.6, at finansielle instrumenter skal indregnes, når virksomheden er underlagt de kontraktlige bestemmelser vedrørende instrumentet. Samme formulering har IAS 39.14. Der er således ikke nogen forskel mellem SME 11 og IAS 39.

Ifølge ÅRL skal finansielle instrumenter indregnes efter de almindelige indregningskriterier (ÅRL § 33), som siger indregning skal ske, når det er højst sandsynligt, at virksomheden bliver underlagt de kontraktlige forhold vedrørende instrumentet. Selvom formuleringen er anderledes end i SME 11 og

⁶² Iflg. IFRS skal værdiregulering på aktiver disponible for salg reguleres over egenkapitalen (IAS 39.55)

IAS 39, er resultatet det samme, og der er altså ingen reel forskel mellem, hvornår et finansielt instrument skal indregnes.

Vi mener, at det er logisk af indregningskriterierne mellem de 3 standarder er ens, da de alle udspringer af samme begrebsramme. Desuden er det en styrkelse af sammenligneligheden mellem de 3 standarder at indregningskriterierne er identiske.

8.4.6 Ophør af indregning

8.4.6.1 Finansielt aktiv

I alle 3 reguleringer er udgangspunktet, at ophør med indregning af finansielle aktiver skal ske, når virksomheden ikke længere er underlagt de kontraktlige rettigheder, risici og gevinstmuligheder og ikke længere har den praktiske kontrol over aktivet (SME 11.24, IAS 39.17-19, ÅRL § 33 (modsatningsvist)).

Hvis virksomheden har overdraget en del af et finansielt aktiv, og i den forbindelse har overdraget alle væsentlige risici og afkastmuligheder på den del af aktivet, skal man ifølge IAS 39 og ÅRL indregne aktivet således, at graden af fortsat involvering afspejles. I SME 11.24, sidste afsnit, fremgår det, at *"Den regnskabsmæssige værdi af det overførte aktiv skal fordeles mellem de rettigheder og forpligtelser, der bibeholdes og dem, der overdrages..."*⁶³. Det fremgår dog ikke klart af standarden, at den andel, der er overført, og opfylder kriterierne for ophør af indregning, ikke længere skal indregnes i balance. Nogle af respondenterne, herunder PWC, Grant Thornton og Deloitte, peger på, at reglerne stadig er for komplicerede og uklare.

Vi er enige i, at det ikke fremgår entydigt af SME 11.24, at den overførte del af det finansielle aktiv ikke længere skal indregnes. Vi mener derimod, at det ligger implicit i formuleringen, hvordan dette skal tolkes. Desuden mener vi heller ikke, at formuleringen er så uklar, at man ikke er klar over, hvad intentionen er. Vi vil dog alligevel anbefale, at man omformulerer paragraffen således, at den bliver mere klar.

Reglerne omkring sikkerhedsstillelse i SME 11.26 er ifølge PWC ikke relevante for virksomheder i SME-segmentet. Vi er enige med PWC i, at det vil være sjældent, at det vil være relevant for en virksomhed at skulle indregne værdien af en modtaget sikkerhedsstillelse i balancen. Derfor vil det gøre standarden unødigt kompleks at bibeholde denne paragraf. Derfor forslår vi, som PWC, at denne paragraf slettes, og man i stedet øger oplysningskravene omkring sikkerhedsstillelser.

⁶³ Frit oversat

8.4.6.2 Finansiell forpligtelse

Der er ingen forskel i ophør af indregning af en finansiell forpligtelse mellem SME 11 og IAS 39 og ÅRL. Både SME 11 og IAS 39 siger, at man skal ophøre med indregningen af en finansiell forpligtelse, når den kontraktlige forpligtelse ophører (SME 11.27 og IAS 39.39). Dette svarer til ÅRL § 33.2 (modsnævningsvist), som siger, at man ikke skal indregne, når det ikke er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele⁶⁴ vil fragå virksomheden.

Både SME 11.28 og IAS 39.40 omtaler, at hvis betingelserne ved en finansiell forpligtelse ændres væsentligt⁶⁵, f.eks. ved lånekonvertering, skal man ophøre med indregning af denne forpligtelse og indregne en ny. Der er ikke en tilsvarende paragraf i ÅRL, men hovedreglen i § 37 siger, at kurstab og gevinst skal resultatføres⁶⁶. Det fremgår dog også af ÅRL § 13 (subsidiært IAS 39.61), at længerevarende værdifald i en finansiell forpligtelse skal reguleres over kostprisen. Hvilket betyder, at der ikke er nogen reel forskel på at regulere kostprisen på det eksisterende lån jf. ÅRL og bruge reglerne i IAS 39.40.

Der er altså ikke nogle forskelle ved ophør af indregning af en finansiell forpligtelse mellem SME 11 og hhv. IAS 39 og ÅRL.

8.4.7 Første måling

Udgangspunktet i SME 11.8 er, at alle finansielle instrumenter skal måles til dagsværdi. IAS 39 har samme udgangspunkt (IAS 39.43). ÅRL har modsætningsvist udgangspunktet, at måling af finansielle instrumenter skal ske til kostpris ved første indregning (ÅRL § 36).

	ÅRL	SME 11	IAS 39
Kostpris	X		
Dagsværdi		X	X

Forskellen er dog af overvejende teoretisk karakter, da det bedste udtryk for en instruments dagsværdi må være det vederlag, som man har betalt eller modtaget for instrumentet. Når kostprisen er lig det vederlag, som man har givet eller modtaget for det finansielle instrument, er der konvergens mellem begrebet dagsværdi og kostpris på tidspunktet for første indregning.

Der hvor der kan være uoverensstemmelse mellem måleattributterne i SME 11 og ÅRL, er hvis der handles mellem nærtstående parter. I dette tilfælde kan det tænkes, at et finansielt instrument

⁶⁴ Kan sidestilles med en forpligtelse til at betale en økonomisk resurse.

⁶⁵ IAS 39 opererer med en væsentlighedsgrænse på 10%

⁶⁶ Årsrapporten s. 366

overdrages til en nærtstående til over-/underkurs, hvilket vil resultere i, at kostprisen ikke er lig dagsværdien.

Dette forhold vil alt andet lige umiddelbart give regnskabsbrugeren et mindre retvisende billede af transaktionen. Problemet er dog ikke større end, at der skal gives oplysninger om transaktioner med nærtstående parter⁶⁷ (SME 33 og RV 13), hvor det vil fremgå at disse ikke er foregået på armslængde vilkår.

8.4.8 Efterfølgende måling

Den efterfølgende måling opdeles i henholdsvis finansielle aktiver og forpligtelser.

8.4.8.1 Finansielle aktiver

Finansielle aktiver skal alle måles til dagsværdi (SME 11.8, IAS 39.46 og ÅRL § 37.1). Som tidligere nævnt er der undtagelser til hovedreglen. Kategorien holde-til-udløb (IAS 39 og ÅRL) skal måles til amortiseret kostpris, ligesom tilsagn om lån og långivning/-optagning, der ikke kan nettoafregnes (SME 11.7).

	ÅRL	SME 11	IAS 39
Holde-til-udløb	Amortiseret kostpris	N/A	Amortiseret kostpris
Lån der ikke kan nettoafregnes, herunder tilsagn om lån	N/A	Amortiseret kostpris	N/A

Respondenterne mener i overvejende grad, at brugen af dagsværdi for finansielle aktiver målt efter SME 11 er forkert. De fremfører i deres Comment Letters⁶⁸, at hovedreglen for finansielle aktiver bør være amortiseret kostpris.

Undtagelsen til amortiseret kostpris bør være hvor oplysningen om dagværdi, som giver regnskabsbruger relevant merværdi⁶⁹. Dette argument mener vi desuden bliver underbygget af det forhold, at regnskabsbruger i SME-segmentet i højere grad ligger vægt på virksomhedens langsigtede indtjeningssevne og cash-flow mv. Derfor er det ikke i samme grad dagsværdien, der er den optimale måleparameter, som f.eks. nytteværdien. Deloitte og PWC mener, at dagsværdien kun skal bruges i de tilfælde, hvor det finansielle instrument er noteret. Dermed kan regnskabsproducenten stort set omkostningsfrit opgøre instrumentets dagsværdi. Grant Thornton er derimod ikke så kategorisk i deres afvisning af dagsværdien som måleparameter. De mener, at dagsværdien skal bruges, når det ikke vil

⁶⁷ Vi har tidligere forudsat at SME-standarden vil omfatte klasse C virksomheder, hvor oplysningskravet om nærtstående parter stadig er gældende.

⁶⁸ CL 137 (PWC) s. 6, CL 92 (Grant Thornton) s. 8 og CL 114 (Deloitte) s. 21

⁶⁹ CL 92 (Grant Thornton) s. 8

medføre unødige omkostninger for regnskabsproducenten. Dermed både når instrumenterne er noterede, men også hvis de relativt nemt og pålideligt kan opgøres.

Vi er enige med respondenterne i, at kostprisen vil være et ganske udmærket målepunkt for mange virksomheder i SME-segmentet. Problemet med at bruge dagsværdier er, at manuelle opgørelsesmetoder har mange subjektive vurderinger og skøn indeholdt i beregningerne. Det vil sige, at der er risiko for forskellig måling. Derfor kræver det mange resurser at kunne foretage denne slags beregninger tilstrækkeligt pålideligt til, at de ville kunne opfylde de kvalitative krav der stilles til elementer i en årsrapport⁷⁰. Det er vores vurdering, at såfremt virksomhederne skulle foretage dagsværdiberegningerne i henhold til kvalitetskravene i regnskabsreguleringernes framework vil deres omkostninger herved overstige den merværdi regnskabsbrugeren vil modtage. Derfor er vi enige med respondenterne i, at dagsværdi kun skal bruges, hvor den kan opgøres let og omkostningseffektivt kan opgøres, f.eks. ved noterede finansielle instrumenter.

8.4.8.2 Finansielle forpligtelser

Også ved finansielle forpligtelser er hovedreglen dagsværdi (SME 11.8). ÅRL har også udgangspunkt i en måling til dagsværdi (ÅRL § 37.1). IAS 39 derimod, har amortiseret kostpris som hovedreglen for måling af finansielle forpligtelser (IAS 39.47). Denne forskel bliver dog i stor grad udlignet af de undtagelser⁷¹, der er til hovedreglerne, og som skal måles til amortiseret kostpris (SME 11 og ÅRL) henholdsvis dagsværdi (IAS 39).

Nedenstående tabel viser en oversigt over den efterfølgende måling af de enkelte typer af finansielle forpligtelser. Man skal være opmærksom på, at hovedregler og undtagelse figurerer i tabellen. Dette kan have betydning i specielle grænsetilfælde i kategoriseringen af de finansielle instrumenter.

	ÅRL	SME 11	IAS 39
Lån og tilgodehavender	(amortiseret) kostpris (U)	Amortiseret kostpris (U)	Amortiseret kostpris (HR)
Spekulation/handelsbeholdning	Dagværdi (HR)	Dagværdi (HR)	Dagværdi (U)
Afledte finansielle instrumenter	Dagværdi (HR)	Dagværdi (HR)	Dagværdi (U)
Lån der ikke kan nettoafregnes	(amortiseret) kostpris (U)	Amortiseret kostpris (U)	Amortiseret kostpris (HR)
Lån under markedsværdi	Dagværdi (HR)	Dagværdi (HR)	Dagværdi (U)

HR: Hovedregel, U: Undtagelse

Forskellen ligger derimod i hovedreglen om, at finansielle forpligtelser skal måles til dagværdi efter SME 11.8, men ifølge IAS 39 måles til amortiseret kostpris. Dette resulterer i, at enkelte typer af finansielle instrumenter ikke vil blive fanget af undtagelserne om måling til amortiseret kostpris i SME

⁷⁰ Pålidelighed og relevans, jf. ÅRL § 13.3, SME 2.2+5, IFRS Framework 26, 31

⁷¹ ÅRL § 37.2, SME 11.7 og IAS 39.47.a-d

11. I stedet skal disse instrumenter måles til dagsværdi. Ifølge IAS 39 skal de tilsvarende finansielle instrumenter måles til amortiseret kostpris.

KPMG giver i deres Comment Letter 2 eksempler på finansielle instrumenter, der vil skulle måles til kostpris efter IAS 39 og til dagsværdi efter SME 11⁷².

Ex. 1 - Rentefrit lån uden fastsat forfaldstidspunkt.

Dette lån vil som udgangspunkt skulle måles til kostpris efter både IAS 39 og SME 11, kategoriseret som et lån og tilgodehavende, jf. ovenstående. Problemet er dog, at lånet ikke opfylder kravene for at kunne måles til amortiseret kostpris ifølge SME 11, da det ikke har nogen fastsat udløbsdato (SME 11.9.a). F.eks. er forfaldstidspunktet, herunder tilbagebetalingsforløbet, afgørende for om kapitalværdien er mindre end den nominelle værdi af mellemregningen, og dermed om dagsværdien afviger fra kostprisen.

Man kan selvfølgelig diskutere, hvorvidt sådan et låneforhold vil være hyppigt forekommende i virksomheder i SME-segmentet. Umiddelbart vil vi mene, at koncerninterne mellemværender vil være det hyppigste tilfælde af denne slags transaktioner. Vi er enige med KPMG i, at man kunne tilrette SME 11.7.a, således at låneforhold mellem tilknyttede parter var undtaget fra måling til dagsværdi.

Ex. 2 - Lån med indfrielsesmulighed ved offentligt notering eller salg af væsentlig del af virksomheden.

Her er tale om et lån med en indfrielsesklausul i tilfælde af notering på en offentlig markedsplads eller et salg af en væsentlig del af virksomheden. I dette tilfælde er der tale om et indbygget finansielt instrument.

Ifølge IAS 39 skal dette instrument opdele værdien på låneelement og på indfrielsesoptionen. KPMG bemærker, at såfremt der ikke er nogen væsentlig forskel på det vederlag, der indfrier lånet, og den bogførte værdi, er det ikke påkrævet, at virksomheden måler lånet til dagsværdi, men kan i stedet måle det til amortiseret kostpris (restgæld).

Ved brug af SME 11 vil man skulle måle det finansielle instrument til dagsværdi, da låneforholdet ikke opfylder kriterierne for måling til amortiseret kostpris. Det fremgår af SME 11.9.d, at indfrielsesoptioner ikke må være betinget af fremtidige begivenheder ("not contingent on future events"), som en notering eller et salg må siges at være.

KPMG har ret i, at der i disse eksempler vil skulle ske måling til dagsværdi. Vi mener dog, at situationerne er så sjældent forekommende, at det ikke vil pålægge regnskabsproducenten en markant yderligere byrde.

⁷² CL 95 (KPMG) s. 12

KPMG mener, at der burde ske en mere omfattende praktisk afprøvning af reglerne, således man vil kunne identificere eventuelle situationer, der ikke er taget højde for. Vi er enige i denne betragtning.

Generelt er vi, som de fleste af respondenterne, af den opfattelse, at målinger til dagsværdi kun skal ske i de tilfælde, hvor den kan opgøres nemt, f.eks. ved noterede instrumenter. Såfremt dette ikke er tilfældet, vil usikkerheden forbundet med opgørelsesmetoderne, sammenholdt med kravet om pålidelighed og den samlede omkostning for regnskabsproducenten, ikke kunne opvejes af den merværdi, som regnskabsbruger opnår.

8.4.9 Gevinster og tab

I SME 11 er det ikke muligt at kategorisere finansielle aktiver som værende disponible for salg. Derfor vil der være en forskel på indregningen af værdireguleringer på aktiver kategoriseret som disponible for salg efter IAS 39 og SME 11.

Ifølge IAS 39 skal værdireguleringerne på disse aktiver indregnes over egenkapitalen (IAS 39.55). Efter SME 11 vil en tilsvarende værdiregulering bliver indregnet over resultatet (SME 11.8), vi har tidligere i afsnit 8.4.4.1 diskuteret dette.

Det fremgår ikke eksplicit af SME 11.8, at værdireguleringer på finansielle instrumenter, der er omfattet af reglerne omkring regnskabsmæssig sikring, skal indregnes i henhold til disse særskilte regler. Vi mener, at en understregelse af dette, som f.eks. formuleret i IAS 39.55, vil bidrage til at gøre standarden mere forståelig.

8.4.10 Regnskabsmæssig sikring

8.4.10.1 Sikringsinstrumenter

Forskellen mellem SME 11 og hhv. IAS 39 og ÅRL er, hvilke finansielle instrumenter, der kan bruges som sikringsinstrumenter til regnskabsmæssig sikring.

Ifølge IAS 39 må primære finansielle instrumenter bruges til afdækning af valutarisici (IAS 39.72). SME 11 tillader ikke brugen af primære finansielle instrumenter som sikringsinstrumenter, men har derimod en positiv opremsning af hvilke instrumenter, der kan bruges til sikring: rente- og valutaswap, valutaterminsforretninger og varekøbskontrakter (SME 11.32). SME 11 har i deres positive opremsning af, hvilke instrumenter, der er tilladt, forsøgt at ramme de finansielle instrumenter der, efter deres vurdering, bliver brugt til sikring i SME-virksomheder (BC 76).

Den teoretiske forskel mellem IAS 39 og SME 11 i brugen af sikringsinstrumenter, er alle de afledte finansielle instrumenter, der ikke er rente- og valutaswap, valutaterminsforretning eller

varekøbskontrakter, samt primære finansielle instrumenter. Vi er dog af den opfattelse, at langt de fleste sikringsinstrumenter er omfattet af de finansielle instrumenter, der er tilladt efter SME 11.32.

Nedenstående giver 2 eksempler for sikringsinstrumenter, der ikke er tilladt efter SME 11:

Ex. 1 - Nettoinvesteringer i udenlandske virksomheder

PWC mener, at gældsinstrumenter er et gængs brugt sikringsinstrument til sikring af f.eks. nettoinvesteringer⁷³. Derfor finder PWC denne udelukkelse af brugen af gældsinstrumenter forkert. Det er vores erfaring, at virksomhederne typisk optager et lån i den valuta tilhørende landet, hvor deres dattervirksomhed hører hjemme. Dermed sikrer de via deres finansiering af virksomheden også deres nettoposition. Problemet er, at når virksomhedens værdi er vokset eller faldet i nominelle værdier, vil gælden ikke udvikle sig tilsvarende, og sikringen kan dermed blive skævvredet, således at den ikke er effektiv mere. Dette kan i midlertidigt løses med nedbringelse eller forøgelse af lånet. Vi vurderer dog ikke, at virksomhederne gør dette aktivt, derimod vil man i praksis sikre værdiregulering med en valutaterminsforretning.

Vi mener, at virksomhederne bør have muligheden for at kunne bruge gældsinstrumenter som beskrevet ovenfor til sikring af deres nettopositioner i udenlandske investeringer. Vi er derfor enige med PWC, hvis virksomheden foretager lånetilpasninger, så den bevarer den effektive sikring af nettopositionen.

Ex. 2 - Optionsbaserede sikringsinstrumenter

Optionsbaserede kontrakter er udelukket fra at kunne bruges som sikringsinstrumenter (SME 11.32).

IASB fremfører, at SME-virksomheder typisk ikke vil bruge optioner til sikring, men derimod terminsforretninger (BC 76.b). PWC er uenige i, at SME-virksomheder ikke bruger optionsbaserede sikringsinstrumenter. De mener ligefrem, at det er hyppigt forekommende. Vi formoder, at PWC vurderer SME-virksomheder som værende større end den type virksomhed, som IASB opererer med. Vi er enige med IASB i, at de optionsbaserede sikringer ikke er hyppigt forekommende i SME-virksomheder, da vi vurderer optionspræmien for stor i forhold til størrelsen af den afdækkede risiko.

I IAS 39 tillades brugen af optionsbaserede kontrakter til sikring. Vi mener ikke, at tilladelsen af optionsbaserede kontrakter er korrekt med følgende argumentation til grund:

- **Spekulation:** Ved optioner er virksomheden kun med på en up-side (gevinstmulighed) og via optionen har den afskåret sig fra en down-side (man undlader at udnytte optionen). Dette betyder, at man i sagens natur har et element af spekulation inde over sikringsforholdet.
- **Forudbetaling:** Man skal betale præmien forud for købet af optionen, mens man ved en terminsforretning nettoafregner, inkl. præmien, ved terminsforretningens udløb. Dette betyder, at man ikke får matchet pengestrømmende i samme grad ved en option som ved en terminsforretning.

⁷³ CL 137 (PWC) s. 7.

Vi er derfor enige i, at optionsbaserede sikringsinstrumenter ikke skal være tilladt efter SME 11. Vi vil ikke kommentere yderligere på, hvorvidt vi mener, at det skal være tilladt efter IAS 39.

ÅRL har ingen begrænsninger på hvilke finansielle instrumenter, der kan bruges til regnskabsmæssig sikring.

Vi er enige med IASB i, at omfanget af de tilladte finansielle instrumenter er tilstrækkeligt til at omfatte langt de fleste sikringstransaktioner i SME-virksomhederne. Vi mener, at tilladelsen af flere finansielle instrumenter, med begrænset praktisk betydning, vil føre til en unødigt detaljering af et allerede svært regnskabsområde.

IASB kan dog med fordel udsætte omfanget af de tilladte finansielle instrumenter for praktisk afprøvning i forbindelse med field-tests af SME-standarden.

8.4.10.2 Risici der kan sikres (sikrede poster)

Som ved afgrænsningen af hvilke sikringsinstrumenter, der kan bruges til regnskabsmæssig sikring, forsøger IASB også af foretage en positiv afgrænsning af hvilke risici, der kan afdækkes (SME 11.31).

IAS 39 har nogle generelle krav til de risici, der skal afdækkes, mere end de har defineret naturen af den afdækkede risici (IAS 39.78). Dog er der en fremhævelse af kategorien holde-til-udløb, som ikke kan afdækkes med hensyn til rente- og førtidig indfrielsesrisici (IAS 39.79), hvilket i sagens natur også vil være omsonst, da intentionen er at beholde det finansielle aktiv til udløb.

IAS 39 er således generelle i hvilke risici der kan afdækkes, mens SME 11 er specifik. IASB har forsøgt at ramme de risici, som de forudser SME-virksomheder vil forsøge at afdække (BC 73). Vi må således implicit kunne udlede, at IASBs begrundelse for at afgrænse de risici, der kan afdækkes, skyldes et ønske om at gøre reguleringen mere overskuelig og tilgængelig. Ikke fordi de mener, at yderligere sikring af risici ikke vil give et retvisende billede af årsrapporten. Vi er enige i, at de risici, som IASB har oplistet⁷⁴, er de hyppigst forekommende. Vi mener, at elimineringen af de generelle kriterier i IFRS-standarden og den positive afgrænsning af de væsentligste risici er med til at gøre standarden mere overskuelig og lettere tilgængelig for regnskabsproducent.

KPMG bemærker, at det i nogle lande er almindeligt, at virksomhederne optager udenlandske lån og sikrer disse med krydsv valuta- og renteswaps. Ifølge SME 11.31.a kan sådan et sikringsforhold ikke indregnes som regnskabsmæssig sikring, da kun renterisici kan afdækkes. KPMG foreslår derfor, at IASB tillader afdækningen af valutarisici ved finansielle instrumenter målt til amortiseret kostpris⁷⁵.

⁷⁴ Renterisici, valutakursrisici, prisrisici samt valutaomregningsrisici (SME 11.31)

⁷⁵ CL 95 (KPMG) s. 12-13

Vi mener, at omfanget af denne transaktionstype skal undersøges nærmere, evt. ved field-tests. Derefter skal behovet vurderes, og såfremt det er en relativ hyppig forekommende transaktionstype, skal sikring af valutakursrisici på finansielle forpligtelser målt til amortiseret kostpris tillades.

8.4.10.3 Betingelser for regnskabsmæssig sikring

Virksomheden skal ifølge SME 11 beskrive sikringsforholdet for så vidt angår dokumentation af sikringsinstrumentets og det sikredes indbyrdes forhold samt hvilken risiko, der sikres mv. (SME 11.30). Denne beskrivelse skal også finde sted i IAS 39. Dog kræver man her også en beskrivelse af, hvordan virksomheden vil kunne opnå en effektiv sikring (IAS 39.88.a). Vi mener, at denne forskel skyldes at IASB har forsøgt at gøre SME 11 mere overskuelig for regnskabsproducenten. Regnskabsbrugerens vil stå tilbage med manglende oplysninger om, hvorledes risiciene bliver afdækket i virksomheden. Vi vurderer dog, at regnskabsbrugerens ikke bruger oplysningerne i tilstrækkeligt omfang, i forhold til de resurser regnskabsproducenten skal bruge på at fremskaffe dem.

I SME 11.32.d afskærer IASB brugen af sikringsinstrumenter, der er forudbetalt, f.eks. optioner. Dette mener vi er ok, da alternativet vil være, at virksomhederne, hvis de skal forudbetale sikringsinstrumenterne, ikke vil få matchet pengestrømmene på det sikrede og sikringsinstrumentet.

Udover ovenstående forskelle opstiller SME 11.30+32 de samme betingelser for sikringsforholdet som ved IAS 39.88. Dog med den forskel at IASB igen i deres iver på at få gjort SME 11 mere overskuelig går på kompromis med præciseringen på området. Dette ses også i SME 11.30.d, hvor IASB skriver, at sikringsforholdet skal være højst effektivt. Hvad der ligger i denne formulering bliver ikke yderligere beskrevet. I IAS 39.88.b er samme formulering gentaget, forskellen er dog blot, at der som tillæg hertil henvises til appendiks AG.105-AG.113, hvor der står en yderligere beskrivelse af, hvad IASB mener med effektiv sikring, f.eks. 80% - 125% reglen (AG.105.b.).

Det er vores vurdering, at IASB har samme holdning til, hvad der er effektiv sikring i SME 11 som i IAS 39. Derfor foreslår vi, at de operationaliserer begrebet effektiv sikring yderligere ved at indføre nogle mere konkrete formuleringer som i IFRSs AG.105-AG.113, f.eks. med indførselen af 80% - 125% reglen. Funktionaliteten vil dermed øges for regnskabsbruger.

IASB fremfører, at sikringseffektiviteten skal måles ved udgangen af hvert regnskabsår, og ineffektivitet skal indregnes i resultatet på dette tidspunkt (BC 74). Det samme gør sig gældende, såfremt sikringsforholdet ikke længere opfylder kriterierne for regnskabsmæssig sikring.

Forskellen er, at man ved IAS 39 ville skulle ophøre med indregningen som regnskabsmæssig sikring på det tidspunkt, hvor kriterierne ikke er opfyldt, og ikke først registrer dette ved udgangen af et regnskabsår.

Ved at tillade at SME-virksomhederne ikke skal foretage løbende kontrol på deres sikringseffektivitet i løbet af året, opnår IASB ifølge vores vurdering en forenkling for regnskabsproducenterne. Vi er klar

over, at der vil komme mulig fejlkilde, hvis sikringen stopper med at være effektiv i løbet af året. I dette tilfælde vil værdireguleringen i den sikrede periode stadig skulle reguleres over egenkapitalen ifølge IAS 39, mens man ifølge SME 11 regulerer hele årets værdiregulering som om sikringsinstrumentet ikke har været effektivt. Efter vores vurdering vil dette ikke have den store betydning for regnskabsbruger vurdering af regnskabet.

8.4.11 Typer af sikringer

8.4.11.1 Sikring af dagsværdi

Her er der enighed mellem SME 11 og IAS 39. Værdireguleringer på både det sikrede og sikringsinstrumentet skal indregnes over resultatet (SME 11.33 og IAS 39.89). ÅRL har ikke nogle særskilte regler omkring sikring af dagsværdier. Men det følger af de almindelige regler omkring måling af finansielle instrumenter, at sikringsinstrumenterne skal måles til dagsværdi (ÅRL § 37.1), og at de residuelle opståede værdireguleringer skal indregnes over resultatopgørelsen (ÅRL § 49). Derfor følger det, at man efter ÅRL også skal indregne værdireguleringerne fra både det sikrede og sikringsinstrumentet over resultatopgørelsen.

Der er derfor ingen forskel på den regnskabsmæssige behandling efter de 3 reguleringer.

8.4.11.2 Sikring af fremtidig pengestrømme

Også ved sikring af fremtidige pengestrømme er der enighed mellem de 3 standarder. Ved alle 3 reguleringer skal værdireguleringen på sikringsinstrumentet indregnes på egenkapitalen (SME 11.37, IAS 39.95 og ÅRL § 49.2.3). Det henlagte beløb på virksomhedens egenkapital skal indregnes i resultatopgørelsen, når den fremtidige transaktion indtræffer.

8.4.11.3 Sikring af nettoinvestering i udenlandsk virksomhed

Nettoinvesteringer i udenlandske virksomheder skal behandles på samme måde som sikring af fremtidige pengestrømme (SME 11.37.d, IAS 39.102 og ÅRL § 49).

Det skal dog bemærkes, at det under egenkapitalen henlagte beløb, skal indregnes i resultat ved afhændelse af nettoinvesteringen.

8.4.12 Oplysninger i årsrapporten

Oplysningskravene i SME 11 er ikke nær så omfattende som i IFRS 7. Dog er den efter vores vurdering stadig mere omfattende end RV 15. Det er dog en bred opfattelse blandt respondenterne, at kravene

stadig er for omfattende. PWC skriver i deres Comment Letter⁷⁶, at SME 11 burde bruge en mere principbaseret tilgang end den checklistebaserede tilgang, der er i IFRS 7.

En sådan ændring vil efter PWCs vurdering indebære, at virksomhederne vil tilpasse omfanget af de oplysninger, de giver, til det omfang af finansielle risici, der er i virksomheden. Ligeledes vil det være med til på en nem og overskuelig måde at vise, hvorledes virksomheden styrer risiciene.

Vi er enige med PWC i, at man bør bruge en principbaseret tilgang, da dette vil lette regnskabsproducenten betragteligt i regnskabsudarbejdelsen. Vi mener ikke at reduktionen i oplysningskravene vil mindske regnskabsbrugerens mulighed for at kunne vurdere regnskabet. Vi mener derimod, at en principbaseret tilgang vil resultere i, at årsrapporten i langt højere grad kun vil indeholde oplysninger, der er relevante for netop den virksomhed. Regnskabsbrugerens vil ikke potentielt komme til at drukne i irrelevante oplysninger. Det er værd at pointere, at en principbaseret tilgang vil bero på subjektive vurderinger fra regnskabsproducenten. Man må dog formode, at regnskabsproducenten følger kvalitetskravene om neutralitet og relevans, hvorfor fejlmuligheden ikke vil være væsentlig.

⁷⁶ CL 137 (PWC) s. 8

8.5 Sammenfatning

Tilladelse af IAS 39

De virksomheder, der indgår i en koncern, der skal aflægge regnskab efter IFRS-standarden, vil med fordel kunne bruge IAS 39 i stedet for reglerne i SME 11. Dette vil ikke påføre dem uforholdsmæssigt ekstra omkostninger, da de alligevel skulle afreportere de ekstra oplysninger til moderselskabet. Vi mener dog, at såfremt man tillader brugen af IAS 39, skal virksomhederne være omfattet af hele reguleringen på området, og derfor også være omfattet af de omfattende oplysningskrav i IFRS 7.

Omfang/anvendelse

Vi mener, at elimineringen af undtagelser til områdets omfang er med til at gøre det mere overskueligt at vurdere, hvorvidt et finansielt instrument er omfattet af SME 11. Dette vil, i særdeleshed, være til fordel for regnskabsproducenten.

Kategorisering

IASB har også forsøgt at reducere antallet af forskellige kategorier for at gøre standarden mere overskuelig. Vi er dog af den opfattelse, at IASB fejlagtigt har fjernet kategorien disponibel for salg. Vi mener, at eliminering af denne kategori vil mindske informationsniveauet i årsrapporten, uden det vil medføre en tilsvarende forenkling for regnskabsproducenten.

Indregning

Der er ingen forskel mellem de tre reguleringer på, hvornår man skal indregne et finansielt instrument. Omkring ophør af indregning af finansielle aktiver er SME 11 dog en smule uklar, hvorfor vi foreslår IASB at præcisere reglerne omkring delvis ophør af indregning af et finansielt aktiv.

Måling

Ved første måling af et finansielt instrument finder vi, at forskellen på måling til hhv. kostpris og dagsværdi, mellem ÅRL og SME 11 er af overvejende hypotetisk karakter.

Ved den efterfølgende måling af finansielle instrumenter mener vi, at kostprisen vil være det rigtige udgangspunkt. Måling til dagsværdi skal kun ske i de tilfælde, hvor den kan opgøres relativt omkostningsfrit for regnskabsproducenten, og stadig opfylde de kvalitative krav, f.eks. ved noterede instrumenter.

Regnskabsmæssig sikring

SME 11 er ikke helt præcis med hensyn til formuleringen af, hvorledes effektiv sikring opnås. Vi mener at en præcisering heraf, vil øge anvendeligheden af standarden, f.eks. som er formuleret i IAS 39.55.

Omfanget af de tilladte sikringsinstrumenter er tilstrækkeligt for at kunne omfatte langt de fleste sikringssituationer. Vi mener dog, at IASB bør tillade brugen af primære gældsinstrumenter til sikring af nettopositioner i udenlandske virksomheder.

Desuden er vi enige i ikke, at tillade brugen af optionsbaserede kontrakter som sikringsinstrumenter, da vi ikke mener, at disse er egnede hertil.

Vi er af den generelle opfattelse, at IASB har gjort mange gode tiltag for at forenkle reglerne omkring regnskabsmæssig sikring. Vi mener dog stadig, at området er meget komplekst. Derfor bør IASB overveje yderligere forenklinger og præciseringer for at gøre området optimalt.

Ydermere mener vi, at IASB med fordel vil kunne vente med den endelige korrektion til området, indtil det er blevet udsat for praktisk implementering via field-tests. Derigennem vil den praktiske anvendelighed være mere synlig.

Oplysninger i årsrapporten

Efter vores vurdering er oplysningskravene stadig alt for omfattende i SME 11. Vi mener derfor, at man bør ændre kravene til at være principbaseret og dermed baseret mere på regnskabsproducentens vurdering af, hvad der er relevant i netop sin virksomhed. Dermed bliver de relevante oplysninger ikke skjult af de mange, mere eller mindre, irrelevante oplysninger, der skal gives af den tjekliste baserede tilgang, der er på nuværende tidspunkt.

9. Værdiforringelse af aktiver (Nedskrivningstest)

Vi vil gennemgå den regnskabsmæssige behandling af værdiforringelse af aktiver (nedskrivninger) i de 3 reguleringer. I de internationale regnskabsstandarder reguleres området i SME 26 med udspring i SME 16, 17 og 18, samt i IAS 36. I den danske regulering findes der udvalgte bestemmelser i ÅRL samt i flere forskellige regnskabsvejledninger.

Vi vil ikke gennemgå de nærmere definitioner af anlægsaktiver, da dette ligger uden for vores problemstillings område. Øvrige definitioner og præciseringer vil kun forekomme i det omfang, som vi finder det nødvendigt til forståelsen og belysningen af problemstillingerne. Vi vil ligeledes koncentrere afsnittets fremstilling omkring nedskrivning og ikke anlægsaktivers øvrige (sædvanlige) behandling.

SME 26 behandler kort nedskrivning af varebeholdninger. Vi vil dog afgrænse os fra behandlingen heraf, idet reguleringen ikke følger de gængse principper for nedskrivninger, og i øvrigt er særskilt reguleret andetsteds i SME-standard (SME 12) samt i IFRS-standard (IAS 2) og ÅRL (RV 8).

9.1 SME-standard, SME 26

Regnskabsreguleringen for værdiforringelse af aktiver findes i SME 26 – *Impairment of Non-financial Assets*, med henvisning til SME 16, 17 og 18.

9.1.1 Omfang / anvendelsesområde

Anvendelsen er defineret som gældende for alle aktiver med undtagelse af de positivt fremhævede områder (SME 26.1):

- udskudte skatteaktiver
- personaleydelse
- finansielle aktiver
- investeringsejendomme
- biologiske aktiver

Reglerne for materielle anlægsaktiver (ejendomme, maskiner og inventar) findes i SME 16, immaterielle anlægsaktiver (andre end goodwill) i SME 17 og virksomhedssammenslutninger og goodwill i SME 18. Nedskrivning af disse aktiver er reguleret i SME 26, hvortil der henvises fra SME 16, 17 og 18 (SME 16.22, 17.22, 18.21).

9.1.2 Definitioner mv.

I SME 26 findes der kun sporadiske definitioner på begreber i tilknytningen til de enkelte bestemmelser. Der findes en stikordsforklaring, hvor nogle af begreberne fremgår, uden at dette kan siges at være definitioner⁷⁷. Da SME-standarden udspringer fra IFRS-standarden, skal de konkrete definitioner derfor findes i IAS 36.6, hvorfra følgende er defineret⁷⁸:

- **Et aktivt marked** er et marked, hvor alle følgende betingelser er opfyldt:
 - (a) de varer, som handles i det pågældende marked, er homogene,
 - (b) villige købere og sælgere kan normalt findes til enhver tid, og
 - (c) priserne er tilgængelige for offentligheden.

- **Regnskabsmæssig værdi** er det beløb, som et aktiv indregnes med efter fradrag af akkumulerede afskrivninger og akkumulerede tab ved værdiforringelse.

- **En pengestrømsfrembringende enhed** er den mindste identificerbare gruppe af aktiver, der frembringer pengestrømme til virksomheden, som i al væsentlighed er uafhængige af pengestrømme fra andre aktiver eller grupper af aktiver.

- **Tab ved værdiforringelse**⁷⁹ er det beløb, hvormed et aktivs eller en pengestrømsfrembringende enheds regnskabsmæssige værdi overstiger dagsværdi fratrukket salgsomkostninger.

- **Brugstid** er enten:
 - (a) den periode, hvori et aktiv forventes at blive brugt af virksomheden, eller
 - (b) antallet af producerede enheder eller tilsvarende enheder, som virksomheden forventer at opnå fra aktivet.

- **Dagsværdi med fradrag af salgsomkostninger**⁸⁰ er det beløb, som kan opnås ved salg af et aktiv eller en pengestrømsfrembringende enhed ved en handel mellem kvalificerede, villige, indbyrdes uafhængige parter, med fradrag af afhændelsesomkostninger.

På trods af at definitionerne i SME 26 enten er mangelfulde eller mindre klare end ovenstående, mener vi det er rimeligt at antage, at definitionerne er gældende for SME 26, idet den tager sit udgangspunkt i IAS 36.

⁷⁷ SME Glossary s. 227-251

⁷⁸ Uddrag af IAS 36.6 med relevans for SME 26 – afskrift efter dansk oversættelse med modifikation af ”Tab ved værdiforringelse”; ”Genindvindingsværdien” er erstattet af ”Dagsværdi fratrukket salgsomkostninger” idet genindvindingsværdien ikke findes i SME 26.

⁷⁹ Fremgår også i litteraturen som ”nedskrivning” – ordene benyttes i flæng og dækker over samme indhold

⁸⁰ Fremgår også i litteraturen som ”dagsværdi fratrukket salgsomkostninger” eller ”nettosalgsværdi” – ordene benyttes i flæng og dækker over samme indhold

9.1.3 Måling

Generelt for alle aktiver omfattet af SME 26, skal der på balancedagen vurderes, om der er indikationer på værdiforringelse. Hvis dette er tilfældet, skal der estimeres en *dagsværdi fratrukket salgsomkostninger* efter nærmere angivne retningslinier. Standarden bruger betegnelsen *et aktiv*, hvilket også dækker over *en gruppe af aktiver*, hvor dagsværdien fratrukket salgsomkostninger ikke kan opgøres for et enkelt aktiv (SME 26.5). Med *en gruppe af aktiver* menes en pengestrømsfrembringende enhed (Cash Generating Unit – angives efterfølgende som CGU).

SME 26 fastsætter, at goodwill ikke kan måles alene. Uden at have andre aktiver at knytte sig op på kan goodwill hverken sælges eller genere pengestrømme. Derfor kan dagsværdien af goodwill ikke måles direkte, men skal udspringe af målingen af en CGU, hvortil goodwill er knyttet (SME 26.20).

9.1.3.1 Indikationer på værdiforringelse

SME 26 opstiller nogle indikationer på værdiforringelse af både eksterne og interne karakter, der som minimum skal overvejes. De generelle indikationer, der skal overvejes er følgende⁸¹:

Eksterne informationer:

- (a) aktivets markedsværdi er i regnskabsåret faldet væsentligt mere end det fald, som må forventes med tiden eller som følge af normal anvendelse.
- (b) væsentlige ændringer, som har påvirket virksomheden negativt, er sket i regnskabsåret eller vil ske inden for en overskuelig fremtid i de teknologiske, markedsmæssige, økonomiske eller juridiske rammer for virksomhedens aktiviteter eller på det marked, hvor aktivet anvendes.
- (c) markedsrenter eller andre markedsbaserede afkastmål er steget i regnskabsåret, og det er sandsynligt, at disse stigninger vil påvirke den diskonteringsrate, der er anvendt ved beregningen af aktivets nytteværdi, og reducere aktivets dagsværdi fratrukket salgsomkostninger.
- (d) den regnskabsmæssige værdi af virksomhedens nettoaktiver er større end dens samlede kursværdi.

Interne informationer:

- (e) der foreligger dokumentation for ukurans eller fysisk skade på et aktiv.
- (f) væsentlige ændringer, som påvirker virksomheden negativt, er sket i regnskabsåret eller forventes at ske inden for en overskuelig fremtid, i det omfang eller i forhold til den måde, hvorpå aktivet anvendes eller forventes anvendt. Disse ændringer omfatter manglende udnyttelse af et aktiv, planer for ophør eller omstrukturering af den aktivitet, aktivet tilhører,

⁸¹ SME 26.6+26.21; (a)-(g) er direkte gengivet efter dansk oversættelse af IAS 36.12, idet disse er sammenfaldende med modifikation af (c), idet denne afslutningsvist i IAS 36.12 angiver ”..og reducere aktivets genindvindingsværdi væsentligt”

eller planer om afhændelse af aktivet før det hidtidige forventede tidspunkt, og revurdering af et aktivs brugstid som begrænset i stedet for uendelig.

- (g) der foreligger dokumentation fra den interne rapportering, som indikerer, at aktivets ydeevne er eller vil blive lavere end forventet.

Herudover gælder **yderligere 3 indikationer for goodwill:**

- (h) den overtagne virksomhed, hvorfra goodwill relateres, har præsteret betydeligt dårligere end forventet siden overtagelsen
- (i) den overtagne virksomhed, hvorfra goodwill relateres, er blevet omstruktureret, sat til salg eller nedlagt
- (j) betydelige værdiforringelser er blevet indregnet for øvrige aktiver i den overtagne virksomhed, hvorfra goodwill relateres

Som udgangspunkt må man derfor formode, at der i virksomheden foreligger et internt notat om, hvordan man forholder sig til minimumspunkterne. Hertil kan der også være mere virksomhedsspecifikke faktorer, som man bør forholde sig til.

9.1.3.2 Dagsværdi fratrukket salgsomkostninger

Målingen til dagsværdi fratrukket salgsomkostninger skal ske på armslængde vilkår til salgsværdien mellem kvalificerede, villige og indbyrdes uafhængige parter med fradrag af afhændelsesomkostninger (SME 26.8). Hvis dette ikke kan ske på et enkelt aktiv, skal det ske på den mindste gruppe af aktiver, som aktivet med nedskrivningsbehov tilhører (SME 26.9).

Til bestemmelsen af dagsværdi fratrukket salgsomkostninger er der opstillet en *hierarkisk rangorden* efter pålideligheden (SME 26.10):

1. Prisen i en bindende salgsaftale på armslængde vilkår med fradrag af de yderligere omkostninger, som knytter sig direkte til afhændelsen af et aktiv
2. Hvis aktivet bliver handlet på et aktivt marked, er det markedsprisen med fradrag af afhændelsesomkostninger – normalt baseret på det aktuelle bedste bud i markedet
3. Hvis der ikke er et aktuelt bud, må prisen på seneste handel danne grundlag
4. Hvis der ikke findes en bindende salgsaftale eller et aktivt marked, må dagsværdi fratrukket salgsomkostninger baseres på den bedste information om anslået opnået værdi ved salg på armslængde vilkår. Til brug herfor kan der ske sammenligning med tilsvarende salg indenfor samme industri, men skal ikke afspejle værdien ved et tvunget salg.

Mens pkt. 1 og 2 ikke må formodes at give anledning til væsentlige problemstillinger, må pkt. 3 og 4 siges at være mere problematiske. Grundlaget for pkt. 3 kan imidlertid tænkes at være så pålideligt, at det ikke kan anfægtes. Pkt. 4 derimod kan nemt tænkes, at blive på et meget usikkert skønsmæssigt

grundlag, idet tilgangen til brugbare informationer kan være vanskelige, og der er risiko for upålidelig måling.

9.1.4 Indregning

9.1.4.1 Generelt

Er dagsværdien fratrukket salgsomkostninger målt til mindre end den regnskabsmæssige værdi, skal den regnskabsmæssige værdi nedskrives hertil. Forskellen er en nedskrivning, som straks skal indregnes i resultatopgørelsen (SME 26.11+12). Såfremt nedskrivningen overstiger den regnskabsmæssige værdi⁸², indtræder der specielle forhold om forpligtelser udenfor dette områdes bestemmelser, som vi derfor ikke vil komme nærmere ind på.

Efter en nedskrivning vil der skulle ske justering af de fremtidige afskrivninger tilpasset den regnskabsmæssige værdi og den resterende brugstid (SME 26.14).

9.1.4.2 Nedskrivninger af goodwill

Udover de generelle betingelser gælder der særskilte retningslinier for indregning af nedskrivninger af goodwill efter en to-trins-raket. Som før nævnt kan goodwill ikke stå alene, derfor skal goodwill først allokeres til den del af virksomheden, som den tilhører. De enkelte dele måles alle til dagsværdi og sammenholdes med den regnskabsmæssige værdi, for dermed at kunne fastslå, om der skal ske nedskrivning.

Hvis dagsværdien er mindre end den regnskabsmæssige værdi, skal der i andet trin opgøres, hvordan nedskrivningen skal indregnes. Hvis beløbet ikke overstiger goodwill, vil hele nedskrivningen skulle reduceres heri og indregnes over resultatopgørelsen. Hvis nedskrivninger overstiger den regnskabsmæssige værdi af goodwill, vil den resterende del skulle nedskrives på de ikke-monetære tilknyttede aktiver efter de relative dagsværdier (SME 26.22).

Reglerne for indregning og måling af goodwill, der er opstået som følge af virksomheds-sammenslutninger, findes i SME 18.20. Indregning skal ske som et aktiv, og målingen skal ske som et residual af dagsværdier af identificerede aktiver fratrukket hensatte forpligtelser og gældsforpligtelser. Reglerne for den efterfølgende måling af goodwill skal ske med henvisning til SME 26 (SME 18.21).

⁸² Der vil så være tale om en negativ værdi, dvs. en forpligtelse, der reguleres efter særskilte bestemmelser. Det kan f.eks. forekomme i tilfælde, hvor omkostninger ved afhændelse af aktivet overstiger aktivets værdi.

9.1.5 Tilbageførsel af nedskrivninger

Virksomheden skal på balancedagen vurdere, om tidligere nedskrivninger på aktiver forskellig fra goodwill skal tilbageføres som følge af, at tidligere indikationer ikke længere eksisterer eller er reduceret. I vurderingen indgår de samme eksterne og interne forhold som fremgår af SME 26.6, blot med den modsatte virkning (SME 26.15).

Overstiger aktivets dagsværdi fratrukket salgsomkostninger den regnskabsmæssige værdi, vil der skulle ske en tilbageførsel af nedskrivninger (SME 26.16). Tilbageførselen vil dog ikke kunne overstige den regnskabsmæssige værdi inklusiv afskrivninger, såfremt der ikke tidligere var nedskrevet herpå (SME 26.17). Det vil sige, at den tilbageførte nedskrivning reelt er formindsket med afskrivningerne siden nedskrivningen. Man skal i princippet bibeholde et oprindeligt anlægskartotek, som man skal sammenholde dagsværdi fratrukket salgsomkostninger med.

En tilbageførsel af nedskrivninger skal straks indregnes i resultatopgørelsen (SME 26.18). I lighed med tilfældet med nedskrivninger, vil der efterfølgende skulle ske tilpasning af de fremtidige afskrivninger over den resterende brugstid (SME 26.19).

For goodwill gælder, at en nedskrivning ikke kan tilbageføres i en efterfølgende periode (SME 26.24). Argumentet for dette virker fornuftigt. Over tid vil det være vanskeligt at skelne mellem erhvervet og internt oparbejdet goodwill, som man vil undgå aktivering af, da dette ikke er tilladt.

9.1.6 Oplysningskrav

Oplysningskravene findes i et særskilt afsnit i SME 26, og er alle gældende for nedskrivninger af ikke-finansielle aktiver. Herudover findes der særskilte oplysningskrav i SME 16, 17 og 18.

Der skal for *hver aktivgruppe* for perioden oplyses følgende (SME 26.25):

- den beløbsmæssige nedskrivning, der er indregnet i resultatopgørelsen samt i hvilken post beløbet indgår. Tilsvarende gælder, hvis der er tale om en tilbageførsel af tidligere nedskrivninger.
- den beløbsmæssige nedskrivning, der er indregnet i direkte på egenkapitalen som følge af omvurderede aktiver. Tilsvarende gælder, hvis der er tale om en tilbageførsel af tidligere nedskrivninger.

Der skal for perioden oplyses om de samlede nedskrivninger eller samlede tilbageførte nedskrivninger, hvis der ikke er afgivet separat information herom, i følgende tilfælde (SME 26.26):

- hovedgrupperne af aktiver, hvorpå der er foretaget nedskrivninger eller tilbageførte nedskrivninger
- hovedårsagerne og forholdene, som har ført til nedskrivningerne og de tilbageførte nedskrivninger

For *ejendomme, maskiner og inventar* (SME 16) skal der oplyses om nedskrivninger primo og ultimo og den beløbsmæssige indregning i resultatopgørelsen for hver kategori af materielle anlægsaktiver (SME 16.29d, SME 16.29e-iv).

For *immaterielle aktiver (undtagen goodwill)* (SME 17) skal der oplyses om nedskrivninger primo og ultimo akkumuleret med afskrivninger samt årets bevægelser for hver kategori af immaterielle aktiver (SME 17.32c, SME 17.32e).

For *goodwill* (SME 18) skal der oplyses om nedskrivninger primo og ultimo samt den samlede nedskrivning ultimo (SME 18.25).

De omtalte bestemmelser fra SME 16, 17 og 18 vil normalt fremgå af en anlægsnote for de enkelte regnskabsposter.

Af de generelle krav i SME-standardens fremgår det, at nedskrivninger og tilbageførte nedskrivninger på ejendomme, maskiner og inventar skal fremgå direkte i resultatopgørelsen eller i noterne hertil (SME 5.7b). Indregnings- og målingskriterier skal i øvrigt fremgå af anvendt regnskabspraksis (SME 10). Der åbnes mulighed for at hente inspiration i området for IFRS-standardens.

For regnskabsbruger er det naturligvis ønskværdigt med relevant information til vurdering af en svært gennemskuelig værdiansættelse.

9.2 IFRS-standarden, IAS 36

De samlede regler for nedskrivning af de fleste typer af anlægsaktiver findes i IAS 36 (Impairment tests / Værdiforringelse af aktiver).

Formålet med IAS 36 er at beskrive retningslinierne for nedskrivning ved værdiforringelse af aktiver, således aktiver ikke indregnes til mere end deres genindvindingsværdi. Det vil sige, at aktivets værdi ikke overstiger værdien af anvendelsen eller nettosalgsværdien. I givet fald er der sket en værdiforringelse og et tab. Herudover anskueliggør standarden, hvornår der skal ske tilbageførsel af nedskrivning samt hvilke oplysninger, der skal foreligge (IAS 36.1).

9.2.1 Omfang / anvendelsesområde

IAS 36 finder anvendelse på alle aktiver, bortset fra de tidligere nævnte undtagelser i SME 26 og de følgende positivt nævnte områder⁸³:

- varebeholdninger (jvf. IAS 2 Varebeholdninger),
- aktiver hidrørende fra entreprisekontrakter (jvf. IAS 11 Entreprisekontrakter),
- udskudte anskaffelsesomkostninger og immaterielle aktiver hidrørende fra en forsikringsgivers kontraktlige ret i henhold til forsikringskontrakter, som er omfattet af IFRS 4 Forsikringskontrakter, og
- anlægsaktiver (eller afståelsesgrupper), der er klassificeret som besiddelse med henblik på videresalg i overensstemmelse med IFRS 5 Anlægsaktiver, som besiddes med henblik på videresalg, og ophørte aktiviteter.

Disse områders regulering findes i andre standarder.

9.2.2 Definitioner mv.

Udover de tilsvarende centrale begreber i SME 26 er der begreberne nytteværdi og genindvindingsværdi. For de nærmere beskrivelser af de sammenfaldende definitioner henvises der til det tidligere afsnit 9.1.2 med følgende tilføjelser gældende for IAS 36.6⁸⁴:

- **Tab ved værdiforringelse** er det beløb, hvormed et aktivs eller en pengestrømsfrembringende enheds regnskabsmæssige værdi overstiger *genindvindingsværdien*.
- **Nyttéværdi** er nutidsværdien af de fremtidige pengestrømme, som forventes at hidrøre fra et aktiv eller en pengestrømsfrembringende enhed.

⁸³ IAS 36.2 a-b, h-i; bestemmelserne i IAS 36.2 c-g er sammenfaldende med de tidligere nævnte i afsnit 9.1.1.

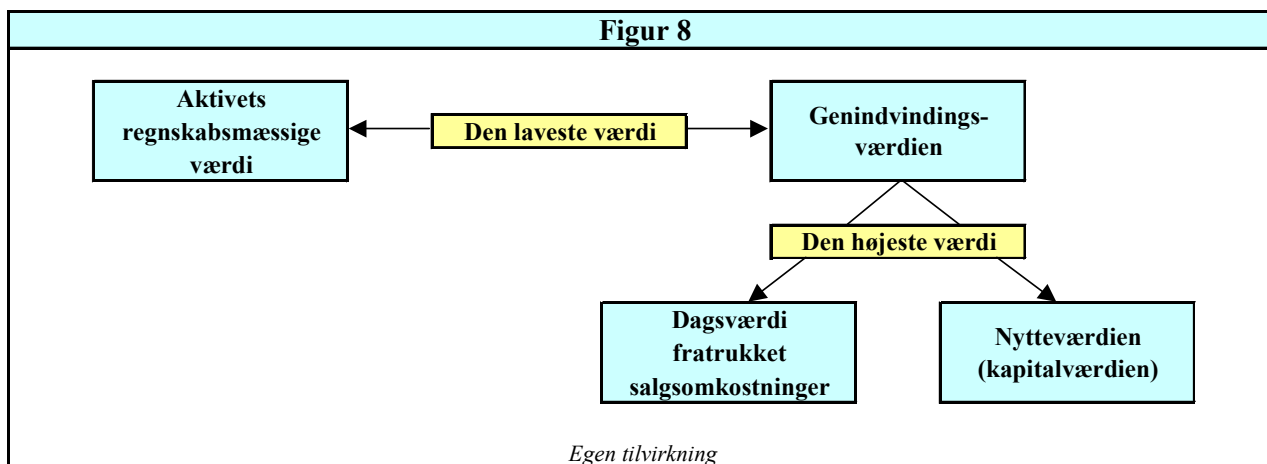
⁸⁴ Udvalgte relevante definitioner er gengivet fra dansk oversættelse af IAS 36

- **Genindvindingsværdien** af et aktiv eller en pengestrømsfrembringende enhed er det højeste af dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger og nytteværdien.

Værdiforringelse af et aktiv eller en CGU opstår, når (IAS 36.8):

Regnskabsmæssig værdi > genindvindingsværdien

Illustrativt kan det vises således:

9.2.3 Måling

9.2.3.1 Tidspunkt for måling

En virksomhed skal på hver balancedag foretage en vurdering af, om der er indikation af en værdiforringelse af aktivet. Kun hvis dette er tilfældet, skal der ske skøn af aktivets genindvindingsværdi (IAS 36.9). Dog skal der årligt foretages test af værdiforringelse for immaterielle aktiver med uendelig brugstid, som f.eks. goodwill. Testen skal ikke nødvendigvis foretages på balancedagen, men på samme tidspunkt på året (IAS 36.10a).

Under givne betingelser er det dog muligt at genbruge forrige års beregning. Aktivet må ikke være en del af en CGU, hvor der er sket væsentlige ændringer i de øvrige aktiver og forpligtelser, og den seneste beregning viste en væsentlig højere genindvindingsværdi end den regnskabsmæssige værdi. En analyse af ændringer og begivenheder siden seneste beregning skal medføre, at det er meget usandsynligt at genindvindingsværdien vil være mindre end den regnskabsmæssige værdi (IAS 36.24).

9.2.3.2 Indikationer på værdiforringelse

Til vurdering af om der er indikation på værdiforringelse, oplystes der en række ikke-udtømmende eksterne og interne informationer, der som minimum skal tages i betragtning (IAS 36.12). Indikatorerne er tilsvarende de tidligere omtalte i afsnit 9.1.3.1 om SME 26. Dog med den modifikation, at IAS 36 opererer med genindvindingsværdi i stedet for dagsværdi fratrukket salgsomkostninger i SME 26 (IAS 36.12c).

Der skal ikke ske skøn over genindvindingsværdien, hvis ikke der er indikation på værdiforringelse. Hertil skal væsentlighedsbegrebet tages i betragtning, ligesom det skal vurderes om ændringer i indikatorer vil påvirke virksomhedens forhold. For immaterielle aktiver med uendelig brugstid og goodwill skal der årligt testes for værdiforringelse, selvom der ikke er indikationer herpå (IAS 36.15).

9.2.3.3 Måling af genindvindingsværdi

Måling af genindvindingsværdien skal ske til den højeste værdi af dagsværdien fratrukket salgsomkostninger og nytteværdien, som ovenfor beskrevet og illustreret. Vi vil i dette afsnit nærmere redegøre for målingen af dagsværdien fratrukket salgsomkostninger og nytteværdien. Anvendelsen gælder både for enkeltaktiver og CGU'er (IAS 36.18). Hvis bare det ene af målegrundlagene overstiger den regnskabsmæssige værdi, er det selvsagt ikke nødvendigt at opgøre det andet grundlag. Der skal således ikke ske nedskrivning (IAS 36.19).

Måling af dagsværdi fratrukket salgsomkostninger

Målingen af dagsværdi fratrukket salgsomkostninger er tilsvarende den *hierarkiske rangorden* som nævnt i afsnit 9.1.3.2 vedrørende SME 26. Punkterne 1-4 er blot ikke oplyst tydeligt, men den nævnte rækkefølge med bindende salgsaftale, handel på aktiv marked, seneste markedskurs og bedste information for tilsvarende aktiver er tilsvarende (IAS 36.25-27). Salgsomkostninger består af de medfølgende omkostninger til salgstransaktionen (IAS 36.28).

Måling af nytteværdi (IAS 36.30-57)

Målingen af nytteværdi foregår ved beregninger. Elementerne i en beregning består af *skøn over fremtidige pengestrømme*, herunder skøn af mulige ændringer i beløbsstørrelser eller forfaldstidspunkter, samt den *tidsmæssige værdi af penge* i form af en risikofri markedsrente med tillæg af den usikkerhed, der er forbundet med aktiviteten. Andre ikke nærmere definerede faktorer kan også spille ind.

Parametrene udgør skøn. Bag skøn af de fremtidige pengestrømme, skal der dog foreligge dokumenterede forudsætninger, såsom budgetter og prognoser. Normalt accepteres en 5 årig periode, hvor der herudover bør anvendes en stabil eller faldende vækstrate. Undtagelsen om stigende vækstrate kræver meget pålidelig dokumentation. Ledelsen skal naturligvis vurdere rimeligheden af forudsætningerne, hvilket må siges at være det springende punkt for regnskabsbrugeren. Man kan forestille sig, at ledelsen i nedgangstider ikke er synderligt interesseret i at foretage nedskrivninger, og derfor benytte for positive forudsætninger.

Inflationen skal også indgå i beregningen. Enten som en del af diskonteringsraten eller i pengestrømmene. Beregningerne skal afspejle aktivets aktuelle stand, ligesom pengestrømme fra finansiering og skat ikke skal medtages. Usikkerhederne i beregningerne kan vise sig i enten reguleringer af pengestrømme eller i diskonteringsraten. Diskonteringsraten skal være passende, hvilket vil sige, at den skal afspejle den markedsbaserede risiko for aktivet. Ofte vil der ligge en

investeringsbetragtning bag. Virksomheden kan eksempelvis tage udgangspunkt i virksomhedens vejede gennemsnitlige kapitalomkostning (WACC) eller en lånerente med et risikotillæg. Diskonteringsraten er en før-skat-rente, idet alle øvrige parametre også indgår før skat.

9.2.4 Indregning

9.2.4.1 Enkeltaktiver, bortset fra goodwill (IAS 36.58-64)

Der skal ske indregning af tab ved værdiforringelse, såfremt genindvindingsværdien er lavere end den regnskabsmæssige værdi. For enkelte aktiver (ej goodwill) indregnes tab ved værdiforringelse straks i resultatet, med undtagelse af, hvis aktivet følger en særskilt standard om omvurderet værdi⁸⁵. Viser det sig at tabet ved værdiforringelsen overstiger den regnskabsmæssige værdi, skal der kun indregnes en forpligtelse, hvis det følger af en anden standard⁸⁶. Følgevirkningerne af indregning af tab ved værdiforringelse bliver, at de fremtidige afskrivninger tilpasses, således de systematisk fordeles over den resterende brugstid, samt at den udskudte skat på aktivet reguleres.

9.2.4.2 CGU'er og goodwill

Før der kan ske vurdering af et nedskrivningsbehov, skal der ske identifikation af den CGU, som aktiverne tilhører (IAS 36.65). Betingelserne for at aktivet ikke kan vurderes alene er, at nytteværdien ikke skønnes at være tæt på dagsværdien fratrukket salgsomkostninger og aktivet ikke uafhængigt af andre aktiver alene frembringer pengestrømme. Der skal foretages vurdering af nedskrivningsbehov på den mindste identificerbare CGU, hvilket i praksis ofte vil bero på en vurdering⁸⁷. Hvis internt producerede enheder ville kunne sælges i et aktivt marked, vil dette være den mindste identificerbare CGU, og genindvindingsværdien ville skulle afspejles i markedspriser. Identifikationen skal opgøres ensartet fra år til år, medmindre andet kan begrundes (IAS 36.66-73).

Når den regnskabsmæssige værdi sammenholdes med genindvindingsværdien, skal det ske på samme grundlag. Det vil sige, at det er de samme aktiver (og eventuelle forpligtelser) og deres anslåede værdi, der indgår i begge grundlag (IAS 36.75).

Ved erhvervet goodwill ved virksomhedssammenslutninger, skal der fra erhvervelsestidspunktet allokeres goodwill til de enkelte CGU'er eller grupper af CGU'er, som selvfølgelig forventes at få nytte af sammenslutningen (IAS 36.80). Herudover er der yderligere regler for opgørelse, som eksempelvis foreløbige opgørelsesgrundlag, afhændelse og omstruktureringer med omallokering⁸⁸.

⁸⁵ Dette vil vi af begrænsningsmæssige hensyn ikke berøre nærmere i denne fremstilling

⁸⁶ Af begrænsningsmæssige hensyn belyser vi ikke dette nærmere, men pointerer derfor kun reglens eksistens

⁸⁷ Den nærmere detaljeringsgrad af en CGU vil vi ikke komme ind på i denne afhandling, idet den fulde forståelse og principperne vil være for omfangsrigt.

⁸⁸ Disse regler opfattes mere som specifikke end generelle for forståelsen, og vi har derfor valgt ikke at uddybe dem yderligere

En CGU med allokert goodwill skal testes for værdiforringelse, når der er indikation på værdiforringelse eller som minimum én gang årligt. Overstiger genindvindingsværdien den regnskabsmæssige værdi, skal der ikke ske nedskrivning. I modsat fald skal der ske nedskrivning (IAS 36.90).

Indregning af tab ved værdiforringelse af en CGU (eller grupper af enheder) skal kun indregnes, hvis genindvindingsværdien er lavere end den regnskabsmæssige værdi af enheden (eller grupper af enheder). En værdiforringelse allokere til de enkelte aktiver efter en prioriteret rækkefølge, hvor først den tilknyttede goodwill reduceres, hvorefter der skal ske pro-rata reduktion af øvrige aktiver på baggrund af deres regnskabsmæssige værdi. Regnskabsmæssigt behandles det som tab ved værdiforringelse på enkeltaktiver, og indregnes straks i resultatet (IAS 36.104). Der skal dog aldrig ske reduktion af enkeltaktiver udover den højeste værdi af dagsværdien fratrukket salgsomkostninger, nytteværdi og nul, hvis disse værdier kan opgøres. Betyder det, at et tab ved værdiforringelse ikke kan henføres til et enkeltaktiv, skal reduktionen i stedet fordeles på et pro-rata-grundlag på de øvrige aktiver (IAS 36.105)

9.2.5 Tilbageførsel af tab ved værdiforringelse

9.2.5.1 Generelt (IAS 36.109-116)

De generelle regler for tilbageførsel af tab ved værdiforringelse gælder både for enkeltaktiver og CGU'er. Dog gælder der specielle regler for goodwill.

Virksomheden skal på balancedagen vurdere, om tidligere indikationer på værdiforringelse ikke længere eksisterer eller er blevet reduceret. Ligesom det er tilfældet i vurderingen af nedskrivningsbehovet, er der her nogle indikationer, der skal tages i betragtning – både af ekstern og intern karakter. Det kan være stigende markedsværdier for aktiverne, andre samfundsgunstige ændringer, fald i markedsbaseret afkastmål med påvirkning på den anvendte diskonteringsrate. Af de interne indikationer, kan der være positivt ændret anvendelse eller forøget ydeevne.

Der skal kun ske tilbageførsel af tab ved værdiforringelse, hvis der er sket en ændring i skøn, som kan være de netop beskrevne ændringer i eksterne og interne forhold. Det er ikke nok, at eksempelvis nytteværdien stiger blot som konsekvens af betalinger rykker nærmere, uden øvrige ændringer i skøn. Er der sket ændringer heri, og dette medfører en tilbageførsel, vil aktivets værdi skulle øges til genindvindingsværdien. Dog vil tilbageførselen ikke kunne medføre en højere regnskabsmæssig værdi, end hvad den regnskabsmæssige værdi med fradrag af afskrivninger, ville have været hvis ikke der tidligere var foretaget nedskrivninger.

9.2.5.2 Enkeltaktiver, bortset fra goodwill (IAS 36.117-121)

For enkeltaktiver gælder det for tilbageførsel af værdiforringelse det samme som ved værdiforringelse. Tilbageførsel af tab skal straks indregnes i resultatet, og der skal foretages korrektion af de fremtidige afskrivninger, således disse fremtidigt afspejler et systematisk brug af aktivets⁸⁹.

⁸⁹ Reglerne for omvurderinger efter anden standard berøres ikke.

9.2.5.3 CGU'er (IAS 36.122-123)

For CGU'er gælder det, at en tilbageførsel skal allokere på et pro-rata grundlag til de enkelte aktiver i enheden (dog ikke goodwill), og herefter enkeltvis behandles som enkeltaktiver. Den regnskabsmæssige værdi herefter må dog ikke overstige genindvindingsværdien eller den regnskabsmæssige værdi, hvis der ikke tidligere var nedskrevet. Er dette tilfældet, skal det overskydende beløb fordeles pro-rata på de øvrige aktiver.

9.2.5.4 Goodwill (IAS 36.124-125)

Der må ikke foretages tilbageførsel af værdiforringelse på goodwill i efterfølgende år. Dette skal ses ud fra den betragtning, at det over tid bliver svært at skelne mellem anskaffet goodwill og internt oparbejdet goodwill, som det ikke er tilladt at aktivere.

9.2.6 Oplysninger i årsrapporten

Ved tab ved værdiforringelse skal der for hver aktivkategori oplyses om den beløbsmæssige størrelse af tabet, samt i hvilken regnskabspost i resultatopgørelsen beløbet indgår. Det samme er gældende for tilbageførte tab. Er der sket indregning af tab på værdiforringelse af omvurderede aktiver direkte på egenkapitalen, skal den beløbsmæssige størrelse angives. Det vil sige, at der foretages nedskrivning på den andel af et omvurderet aktiv med indregnet værdi på egenkapitalen. Det tilsvarende skal ske ved tilbageførte tab, der er indregnet direkte på egenkapitalen (IAS 36.126). Oplysninger om værdiforringelse kan præsenteres sammen med andre oplysninger for samme aktivkategori (IAS 36.128) – normalt vil dette således ske i en anlægsnote.

9.2.6.1 Oplysninger ved væsentlige tab ved værdiforringelse

Har der været tale om et væsentligt tab ved værdiforringelse eller tilbageført værdiforringelse på et enkelt aktiv eller en CGU, skal der afgives yderligere oplysninger (IAS 36.130 a-g). Det gælder de begivenheder og omstændigheder, som har medført værdiforringelsen eller tilbageførselen heraf samt det indregnede tab eller tilbageførselen, hvilket også implicit fremgår af ovenstående. Såfremt det er for et enkelt aktiv, skal aktivets art oplyses og evt. i hvilket segment aktivet indgår (hvis der gives segmentoplysninger). Hvis der er sket værdiforringelse (eller tilbageførsel) af en CGU skal der ske en beskrivelse af CGU'en, samt opdelingen af det beløbsmæssige tab på de enkelte aktivkategorier og evt. segmenter.

9.2.6.2 Oplysninger om kriterier for måling

Herudover skal det også oplyses, hvis der er sket ændringer i måden, hvorpå CGU'en identificeres. Dette skal ske med en beskrivelse af den nuværende og tidligere måde at foretage opgørelsen på samt årsagen til ændringen. Endeligt skal det oplyses, om genindvindingsværdien er opgjort efter dagsværdi

fratrullet salgsomkostninger eller nytteværdien. Gælder førstnævnte, skal det anvendte grundlag beskrives. Hvis det er nytteværdien, skal den nuværende og tidligere anvendte diskonteringssats kommenteres. Dette vil altså sige, at der til brug for regnskabsbrugeren skal oplyses om de nærmere detaljer, der indgår i vurderingen af genindvindingsværdien.

Såfremt det ikke er beskrevet via ovenstående om væsentlige tab, skal de samlede tab ved værdiforringelse eller tilbageførte tab oplyses på de primære aktivkategorier, der er påvirket, samt de primære omstændigheder og begivenheder, der har forårsaget værdiforringelsen eller tilbageførselen (IAS 36.131).

Herudover skal der yderligere afgives oplysninger af de anvendte skøn ved målingen af CGU'er, som indbefatter goodwill eller immaterielle aktiver med uendelig brugstid. Dette skal ske, hvor goodwill eller immaterielle aktiver med uendelig brugstid er allokeret til en enkelt CGU, og hvor den regnskabsmæssige værdi heraf i den enkelte CGU, udgør et væsentligt beløb af den samlede regnskabspost for goodwill eller immaterielle aktiver med uendelig brugstid (IAS 36.134 a-f).

Oplysninger af primære forudsætninger

Der skal desuden oplyses om den allokerede andel af den regnskabsmæssige værdi, samt om nytteværdi eller dagsværdi fratrukket salgsomkostninger er benyttet som genindvindingsværdi. Såfremt nytteværdien ligger til grund, skal der yderligere beskrives de primære forudsætninger, som beregningerne er mest følsomme for, samt metoderne, der danner grundlag herfor. Der skal tilmed oplyses om periode og en forklaring, hvis denne periode overstiger 5 år, samt om den vækstrate, der benyttes ved fremskrivningen af pengestrømmene. Endelig skal den benyttede diskonteringssats oplyses (IAS 36.134d.i-v). Disse oplysninger bør ikke give anledning til problemer, idet disse bør være tilgængelige i den underliggende dokumentation.

Er der derimod anvendt dagsværdi fratrukket salgsomkostninger, hvor der ikke foreligger en umiddelbar klar markedspris, skal der foreligge en beskrivelse af de primære forudsætninger i grundlaget. I beskrivelsen heraf kan indgå tidligere erfaringer eller andre eksterne informationer (IAS 36.134e.i-ii). Denne beskrivelse kan være mere uklar end ved nytteværdien, men man må dog formode, at den underliggende dokumentation er fyldestgørende. Man kan frygte, at denne opgørelsesmetode bliver mere subjektiv end nytteværdien. Dog er begge metoder præget af skøn. Hertil skal der desuden afgives yderligere oplysninger, såfremt det er sandsynligt med en ændring i en primær forudsætning, som samtidig vil medføre, at genindvindingsværdien bliver lavere end den regnskabsmæssige værdi (IAS 36.134f).

9.3 ÅRL § 42, 49 og 53 m.fl. / RV 7, 10 og 18

Den danske regulering for værdiforringelse af aktiver/nedskrivninger er ikke tilsvarende samlet, men skal findes flere steder i ÅRL samt i RV 7 (Forskning og udvikling), RV 10 (Materielle anlægsaktiver) samt RV 18 (Virksomhedssammenslutninger (herunder goodwill)). Reguleringen for indregning findes i ÅRL §§ 42 og 49, mens ÅRL §§ 53 og 88 indeholder regler af oplysnings- og præsentationsmæssig karakter.

9.3.1 Omfang / anvendelsesområde

Anvendelsen af reguleringen finder som udgangspunkt sted for alle anlægsaktiver med undtagelse af de aktiver, der reguleres af ÅRL §§ 37 og 38 (ÅRL § 42.1). Disse undtagelser indebærer i hovedtræk finansielle aktiver, der måles til dagsværdi, samt virksomheder, der som hovedaktivitet driver investeringsvirksomhed med finansielle aktiver, investeringsejendomme eller råstoffer og lignende, og hvor disse måles til dagsværdi. Dette betyder, at finansielle aktiver, der opgøres til amortiseret kostpris, kapitalandele i dattervirksomheder mv. er omfattet af reglerne⁹⁰.

ÅRL § 42 omhandler kun anlægsaktiver, hvilket vil sige at varebeholdninger, tilgodehavender og andre omsætningsaktiver er udeladt af denne regel. Reglerne for disse andre områder findes andre steder i lovgivningen, og af hensyn til denne afhandlings omfang, finder vi det rimeligt ikke at medtage disse regler. Dette understreges af, at disse regler ej heller er omfattet af SME- og IFRS-standarden, hvilket vi kommer ind på i sammenholdelsen af de tre reguleringer i afsnit 9.4.

9.3.2 Definitioner mv.

Definitionerne på begreberne til værdiforringelse af aktiver (nedskrivninger) skal findes i RV 10 og RV 18. De væsentligste begreber er *regnskabsmæssig værdi*, *genindvindingsværdi*, *nytteværdi* og *nettosalgpris*. Definitionerne adskiller sig ikke væsentligt i de to vejledninger og til SME- og IFRS-standarden, hvilket virker logisk, da ÅRL har sit udspring i IFRS-standarden⁹¹.

⁹⁰ ÅRL § 42, kommentar 338

⁹¹ Definitionerne fremgår af RV 10.12+14+15+16+18 samt RV 18.19-22

9.3.3 Måling

Reguleringen, der foreskriver nedskrivning, findes i ÅRL § 42:

”Anlægsaktiver, der ikke løbende reguleres til dagsværdi efter §§ 37 eller 38, skal nedskrives til en lavere genindvindingsværdi.

Stk. 2. Er det ikke muligt at fastsætte en genindvindingsværdi for det enkelte aktiv, skal aktiverne vurderes samlet i den mindste gruppe af aktiver, hvor der ved en samlet vurdering kan fastsættes en pålidelig genindvindingsværdi. En nedskrivning af en sådan gruppe af aktiver fordeles systematisk på de enkelte aktiver.”

Hertil kan tilføjes, at der også skal ske nedskrivning af en tidligere opskrivning, såfremt genindvindingsværdien er lavere (ÅRL § 41.3.2)⁹².

De nærmere regler for målingen af anlægsaktiverne findes i regnskabsvejledningerne.

9.3.3.1 Indikationer på værdiforringelse

Indikationer på værdiforringelse adskiller sig ikke væsentligt fra de øvrige regnskabsreguleringer. Der refereres til indikationer af intern og ekstern karakter, som anført i IAS 36⁹³. Herudover gives der eksempler i RV, både vedrørende materielle anlægsaktiver og goodwill. For materielle anlægsaktiver er eksemplerne dækket ind under de tidligere nævnte generelle indikationer (RV 10.64), mens der for goodwill nævnes væsentlige negative ændringer af teknologisk, markedsmæssig, økonomisk, lovgivningsmæssig eller miljømæssig karakter samt lavere indtjening end forventet ved overtagelse af virksomhed (RV 18.77).

9.3.3.2 Immaterielle aktiver

Kun udvikling og goodwill er særskilt reguleret i regnskabsvejledningerne. Øvrige immaterielle aktivers regnskabsregulering følger direkte af ÅRLs bestemmelser.

Udviklingsarbejder

Aktiverede omkostninger på afsluttede udviklingsarbejder skal vurderes ved udgangen af hvert regnskabsår. Såfremt aktiverede omkostninger overstiger den forventede fremtidige indtjening heraf, skal der ske nedskrivning af det overskydende beløb over resultatopgørelsen (RV 7.20+29).

⁹² Vi behandler ikke bestemmelserne om opskrivninger af hensyn til afhandlingens omfang, men pointerer blot reglernes eksistens

⁹³ ÅRL § 42, kommentar 339 a

Aktiverede omkostninger på igangværende udviklingsarbejder skal vurderes ved udgangen af hvert regnskabsår. Såfremt aktiverede omkostninger med tillæg af de forventede yderligere omkostninger til færdiggørelsen overstiger den forventede fremtidige indtjening heraf, skal der ske nedskrivning af det overskydende beløb over resultatopgørelsen (RV 7.18+27).

Goodwill

For goodwill sondrer man mellem en *levetid på over eller under 20 år*. Såfremt en levetid *over 20 år*, skal der mindst én gang årligt opgøres kapitalværdi og nettosalgspris, også selvom der ikke er indikationer på værdiforringelse. Der nedskrives til den højeste værdi af disse, hvis den er lavere end den regnskabsmæssige værdi. Hvis levetiden er *under 20 år*, skal kapitalværdi, nettosalgspris og evt. nedskrivning kun ske, hvis der er indikationer på værdiforringelse (RV 18.75). Der gives kun eksempler på indikationer, som nævnt i afsnit 9.3.3.1. Disse indikationer må formodes at dække både eksterne og interne forhold og modsvare de angivne indikationer i de internationale standarder.

Til opgørelsen af kapitalværdien og nettosalgsprisen, må hele virksomheden normalt ses samlet, idet goodwill ikke kan stå alene. Det vil sige, at når kapitalværdien og nettosalgsprisen er opgjort skal identificerbare aktiver og forpligtelser fratrækkes værdien (RV 18.76).

9.3.3.3 Materielle anlægsaktiver

Hvis genindvindingsværdien af et materielt anlægsaktiv er lavere end den regnskabsmæssige værdi, skal der nedskrives til genindvindingsværdien. Genindvindingsværdien er den højeste værdi af nettosalgsprisen og nytteværdien (RV 10.63+65). Såfremt aktiver ikke kan opgøres på enkeltaktiver, gælder der tilsvarende de internationale standarder, at nytteværdi skal opgøres på en sammenhængende gruppe af aktiver (CGU) (ÅRL § 42.2 + RV 10.66). Hyppigheden af målingen for nedskrivningstest ses ikke at fremgå hverken af ÅRLs eller RV 10's bestemmelser.

Kommentarerne til ÅRL § 42 tager sit udgangspunkt i IAS 36. Det fremgår således, at målingen tager udgangspunkt i indikationer på værdiforringelse og opgørelse af nettosalgsværdi og nytteværdi i lighed med reglerne i IAS 36. Det betyder, at såfremt der forekommer indikationer på værdiforringelse, skal der foretages test af nedskrivningsbehov på balancedagen.

Målingen af en CGU er ikke nærmere beskrevet i dansk regnskabsregulering. I kommentarerne til ÅRL § 42 ses det, at reglerne bygger på principperne i IAS 36. Der er derfor ikke særlige afvigelser til nærværende område i forhold til beskrivelsen af reglerne i IAS 36. En enkelt detalje er dog værd at fremhæve. Det fremgår ikke, hvordan nedskrivninger af en CGU skal fordeles på enkeltaktiver i CGU'en. Lovens ordlyd siger, at nedskrivningen på en gruppe af aktiver (CGU) skal *fordeles systematisk* på de enkelte aktiver. Forarbejderne til loven indeholder ikke en anvisning på en fordeling, og derfor er det op til virksomhedens ledelse at bestemme fordelingen ud fra lovens grundlæggende

forudsætninger om relevans⁹⁴. En subjektiv vurdering kan kompromittere sammenligneligheden af nedskrevne aktiver mellem virksomheder.

9.3.4 Indregning

Indregning af nedskrivninger sker efter ÅRL § 49.2, som fastslår at alle omkostninger, herunder bl.a. nedskrivninger, indregnes i resultatopgørelsen⁹⁵. De yderligere retningslinier for nedskrivninger følger af RV for de enkelte regnskabsområder/aktivgrupper.

Indregning af nedskrivninger i resultatopgørelsen gælder for både goodwill, afsluttede og uafsluttede udviklingsarbejder samt materielle anlægsaktiver⁹⁶. Disse regnskabsområder er særskilt reguleret i RV. Øvrige immaterielle aktiver er kun reguleret via ÅRLs bestemmelser.

9.3.5 Tilbageførsel af nedskrivninger

For *materielle anlægsaktiver* gælder, at såfremt anlægsaktivers nytteværdi igen forøges, vil der skulle ske tilbageførsel af nedskrivninger, som indregnes i resultatopgørelsen. Tilbageførselen skal dog reduceres med de yderligere afskrivninger, der ville have været foretaget, såfremt tidligere nedskrivninger ikke havde fundet sted (RV 10.69). Denne bestemmelse afviger altså ikke fra den internationale regulering i IAS 36.

Tilbageførsel af tidligere nedskrivninger på *goodwill*, vil kun kunne foretages under givne betingelser. Det er en forudsætning, at nedskrivningen var opstået ved en enkeltstående begivenhed af usædvanlig karakter uden for virksomhedens kontrol og den negative effekt heraf efterfølgende er elimineret for fremtiden. Det er en betingelse for tilbageførsel, at der er en direkte sammenhæng til de eksterne begivenheder, idet der ellers vil opstå mulighed for aktivering af internt oparbejdet goodwill, som ikke kan aktiveres (RV 18.81-82).

Omstændighederne synes rimelige, såfremt tilbageførselen sker indenfor få år efter nedskrivningen, og den direkte sammenhæng kan påvises. Efter længere tids forløb, er der større risiko for, at flere andre omstændigheder spiller ind på eksterne begivenheder, og en tilbageførsel må antages mindre rimelig. En tilbageførsel af tidligere års nedskrivninger skal ske over resultatopgørelsen med reduktion af de yderligere amortiseringer, der ellers ville have været foretaget, såfremt der ikke tidligere var sket nedskrivning (RV 18.83).

⁹⁴ ÅRL § 42.2, kommentar 341

⁹⁵ Dette følger også af de generelle bestemmelser for omkostninger, tidligere beskrevet i afsnit 5.5.3.1 ad4 (med henvisning til ÅRL Bilag 1C nr. 12)

⁹⁶ RV.18.79 (Virksomhedssammenslutninger, herunder goodwill), RV 10.67 (Materielle anlægsaktiver) og RV 18.18+20 (Forskning og udvikling)

ÅRL har ikke forbud mod tilbageførsel af nedskrivninger på immaterielle aktiver, herunder goodwill, som det ses i SME 26 og IAS 36. Det ses dog af ovenstående, at der er skærpede betingelser for tilbageførsel af nedskrivninger på goodwill. Dette betyder i praksis, at det skal være erhvervet goodwill, hvorpå nedskrivninger tilbageføres. Efter vores vurdering kan der opstå tilfælde, hvor det bliver svært at vurdere, om erhvervet goodwill rent faktisk erstattes af internt oparbejdet goodwill.

9.3.6 Oplysninger i årsrapporten

ÅRLs krav til oplysninger om nedskrivninger findes i ÅRL § 53, der siger:

”Der skal redegøres for de indregningsmetoder og målegrundlag (værdiansættelsen), der er anvendt på posterne i balance, resultatopgørelse, ...”.

Mere præciserende fremgår det, at der i redegørelsen skal fremgå de metoder og grundlag, hvorefter der foretages bl.a. nedskrivninger (ÅRL § 53.2.1). Disse oplysninger findes normalt i årsrapportens afsnit om anvendt regnskabspraksis.

I kommentarerne til ÅRL findes der uddybende forklaring til beskrivelsen, som dog ikke er entydig, men blot opremser forhold, som ofte vil skulle omtales. For *goodwill* skal der fremgå en udførlig beskrivelse af, hvordan man identificerer og indregner nedskrivningsbehov. For *øvrige immaterielle aktiver* skal der oplyses, hvordan der foretages af- og nedskrivninger. For *materielle anlægsaktiver* skal der oplyses om kriterier for nedskrivning⁹⁷.

Der er mere præciserede retningslinier for beskrivelsen af metoder og grundlag for nedskrivninger af anlægsaktiver med beskrivelse af eventuelle CGU'er, og hvordan nedskrivninger fordeles på enkeltaktiver. Der bør samtidig anføres, om der kan konstateres en nettosalgsværdi eller om værdien er beregnet, det vil sige nytteværdien, og i så fald angivelse af beregningsmetoden. Usikkerheden i målingen forøger kravene til beskrivelsen. Beskrivelserne kan vises i noterne eller ledelsesberetningen, med en henvisning fra afsnittet om anvendt regnskabspraksis⁹⁸.

Udover en redegørelse, skal der for virksomheder i regnskabsklasse C og D også afgives oplysninger af beløbsmæssige størrelser. For hver arabertalspost under anlægsaktiver - normalt ved oplysning i anlægsnote - skal der oplyses om nedskrivninger ved årets begyndelse, årets nedskrivninger, nedskrivninger på afhændede aktiver, tilbageførte nedskrivninger samt de samlede nedskrivninger ved årets udgang⁹⁹. Dette giver normalt ikke anledninger til problemer, idet det kun er af opstillingsmæssig karakter på baggrund af virksomhedens bogholderi og underliggende dokumentation og opgørelser.

⁹⁷ RV 10.83 og ÅRL § 53, kommentar 412 b

⁹⁸ ÅRL § 53.2.1, kommentar 419

⁹⁹ ÅRL § 88.1.3 og ÅRL § 88, kommentar 570+577

Nedskrivninger eller tilbageførte nedskrivninger er udtryk for ændringer i regnskabsmæssige skøn eller fejl. Forholdet skal forklares, og såfremt beløbet er væsentligt, angives med beløbsmæssig virkning på aktiver og passiver, finansielle stilling og resultat¹⁰⁰.

For goodwill gælder det, at nedskrivninger klassificeres under af- og nedskrivninger i den artsopdelte resultatopgørelse eller under de funktioner, som de vedrører i den funktionsopdelte resultatopgørelse (RV 18.109). Er der tale om beløb af væsentlig indvirkning på årets resultat, oplyses det enten i særskilt post i resultatopgørelsen eller specificeret i noterne, ligesom forholdet normalvist vil skulle omtales i ledelsesberetningen (RV 18.110).

For goodwill opstået i forbindelse med virksomhedsovertagelser, skal der i anvendt regnskabspraksis oplyses om grundlaget for opgørelse af nedskrivning samt tilbageførsel heraf (RV 18.115f). I tillæg hertil skal der fremgå en tilsvarende anlægsnote jf. ovenstående (RV 18.121).

I RV 7 findes der yderligere retningslinier for oplysningskrav for forsknings- og udviklingsomkostninger. Vi har tidligere redegjort herfor i afsnit 7.3.4.

¹⁰⁰ ÅRL § 54 og ÅRL § 42, kommentar 338 b

9.4 Sammenholdelse af SME 26 med IAS 36 og ÅRL

I dette afsnit vil vi sammenholde SME 26 med IAS 36 og ÅRL for derpå at analysere på de væsentligste forskelle i de tre regnskabsreguleringer. Vi vil vurdere forskellene set fra både regnskabsproducentens og regnskabsbrugerens synsvinkel, samt analysere hvilke konsekvenser, som forskellene har. Herudover påpeges hensigtsmæssigheden af disse forskelle.

9.4.1 Omfang / anvendelsesområde

Vi har i vores gennemgang noteret omfanget og anvendelsesområdet i de tre regnskabsreguleringer. SME 26 omhandler værdiforringelse af ikke-finansielle aktiver, herunder kun kort om værdiforringelse af varebeholdninger. Varebeholdninger er særskilt reguleret i SME 12, ligesom området er udeholdt af IAS 36 og har sin egen RV 8. IAS 36 undlader positivt entreprisetrakter, forsikringskontrakter og anlæg til videresalg, som behandles i øvrige standarder. Disse områder er ikke positivt undladt i SME 26, men entreprisetrakter og anlæg til videresalg er reguleret i henholdsvis SME 22 og 36¹⁰¹. Forsikringskontrakter indgår slet ikke i SME-standarden, idet forsikringsvirksomheder siges at have offentlighedens interesse, og derfor er omfattet af IFRS-standarden (SME 1.1).

ÅRL § 42 nævner, at der skal ske nedskrivning til genindvindingsværdi på anlægsaktiver med undtagelse af aktiver, der reguleres til dagsværdi efter ÅRL §§ 37-38. Det vil sige finansielle aktiver, investeringsejendomme og biologiske aktiver i lighed med SME 26 og IAS 36. Udskudte skatteaktiver og varebeholdninger er ikke anlægsaktiver, og reguleres via andre bestemmelser i dansk regnskabsregulering (hhv. RV 14 og RV 8). Overordnet kan vi derfor fastslå, at området i de tre reguleringer finder anvendelse på samme aktivtyper. Vi finder det derfor rimeligt at undlade at inddrage de udeholdte områder i vores nærmere behandling.

9.4.2 Definitioner mv.

Som den væsentligste forskel mellem de tre reguleringer er eksistensen af begreberne genindvindingsværdi og nytteværdi i IAS 36 og ÅRL. Disse begreber eksisterer ikke i SME 26, da eneste mulighed for måling er dagsværdi fratrukket salgsomkostninger. Det giver derfor ikke mening at operere med genindvindingsværdi, da disse vil være enslydende. Herudover er der ingen nævneværdi forskel mellem definitionerne og begreberne. Variationen i de sproglige betegnelser må tillægges oversættelsen til dansk.

¹⁰¹ Områderne behandles i øvrige afsnit i SME-standarden, hvorfor vi undlader at behandle dem yderligere

9.4.3 Måling

9.4.3.1 Indikationer på værdiforringelse

Hovedreglen er, at der kun skal foretages nedskrivningstest, hvis der er indikationer på værdiforringelse. Der er ikke væsentlige forskelle i reguleringerne, hvad angår de generelle interne og eksterne indikationer. Dansk regnskabsregulering har nogle eksempler i RV, mens kommentarerne til ÅRL tager sit udgangspunkt i IAS 36. Det samme gør SME 26. Det er nærmest en selvfølge, at der ikke bør være forskel heri, idet principperne, både for interne og eksterne indikationer, er universelle.

Forskellen i indikationerne skal henføres til de yderligere opstillede indikationer til vurdering af nedskrivningsbehov på goodwill i SME 26 og ÅRL. At der er yderligere indikationer i SME 26 vedrørende goodwill, skal ses i lyset af, at der er foretaget en lempelse, der betyder, at der kun skal ske måling ved indikation. I IAS 36 skal måling ske årligt, derfor vil det være overflødigt at operere med indikationer.

Lempelsen er sket i kølvandet på de indledende drøftelser om SME-standarden. Respondenter har givet udtryk for yderligere byrder og omkostninger forbundet med årlige nedskrivningstests af goodwill, herunder involvering af ekstern ekspertise. Dette medførte, at der kun skal ske nedskrivningstest ved indikation på værdiforringelse, samt en liste over forhold, der kan indikere værdiforringelse (BC 79). Vi mener - som respondenterne - at omkostningerne ved en årlig nedskrivningstest er for høje i forhold til den merværdi regnskabsbrugeren opnår. Indikationerne på nedskrivningsbehov skal gerne give sig udtryk i en nedskrivningstest, når det viser sig aktuelt. En årlig nedskrivningstest vil derfor kun være til gene for regnskabsproducent og ikke give regnskabsbruger mere relevant og pålidelig information.

9.4.3.2 Tidspunkt for måling

Hvis der er indikationer på værdiforringelse af *materielle anlægsaktiver*, er hovedreglen i alle reguleringer, at der skal foretages nedskrivningstest på balancedagen. Bestemmelsen herom fremgår ikke direkte i ÅRL, men ses af kommentarerne hertil¹⁰², som læner sig op af IAS 36.

For *goodwill* gælder der forskellige bestemmelser i de tre reguleringer. Efter IFRS-standarden (IAS 36) skal der foretages nedskrivningstest årligt, men ikke nødvendigvis på balancedagen, også selvom der ikke er indikationer på værdiforringelse. Efter bestemmelserne i SME 26 skal der kun foretages nedskrivningstest på balancedagen, hvis der er indikationer på værdiforringelse. De danske bestemmelser er mere specielle på dette område. Der sondres mellem en estimeret levetid på over eller under 20 år. Er levetiden over 20 år, skal der foretages nedskrivningstest mindst én gang årligt, mens

¹⁰² ÅRL § 42, kommentar 339 b

det kun skal foretages ved indikation, såfremt levetiden er under 20 år. Skematisk kan det sammenfattes således:

Tidspunkt for måling	SME 26	IAS 36	ÅRL / RV
Aktiver ex. goodwill	Balancedagen, hvis indikationer	Balancedagen, hvis indikationer	Balancedagen, hvis indikationer
Goodwill	Balancedagen, hvis indikationer	Årligt	Levetid: >20 år: årligt <20 år: hvis indikationer

9.4.3.3 Målingskriterier

Tilstedeværelse af genindvindingsværdi og nytteværdi i IAS 36 og ÅRL er væsentligste forskel til SME 26, hvor eneste mulighed for måling er dagsværdi fratrukket salgsomkostninger. Dette vurderer vi som en væsentlig forskel, som vi senere vil behandle yderligere. Skematisk fremstår det således:

Måling af genindvindingsværdi; højeste af:	SME 26	IAS 36	ÅRL / RV
Dagsværdi fratrukket salgsomkostninger	På arms-længde vilkår efter rangorden	På arms-længde vilkår efter rangorden	På arms-længde vilkår efter rangorden
Nytteværdi/kapitalværdi	(Ikke en mulighed)	Nutidsværdiberegning (DCF)	Nutidsværdiberegning (DCF)

9.4.3.4 Identifikation af aktiver og CGU'er

Der er ikke nævneværdig forskel på, hvordan aktiver identificeres til måling i de tre reguleringer. For enkeltaktiver gælder, at de måles for sig selv, såfremt de selvstændigt genererer pengestrømme. Alternativt samles enkeltaktiver i den mindste CGU, der selvstændigt genererer pengestrømme. Goodwill kan som sagt ikke måles alene, da goodwill i sig selv ikke er pengestrømsfrembringende. Goodwill skal derfor allokeres til de enkeltaktiver, CGU'er eller grupper af CGU'er, som drager nytte af goodwillen.

9.4.4 Indregning

Efter SME 26 nedskrives der til dagsværdi fratrukket salgsomkostninger. I IAS 36 og ÅRL nedskrives til genindvindingsværdi, forudsat at disse værdier er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Der er ingen forskel mellem de tre reguleringer i indregningen af nedskrivninger. Nedskrivninger indregnes straks i resultatopgørelse. Oplysningskravene bestemmer præsentationen i resultatopgørelsen.

De regnskabsmæssige konsekvenser af nedskrivninger er tilmed identisk i de tre reguleringer. De fremtidige afskrivninger på nedskrevne aktiver skal justeres, således de fordeles systematisk over den resterende brugstid.

Indregningsbestemmelserne kan sammenfattes skematisk således:

Indregning	SME 26	IAS 36	ÅRL / RV
Værdiansættelse	Dagsværdi fratrukket salgsomkostninger	Genindvindingsværdi (højeste værdi af dagsværdi og nytteværdi)	Genindvindingsværdi (højeste værdi af dagsværdi og nytteværdi)
Indregning	Straks i resultatopgørelse	Straks i resultatopgørelse	Straks i resultatopgørelse
Konsekvenser	Justere fremtidige afskrivninger	Justere fremtidige afskrivninger	Justere fremtidige afskrivninger
Fordeling, CGU	<i>Først:</i> reduktion af goodwill <i>Dernæst:</i> pro-rata efter relative dagsværdier	<i>Først:</i> reduktion af goodwill <i>Dernæst:</i> pro-rata efter regnskabsmæssige værdier <i>Modifikation:</i> max. til genindvindingsværdi på enkeltaktiv	Systematisk på de enkelte aktiver (fremgår ikke direkte)
Tilbageførsel	Indregnes i resultatopgørelse; balancepost ej højere end oprindelig regnskabsmæssig værdi; ingen mulighed for tilbageførsel af nedskrivninger på goodwill	Indregnes i resultatopgørelse; balancepost ej højere end oprindelig regnskabsmæssig værdi; ingen mulighed for tilbageførsel af nedskrivninger på goodwill	Indregnes i resultatopgørelse; balancepost ej højere end oprindelig regnskabsmæssig værdi; tilbageførsel af nedskrivninger på goodwill under givne betingelser

9.4.4.1 Fordeling af nedskrivninger

Fordelingen af nedskrivningerne på CGU-niveau afviger en smule mellem de tre reguleringer. Efter SME 26 reduceres først nedskrivninger i den regnskabsmæssige værdi på goodwill, herefter pro-rata på de øvrige ikke-finansielle aktiver efter de *relative dagsværdier*. Hermed må det forudsættes, at relative dagsværdier kan opgøres. Der gives ikke yderligere retningslinier hertil, hvorfor det kan forekomme lidt uklart, specielt hvis intentionen har været at følge retningslinierne i IAS 36. Heri reduceres goodwill ligeledes først, hvorefter der fordeles pro-rata på baggrund af *regnskabsmæssige værdier*, dog ikke til lavere end genindvindingsværdien på de enkelte aktiver.

Efter ÅRL skal nedskrivningen fordeles systematisk på de enkelte aktiver uden yderligere præcisering heraf. Denne praksis må formodes at afvige fra de internationale standarder, da en systematisk fordeling næppe kan forsvares med en reduktion af goodwill først.

9.4.4.2 Tilbageførsel af nedskrivninger

Tilbageførte nedskrivninger følger i hovedtræk de almindelige regler for nedskrivninger. Indikationer, tidspunkt, måling, indregning i resultatopgørelse og balance og konsekvenser er med en undtagelse uændret – blot med modsatte virkning. Undtagelsen er, at der både i SME 26 og IAS 36 ikke er mulighed for at tilbageføre nedskrivninger på goodwill, mens dette kan ske efter ÅRL. Tilbageførsel af nedskrivninger kan forårsage aktivering af internt oparbejdet goodwill.

Derimod er der mulighed for tilbageførsel af nedskrivninger på goodwill efter ÅRL under de betingelser, at de tidligere eksterne forudsætninger ej længere er til stede. Derfor må der heller ikke opstå mulighed for aktivering af internt oparbejdet goodwill. Vi mener dog, at denne forskel mellem dansk og international regulering er så detaljeret, at det næppe vil have den store betydning for SME-virksomhederne ved en eventuel overgang til SME-standarden.

Vi vurderer, at der tilmed vil være en lille lempelse forbundet hermed, idet regnskabsproducenten ikke skal vurdere, om en nedskrivning på goodwill skal tilbageføres. Vi mener, at tilbageførsel af nedskrivninger på goodwill efter ÅRL kun vil kunne retfærdiggøres i ganske få tilfælde. IASBs holdning er, at der under ingen omstændigheder må kunne aktiveres internt oparbejdet goodwill. Disse argumenter taget i betragtning og sammenholdt med interessenternes manglende tilkendegivelse af relevansen af værdien af immaterielle aktiver, så mener vi, at undladelsen af muligheden for tilbageførsel virker hensigtsmæssig.

De regnskabsmæssige konsekvenser bevirker, at goodwill i givet fald vil forblive indregnet til nedskrevet værdi og uden resultatmæssig påvirkning. Regnskabsbrugerne, f.eks. långivere, vil næppe se det som et væsentligt problem, idet de i forvejen ikke tillægger goodwill særlig relevans. Tværtimod er der ikke risiko forbundet med for høj værdiansættelse af goodwill. Vores holdning er derfor, at SME 26 virker hensigtsmæssig ved at undlade muligheden for tilbageførsel af nedskrivninger på goodwill.

9.4.5 Oplysningskrav

Som det fremgik af gennemgangen af de tre reguleringer er der lempeligere oplysningskrav i SME 26 end i IAS 36 og ÅRL. De mest elementære oplysningskrav om beløbsangivelse, regnskabsposter, metoder og grundlag samt kriterier er forekommende i alle reguleringer. Herudover begrænser oplysningskravene sig til angivelse af nedskrivninger på aktivgrupper og hovedårsager til nedskrivninger i SME 26.

ÅRL tilføjer yderligere krav om beskrivelser af identifikation og fordeling på CGU'er mv. samt angivelse af om der er benyttet salgsværdi eller nytteværdi og usikkerhed i forbindelse med opgørelsen. IAS 36 bygger videre herpå med forudsætninger på et detaljeret niveau med bl.a. angivelse af skøn og følsomhedsberegninger.

Efter en cost/benefit betragtning vurderer vi, at oplysningskravene er rimelige i SME 26. Som regnskabsbruger vil man normalt gerne have så stor indsigt som muligt, men af hensyn til regnskabsproducentens byrder med beskrivelse af forholdene synes en del undladelser derfor rimelige.

Hvis nytteværdi implementeres som en del af SME 26, mener vi dog, at der bør gives oplysninger af de væsentligste skøn og parametre i beregningerne af hensyn til regnskabsbrugeren og dennes mulighed for at vurdere forudsætningerne. Regnskabsproducenten ligger i forvejen inde med oplysningerne, og det vil derfor ikke være en nævneværdi ekstra byrde at oplyse herom. De begrænsede oplysningskrav i SME 26 er derfor i lige så høj grad udtryk for begrænsede målingskriterier.

9.5 Vurdering af hensigtsmæssighed af SME 26

Vi vil i dette afsnit vurdere SME 26. Forskellene mellem SME 26 og hhv. IAS 36 og ÅRL vil være genstand for diskussion og ligge til grund for vores vurdering af hensigtsmæssigheden.

9.5.1 De vigtigste forskelle

Den nok væsentligste forskel mellem SME 26 og IAS 36 og ÅRL er den udeladte mulighed for måling til nytteværdi, og deraf også den manglende eksistens af genindvindingsværdien.

Herudover er der lempet i SME 26 med hensyn til tidspunktet for målingen af nedskrivningsbehov på goodwill, idet dette kun skal ske ved indikation på værdiforringelse.

I indregningsbestemmelserne er den væsentligste forskel fordelingen af nedskrivningerne på de enkelte aktivgrupper.

Vedrørende tilbageførte nedskrivninger relaterer den nævneværdige forskel sig til muligheden for at tilbageføre nedskrivninger på goodwill efter ÅRL.

En anden væsentlig ændring mellem de tre reguleringer, er muligheden for amortisering (afskrivning) af goodwill. Efter de internationale standarder er kun nedskrivning, og ikke afskrivning, en mulighed. Det er dog relevant at belyse problemstillingen yderligere i denne sammenhæng, da det har en relevant tilknytning til nedskrivninger, ligesom flere respondenter i Comment Letters¹⁰³ giver udtryk for, at der skal åbnes mulighed for amortisering af goodwill. Efter ÅRL skal goodwill amortiseres over den forventede økonomiske levetid, som kun i ganske særlige tilfælde vil kunne overstige 20 år (RV 18.64-71).

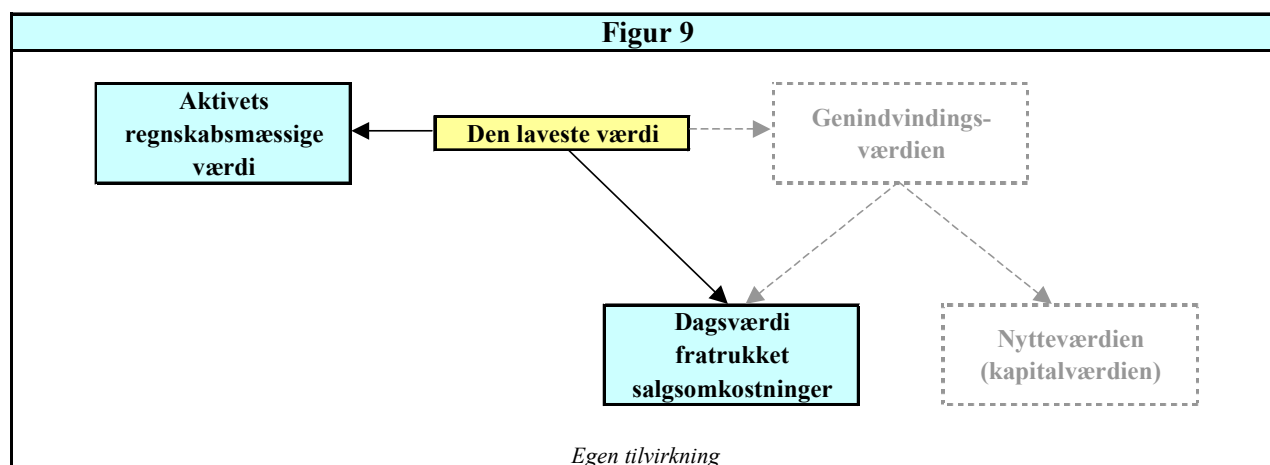
9.5.2 Manglende nytteværdi som målingskriterium

Som nævnt er måling til nytteværdi ikke en mulighed i SME 26. Dette betyder samtidig, at genindvindingsværdien som målingsgrundlag heller ikke er muligt. Dette må siges, at være det mest bemærkelsesværdige, når SME 26 sammenholdes med IAS 36. Og for så vidt også til ÅRL, som læner sig op ad IAS 36.

Man kan diskutere om der reelt er tale om en lempelse, idet simplificeringen med færre målingsmuligheder, samtidig betyder en reduktion i muligheder. I IAS 36 er der muligheden for at måle nytteværdien, såfremt dagsværdi fratrukket salgsomkostninger ikke er muligt at opgøre pålideligt under

¹⁰³ Bl.a. CL 92 (Grant Thornton) s. 9, CL 95 (KPMG) s. 15, CL 116 (FSR) s. 4 og CL 161 (EFRAG) s. 13-14

de givne forudsætninger. Illustrativt kan retningslinierne i SME 26 vises således, idet vi sammenholder med Figur 9:

9.5.2.1 Opgørelse af dagsværdi fratrukket salgsomkostninger

At virksomheder efter SME 26 kun har mulighed for at måle de omfattede aktiver eller grupper af aktiver til dagsværdi fratrukket salgsomkostninger, mener vi kan tolkes som en skærpelse frem for en lempelse. Vi har tidligere vurderet, at de omfattede virksomheder, bør være virksomheder, der svarer til regnskabsklasse C efter de danske regler. Disse virksomheder kan ofte tænkes at have vokset sig større over tid, måske på baggrund af et niche-produkt. Vi vurderer også, at sådanne virksomheder ofte vil have et produktionsanlæg, som er specialdesignet til netop denne virksomhed.

Hvordan skal man opgøre dagsværdien fratrukket salgsomkostninger i disse situationer? Der vil ikke være meget hjælp at hente i den hierarkiske rangorden til bestemmelse af værdien, da det vil være svært at finde markedsværdier og tilsvarende salg. En bindende salgsaftale vil selvsagt kun findes i en afhændelsessituation, hvilket må antages kun at forekomme i sjældne situationer. Det vil derfor i mange tilfælde være yderst vanskeligt at fastlægge dagsværdien fratrukket salgsomkostninger for både enkeltaktiver og CGU'er. Man kan derfor frygte, at virksomheder er nødt til at vurdere en nettosalgspris for hele virksomheden. Dette vurderer vi både som byrdefuldt og samtidigt et usikkert og upålideligt målegrundlag, såfremt der ikke foreligger et aktivt marked.

Det vil ikke have de tilsigtede intentioner om en lempelse, idet der på så højt et virksomhedsniveau sikkert årligt vil være indikationer på værdiforringelse, enten af intern eller ekstern karakter. Dette vil bevirke, at der skal foretages årlige nedskrivningstest, hvor der ellers for SME-virksomheder kun er lagt op til nedskrivningstest ved indikationer.

9.5.2.2 Opgørelse af nytteværdi

Selvom det har været IASBs intention, at SME-standarden skulle være et stand-alone dokument, mener vi ikke nødvendigvis, at en reduktion af standardens størrelse medfører en lempelse for de omfattede virksomheder. På baggrund af ovenstående, mener vi, at virksomhederne skal have mulighed for at måle nytteværdi til fastlæggelse af genindvindingsværdi for dermed at vurdere eventuelle nedskrivninger. Dette vil naturligvis betyde et større omfang i SME-standarden. Man kunne tænke sig en implementering af de samme grundlag og forudsætninger, som der er opstillet i IAS 36, om fremtidige pengestrømme og diskonteringsratser mv. Vi forestiller os ikke, at det vil give anledning til yderligere problemer for regnskabsproducenten. Nok nærmere tværtimod. Det yderligere omfang vil blot give regnskabsproducenten flere muligheder og et nemmere målingsgrundlag.

I C virksomheder, der bør omfattes af SME-standarden, antager vi, at de er så professionelt drevet, at der foreligger budgetter og prognoser, der vil være pålidelige til fastlæggelse af fremtidige pengestrømme. Sådanne styringsredskaber må være uundværlige, ligesom det må formodes, at der forefindes kalkuler mv. på anskaffelser af driftsmateriel mv. Herudover vurderer vi også, at virksomhederne har et overordnet overblik og kendskab til lånerente, gennemsnitlig kapitalomkostning (WACC) og øvrige risikofaktorer i virksomheden, således virksomheden vil være i stand til at fastlægge en pålidelig diskonteringsrat.

Forudsætningerne for at opgøre en pålidelig nytteværdi som en del af målingen af genindvindingsværdi og nedskrivningsbehov, synes derfor at være til stede. Og når dette sammenholdes med kravet om der kun skal foretages nedskrivningstest ved indikationer på værdiforringelse, mener vi at det alt andet lige vil være mindre byrdefuldt for virksomhederne. Pålideligheden af målingen finder vi mindst lige så god som en mangelfuld og muligvis vanskelig dokumenteret markedsværdibetragtning i en dagsværdi.

Ovenstående diskussion bekræfter i øvrigt også vores argument om at undtage de mindre virksomheder for brugen af SME-standarden. Virksomheder i regnskabsklasse B, herunder især de mindre B-virksomheder, formoder vi kun sjældent, at vil have detaljerede styringsredskaber med f.eks. pengestrømsanalyser på CGU-niveau. Nok vil der findes løsere budgetter på et overordnet niveau, men som sikkert vil være vanskeligt brugbare i en nytteværdi-beregning. Det vil derfor være for byrdefuldt for disse mindre virksomheder at følge reglerne i SME-standarden, også selvom nytteværdi inddrages som en mulighed i målingen. Byrden vil i langt de fleste tilfælde ikke stå mål med den ekstra informationsværdi, som regnskabsbrugeren efterspørger i virksomheder af denne størrelse.

Nærmest alle de af os gennemlæste Comment Letters bemærker manglende nytteværdi som en mulighed for måling af genindvindingsværdi. Erhvervs- & Selskabsstyrelsen finder det – ligesom os – problematisk med fastsættelse af dagsværdi, specielt på et ikke aktivt marked. E&S påpeger, at det kan

have utilsigtede hensigter og ikke vil resultere i en lempelse¹⁰⁴. Dette er sammenfaldende med vores argumenter, og vi således enige med E&S i, at IASB bør genoverveje målingsmulighederne på området.

I de indsendte Comment Letters fremføres en række argumenter for, hvorfor nytteværdi skal være en mulighed i SME 26. Det postuleres bl.a., at det i mange tilfælde vil være mindre byrdefuldt for virksomhederne at beregne nytteværdi end dagsværdi, idet dette vil kræve ekspertise eller eksterne valuarer. Hvorimod virksomhederne i langt de fleste tilfælde har budgetter eller lignende, hvoraf virksomheden selv kan foretage beregninger¹⁰⁵. Vi kan gentage, at vi bakker synspunktet op.

9.5.2.3 Konsekvenser for regnskabsproducent

Vi vurderer, at konsekvensen af begrænsningen til dagsværdi fratrukket salgsomkostninger medfører yderligere byrder for regnskabsproducenten. Som tidligere nævnt, kan en dagsværdi i en SME-virksomhed, både på enkeltaktiver og CGU-niveau, forekomme vanskeligt at måle. Sandsynligheden for at ende langt nede i rangordenen til opgørelse af værdien synes stor, og vil bare vanskeliggøre opgørelsen for regnskabsproducenten.

Derimod vurderer vi, at opgørelse af nytteværdi vil forekomme langt mindre byrdefuldt for regnskabsproducenten. På trods af de skøn, der skal foretages, vil informationen til brug for opgørelsen kunne fremskaffes internt.

Af hensyn til hensigtsmæssigheden for regnskabsproducenten kan det være ønskværdigt, at nytteværdi bliver indført i SME 26. I relation hertil kan det diskuteres, om der i så fald skulle indføres simplificerede retningslinier for opgørelse af nytteværdi i forhold til IAS 36. Flere respondenter kommenterer dette forhold i deres Comment Letters.

EFRAG opstiller sågar bestemmelser, som de mener, at de kan opstilles på en simpel måde¹⁰⁶. KPMG og Deloitte foreslår at virksomhedens lånerente skal benyttes som diskonteringsats¹⁰⁷. Dette mener vi dog ikke nødvendigvis kan fastlægges så entydigt. En lånerente kan være meget individuelt bestemt ud fra mange andre faktorer, ligesom aktiverens eller CGU'ens (eller hele virksomhedens) risikoprofil bør afspejles i diskonteringsatsen, som det er gældende i almindelig investeringsteori.

Fastlæggelse af diskonteringsats ud fra skøn, vil dog stille nogle yderligere krav til producenten, som man kan diskutere hensigtsmæssigheden af. Individuelle vurderinger vil sandsynligvis give mere retvisende værdier, men vil samtidig stille yderligere krav med deraf følgende byrder for producent. På den anden side vil en dikteret diskonteringsats bevirke en reduktion i skøn og byrder for producent, men sandsynligvis ikke en så pålidelig måling.

¹⁰⁴ CL 127 (E&S) s. 3

¹⁰⁵ CL 114 (Deloitte) s. 27, CL 137 (PWC) s. 9 og CL 92 (Grant Thornton) s. 9

¹⁰⁶ CL 161 (EFRAG) s. 43-44

¹⁰⁷ CL 95 (KPMG) s. 17 og CL 114 (Deloitte) s. 27

Vi er enige i, at retningslinierne skal være simple og overskuelige, såfremt nytteværdi skal være en del af SME 26. Gerne med kortfattede og præcise angivelser, således det bliver hensigtsmæssigt.

9.5.2.4 Konsekvenser for regnskabsbruger

At muligheden begrænser sig til målingen til dagsværdi fratrukket salgsomkostninger kan være ønskværdig set i henhold til de dagsværdibaserede regnskabsprincipper. I en ideel verden, hvor dette er muligt, vil dette naturligvis være at foretrække for regnskabsbruger, da denne således vil have en pålidelig værdiansættelse af aktiverne. I denne sammenhæng er verden dog langt fra ideel, og som tidligere nævnt er der derimod en risiko for at målingen til dagsværdi fratrukket salgsomkostninger vil ske til sidste mulighed efter rangordenen. Der er en risiko for, at målingen ikke bliver pålidelig til ugunst for regnskabsbruger.

Skal muligheden for opgørelse af nytteværdien som måling for genindvindingsværdien derimod være gældende, vurderer vi, at det også vil være på bekostning af regnskabsbrugerens informationsbehov.

I beregningen af nytteværdien ligger der mange interne informationer bag, hvilket samtidig giver mulighed for tilsløring fra regnskabsproducentens side. I nedgangstider kan man forestille sig en tilskyndelse til at manipulere med forudsætninger, ligesom der fra ledelsers side ofte kan være en tendens til at se for lyst på fremtiden. Disse hypoteser vil alt andet lige medføre reducerede eller manglende nedskrivninger, hvilket vil stille større krav til regnskabsbrugerens vurderinger af de anvendte skøn i værdiansættelsen.

Skal nytteværdi være en mulighed, må der samtidig stilles yderligere krav til de afgivne oplysninger i årsrapporten af hensyn til regnskabsbrugerens vurdering af værdiansættelsen. Og så nærmer vi os i stedet retningslinierne i IAS 36, hvor der er oplysningskrav om faktorerne og forudsætningerne i beregningerne. Dermed bliver det vanskeligt at reducere omfanget af SME-standarden, og lempelserne – hvis man i øvrigt kan tale om lempelser ved at udelukke muligheder – er så som så.

Vi er dermed tilbage ved det oprindelige dilemma i SME-standarden om cost/benefit mellem regnskabsproducentens byrder og regnskabsbrugerens informationskrav. På den anden side kan det diskuteres, om der reelt vil være væsentlige forøgede byrder ved de yderligere oplysninger. Oplysningerne vil allerede eksistere i de interne dokumenter. Det vil derfor kun være et spørgsmål om tilpasning og præsentation.

9.5.2.5 Konsekvenser i årsrapporten

Den manglende mulighed for beregning af nytteværdien til brug for måling af nedskrivningsbehovet, kan have betydning for regnskabsaflæggelsen. Med måling til dagsværdi fratrukket salgsomkostninger

som eneste mulighed, er der sandsynlighed/risiko for for store nedskrivninger. Hvis der som alternativ kan måles til nytteværdi, vurderer vi at der i mange tilfælde vil kunne undlades at foretage nedskrivninger. Konsekvenserne fremgår af Eksempel 1 i Bilag 2.

Problemstillingen kan tænkes at forekomme endog ikke så sjældent i SME-virksomheder. Vi vurderer, at virksomheder indenfor SME-segmentet både vil være af en størrelse og type, der ofte vil medføre både specialtilpassede maskiner og virksomhedsspecifik goodwill. Begge dele vil i salgsøjemed kunne være uaktuelt for markedet, og derfor sandsynligvis også vil have en lav dagsværdi.

Derimod kan maskiner og goodwill mv. tænkes at have stor nytteværdi for virksomheden selv. En nytteværdi, der langt overstiger både dagsværdien og den regnskabsmæssige værdi. De regnskabsmæssige konsekvenser vil i givne situationer derfor være for store nedskrivninger med negative konsekvenser for både resultat, aktivernes værdiansættelse og egenkapital.

I relation hertil er det derfor også relevant at kommentere og vurdere de grundlæggende kvalitetskrav, herunder et retvisende billede. I den efterhånden mere praktiserede tankegang om et dagsværdibaseret regnskab, kan det virke naturligt at måle aktivers værdi til dagsværdi. På den anden side, er det ikke altid virkelighedens realiteter, idet det ikke altid vil afspejle virksomhedens reelle værdier.

Måling til dagsværdi fratrukket salgsomkostninger vil være det mest hensigtsmæssige for regnskabsbruger, specielt for kreditorer, set ud fra en kortsigtet tidshorisont med en manglende going concern motiv. Under en forudsætning om going concern vil nytteværdien give mest mening for ejerne (herunder regnskabsproducent) som interessant, da værdiansættelsen er udtryk for værdien ”set indefra”.

Hensigtsmæssigheden taler dog mest for måling til nytteværdi af hensynet til tidligere omtalte reducerede byrder for regnskabsproducenten. Kompromiset i forhold til regnskabsbrugeren kan forsvares med argumentet om, at regnskabsbrugen kun i manglende going concern situation vil kunne anfægte værdiansættelsen.

9.5.3 Fordeling af nedskrivning på CGU'er

Som tidligere anført afviger fordelingen af nedskrivning på CGU'er i de tre regnskabsreguleringer. I SME 26 og IAS 36 reduceres først goodwill, dernæst pro-rata på øvrige aktiver efter hhv. relative dagsværdier og regnskabsmæssige værdier. Efter ÅRL fordeles nedskrivninger systematisk, uden yderligere angivelse af, hvordan det skal gøres. SME 26's angivelse af pro-rata fordeling efter relative dagsværdier synes ikke hensigtsmæssig, idet dagsværdierne som tidligere nævnt kan være vanskelige at måle pålideligt. Pro-rata fordeling efter regnskabsmæssige værdier synes mere hensigtsmæssig over for

regnskabsproducent, hvilket synspunkt vi også bakkes op i af Grant Thorntons Comment Letter¹⁰⁸. SME 26's fordeling synes dog mere hensigtsmæssig end ÅRL.

Ved en systematisk fordeling efter ÅRL vil de regnskabsmæssige konsekvenser være en højere værdi af goodwill og en lavere værdi af de øvrige aktiver i CGU'en i forhold til fordelingen efter SME- og IFRS-standarden. Her reduceres goodwill først. Vi har tidligere fastslået at regnskabsbrugere, f.eks. långivere, ikke lægger væsentlig informationsværdi i goodwill. Afhængig af vægtningen mellem goodwill og øvrige aktiver i CGU'en, vil det resultere i en mere eller mindre "skæv" fordeling og sammenlignelighed mellem ÅRL og SME- og IFRS-standarden.

Problemstillingen kan forklares med et lille eksempel: Udgangspunktet er goodwill på 50 og øvrige aktiver på 50 i CGU'en. Nedskrivningstest viser en værdiforringelse på 40. Ved systematisk fordeling efter ÅRL bliver goodwill på 30 og øvrige aktiver på 30 (i alt 60). Efter SME- og IFRS-standarden bliver goodwill på 10 og øvrige aktiver på 50 (i alt 60).

Set i forhold til virksomheden er det derfor ikke hensigtsmæssig med for høj værdi af goodwill i en finansieringssituation. Uhensigtsmæssigheden ligger dog ikke i SME 26, men i fordelingen efter ÅRL. Derfor virker SME 26 mere hensigtsmæssig end ÅRL på dette område.

9.5.4 Afskrivning på goodwill og andre immaterielle aktiver

Som tidligere nævnt er afskrivningsmuligheden på goodwill og immaterielle aktiver med uendelig brugstid genstand for diskussion. Allerede i de indledende drøftelser er problemstillingen taget op, og IASB har stilling til forholdet (BC 80). Respondenter påpegede, at et afskrivningsforløb på mellem 10 og 20 år ville være en enklere metode end nedskrivningstest, der udløses af indikationer. IASB var ikke enig i forslaget af hovedsageligt 3 grunde:

1. Der skal stadig foretages vurdering af nedskrivningsbehovet
2. Et afskrivningsforløb over en bestemt periode vil ikke være i overensstemmelse med et retvisende billede
3. IASB's erfaringer viser at regnskabsbrugere ikke tillægger et afskrivningsforløb særlig informativ værdi

Vores litteraturstudier har vist, at en del respondenter stadig mener, at der skal være en supplerende mulighed for at foretage afskrivninger på goodwill og immaterielle aktiver med uendelig brugstid¹⁰⁹. Forslagene går på en maksimal afskrivningsperiode på 20 år. Argumenterne herfor er en cost/benefit betragtning for regnskabsproducent og regnskabsbruger. Det vil være nemmere forståeligt og anvendeligt for regnskabsproducenten, og det vil som følge af lavere regnskabsmæssig værdi reducere

¹⁰⁸ CL 92 (Grant Thornton) s. 19

¹⁰⁹ CL 95 (KPMG) s. 15, CL 92 (Grant Thornton) s. 9, CL 116 (FSR) s. 4 og CL 161 (EFRAG) s. 13-14

sandsynligheden for tests af nedskrivningsbehov, som ofte vil være vanskeligt og byrdefuldt for mindre virksomheder. Respondenterne mener ikke, at informationstabet er væsentligt for regnskabsbrugerne, idet disse erfaringsmæssigt ikke anser værdierne i goodwill og immaterielle aktiver som særligt pålidelige. Herudover hersker der stadig en tendens til forsigtighed, idet der anføres, at det er vigtigt at regnskabsværdier ikke er overvurderet. Det anføres, at nedskrivninger blot er en mere raffineret opgørelsesmåde end et afskrivningsforløb¹¹⁰.

Vi kan sagtens se argumenterne fra begge sider, og vurderingen af det mest fordelagtige skal da også ses ud fra en cost/benefit betragtning. På den ene side vil et afskrivningsforløb næppe være teoretisk korrekt, da man for disse aktiver ikke kan fastlægge en systematisk omkostningsallokering over den økonomiske levetid. Og efter de grundlæggende kvalitetskrav vil pålideligheden af værdierne være svag.

På den anden side kan vi også se problemstillingen i de yderligere byrder som regnskabsproducenten kan få ved at skulle foretage vurderinger. Først ved at allokere goodwill til aktiver eller CGU'er, og dernæst vurdere indikationer af nedskrivningsbehov for til sidst at vurdere en dagsværdi. Det skal dog præciseres, at disse vurderingen af nedskrivningsbehov stadig vil være gældende, men med afskrivninger vil den regnskabsmæssige værdi over tid reduceres, hvilket vil kunne reducere regnskabsproducentens vurderinger og dermed forhåbentlig lette byrderne.

Vi vurderer, at der kan være usikkerhed forbundet med værdiansættelsen efter begge metoder. Et fast afskrivningsforløb, som formindsker værdien mere end eventuelle nedskrivninger ville gøre, vil ikke være pålideligt. Men en nedskrevet værdi, som sandsynligvis i mange tilfælde vil være opgjort på et usikkert grundlag, vil også være en upålidelig værdiansættelse.

De yderligere byrder hos regnskabsproducenten skal minimum kunne opvejes af den nytte, som regnskabsbrugeren får. Som vi har fastslået, kan der med afskrivninger være reducerede byrder i forbindelse med vurderingen af nedskrivningsbehovet. Og på baggrund af det forhold, at interessenter og regnskabsbrugere kun tillægger oplysninger om immaterielle aktiver en begrænset relevans, er det værd at overveje at reducere regnskabsproducentens byrder. Det kunne derfor være hensigtsmæssigt at følge respondenternes forslag om afskrivninger.

Vi hælder derfor mest til at støtte op omkring respondenternes forslag om muligheden for afskrivninger som et alternativ til nedskrivninger, da det på baggrund af en cost/benefit betragtning vil være hensigtsmæssigt for regnskabsproducenten. Over for regnskabsbrugeren vil en opgørelsesmetode, der ikke i samme grad er så dagsværdibaseret, naturligvis ikke have nær samme relevans. Men da regnskabsbrugerne kun i begrænset omfang opfatter værdien som pålidelig, mener vi, at det ud fra hensigtsmæssighed ville kunne forsvares at give denne mulighed.

¹¹⁰ CL 161 (EFRAG) s. 14

9.6 Sammenfatning

Vi har i dette afsnit gennemgået bestemmelserne om værdiforringelse af aktiver i SME 26, IAS 36 samt ÅRL. Vores gennemgang har omfattet *omfang / anvendelsesområde, definitioner mv., måling, indregning, tilbageførsel af nedskrivninger og oplysningskrav.*

Omfang / anvendelsesområde

Omfanget er overordnet set ens i de tre reguleringer og finder anvendelse på samme aktivtyper, hvilket virker fornuftigt. De små forskelle skal mest ses som udtryk for afvigelsen i opbygningen af de tre reguleringer.

Definitioner mv.

Der er yderligere definitioner til begreberne *genindvindingsværdi* og *nytteværdi* i IAS 36 og ÅRL i modsætning til SME 26, som åbner mulighed for *dagsværdi fratrukket salgsomkostninger*. Herudover er der sammenfald mellem definitioner.

Måling

Vi vurderer, at der ikke er nævneværdige forskelle i de opstillede *indikationer* på værdiforringelse. Dog er der i SME 26 yderligere indikationer til vurdering af nedskrivningsbehov på goodwill. Dette virker fornuftigt, da der kun skal foretages nedskrivningstest på goodwill ved indikation på værdiforringelse. Dette letter regnskabsproducent uden at gå på kompromis med regnskabsbruger. Efter IAS 36 skal det ske årligt, mens ÅRL kun betinger nedskrivningstest, hvis levetiden skønnes mere end 20 år. *Identifikationen* af enkeltaktiver og CGU'er er også enslydende i de tre reguleringer, hvilket ikke kan anfægtes.

Som den væsentligste forskel mellem SME 26, IAS 36 og ÅRL er *målingskriterierne*, hvor der efter førstnævnte kun kan måles til dagsværdi fratrukket salgsomkostninger. Vi oplever det nærmere som en skærpelse, at nytteværdi ikke er en mulighed. Dagsværdi fratrukket salgsomkostninger kan være svær at opgøre pålideligt, mens grundlaget for beregning af nytteværdi ofte vil være tilgængelig internt i virksomheden. Dette vil også gøre målingen mindre byrdefuld for regnskabsproducenten. Det kunne være med simplificerede retningslinier i forhold til IAS 36.

For regnskabsbrugeren vil det være ideelt med måling til dagsværdi fratrukket salgsomkostninger, hvis det kan opgøres pålideligt. Ved nytteværdi indgår der skøn og risiko for manipulation, hvilket kan gøre det uigennemskueligt for regnskabsbruger. På trods af dette mener vi ikke, at SME 26 er hensigtsmæssig, når den undlader muligheden for måling til nytteværdi.

Vi har argumenteret for, at de regnskabsmæssige konsekvenser af manglende nytteværdi som målingskriterium kan være for store nedskrivninger.

Indregning

Indregningen af nedskrivninger skal ske i resultatopgørelsen, hvilket logisk nok er sammenfaldende i de tre reguleringer. *Fordelingen* på CGU-niveau afviger dog en smule. SME 26 virker uhensigtsmæssig, idet der efter nedskrivning af goodwill skal ske fordeling på øvrige aktiver efter dagsværdier, som kan være svære at opgøre. Det vil være bedre at følge samme fordeling som IAS 36. SME 26 virker dog mere pålidelig og hensigtsmæssig end ÅRL, som kun kortfattet nævner, at nedskrivninger skal fordeles systematisk.

Tilbageførsel af nedskrivninger følger hovedtrækkene fra nedskrivninger. Dog er der efter SME 26 og IAS 36 ikke mulighed for tilbageførsel af nedskrivninger på goodwill, mens ÅRL åbner en lille dør på klem. Vi mener dog ikke, at dette vil have væsentlig betydning ved overgang til SME-standarden. Det vil højst være en lille lempelse for regnskabsproducent, mens regnskabsbruger i forvejen ikke tillægger goodwill væsentlig værdi.

Oplysningskrav

De mest elementære oplysninger som f.eks. beløbsangivelse på regnskabsposter skal fremgå efter alle reguleringer. SME 26 er mere sparsom med yderligere oplysninger end både IAS 36 og ÅRL. Dette skal dog også ses som konsekvens af begrænsede målingskriterier. For regnskabsproducent er det byrdemæssigt fornuftigt med færre oplysningskrav, hvorimod regnskabsbruger altid kan ønske sig mere indsigt. Vi finder dog niveauet for oplysninger efter SME 26 passende.

Afskrivningsmulighed på goodwill

Vi forholder os til respondenternes forslag om afskrivninger på goodwill. På trods af en upålidelig værdiansættelse kan forslaget virke fornuftigt. Afskrivninger, og dermed lavere værdi, vil sandsynligvis bevirke færre nedskrivningstests, hvilket vil være mindre byrdefuldt for regnskabsproducent. Regnskabsbruger vil næppe lide mærkbart ved dette, da det har vist sig, at interessenter kun tillægger goodwill en begrænset værdi.

10. Konklusion

For at kunne vurdere, hvorvidt SME-standarden er hensigtsmæssig, har vi først analyseret hvilke virksomheder, der kan forventes at blive omfattet af SME-standarden. Vi har vurderet virksomhedernes interne og eksterne interessenters informationsbehov for derigennem at vurdere hvilke informationer regnskabsbruger ligger vægt på. Vi fandt frem til nogle kvalitative krav, som virksomheden skal opfylde for, at det vil være hensigtsmæssigt, at den er omfattet af SME-standarden. Efterfølgende belysning af de kvalitative krav viste, at de ville være svært håndterbare for virksomhederne i praksis, da der vil indgå subjektive skøn i fastsættelsen af dem.

Derfor mener vi, at en mere funktionel og pragmatisk tilgangsvinkel vil være en kvantitativ skillelinie efter virksomhedens størrelse. Fordelen vil være, at virksomhederne vil have uomtvistelige måltal på, om de er omfattet af SME-standarden. Ulempen vil være, at nogle virksomheder, der ikke opfylder de kvalitative krav, alligevel vil blive omfattet.

Efter vores vurdering vil implementering i dansk lov med fordel kunne ske ved at sætte grænsen for brugen af SME-standarden ved klasse C virksomheder. Vi mener, at et tilvalg af SME-standarden, såfremt regnskabsbruger ønsker dette, kan være en ønskelig løsning for øvrige virksomheder.

Vi har efterfølgende vurderet hensigtsmæssigheden af SME-standarden på de enkelte regnskabsområder ud fra klasse C virksomheder.

Forsknings- og udviklingsomkostninger

Alle 3 regnskabsstandarder er enige om sondringen mellem forsknings- og udviklingsomkostninger. Forskellen mellem SME 17 og hhv. IAS 38 og ÅRL er, hvornår det er tilladt at aktivere udviklingsomkostninger.

SME 17 giver valgfrihed omkring aktivering af udviklingsprojekter. Efter IAS 38 og ÅRL regler for klasse C virksomheder er aktivering påkrævet. Dette betyder, at regnskabsproducenten vil blive lettet i sin regnskabsudarbejdelse, da der ikke er krav om aktivering. Derimod vil regnskabsbrugeren miste information omkring værdien af udviklingsprojekter i virksomheden. Vi mener derfor, at aktivering skal være påkrævet i SME 17.

Vi mener ikke at den omkostningsreduktion, der er for regnskabsproducenten, kan opveje den information som regnskabsbrugen vil mangle omkring udviklingsprojekterne.

Finansielle instrumenter

SME-standarden tillader brugen af IAS 39 som alternativ til reglerne i SME 11. Vi mener, at dette med fordel vil kunne benyttes af virksomheder, der indgår i en koncern, der skal aflægge regnskab efter IFRS-standarden. Tilladelsen af IAS 39 vil ikke give regnskabsproducenterne markant yderligere

byrder, da de alligevel skal afgive oplysningerne til brug for koncernregnskabet. Regnskabsbrugen vil også få mere information omkring regnskabet. Vi mener derfor, at tilladelsen af IAS 39 kan være hensigtsmæssig i nogle tilfælde, dog skal det fremhæves, at IFRS 7 og IAS 32 skal være obligatorisk.

Reduktionen i undtagelserne til hvilke regnskabsposter, der er omfattet af reglerne i SME 11, er hensigtsmæssige for særligt regnskabsproducenten, da han derved får lettere ved at vurdere hvilke transaktioner, der er omfattet af SME 11.

Vi mener ikke at fjernelsen af kategorien disponibel for salg, i forhold til IAS 39, er hensigtsmæssig, da det medfører en informationsreduktion for regnskabsbrugeren. Omkostninger i forbindelse med kategoriseringen af aktiverne er ikke tilsvarende omfattende for regnskabsproducenten.

Desuden mener vi, at måling af finansielle instrumenter til dagsværdi kun skal ske i de tilfælde, hvor den relativt omkostningsfrit kan opgøres, f.eks. ved noterede instrumenter.

Reglerne omkring regnskabsmæssig sikring i SME 11 er stadig meget uklare. Dette er ikke hensigtsmæssigt for særligt regnskabsproducenten, der f.eks. ikke har entydige retningslinier omkring opgørelse af sikringseffektivitet. Vi mener desuden også, at IASB bør lade virksomhederne bruge primære finansielle instrumenter til sikring af nettopositioner i udenlandske virksomheder, da dette er en brugt transaktion i virksomhederne. Tilladelsen vil dermed give regnskabsbrugen et mere retvisende billede af intentionen af det indregnede finansielle instrument.

Oplysningskravene omkring finansielle instrumenter efter SME 11 er stadig for omfattende. Derfor forslår vi, at man bruger en principbaseret tilgang således, at det kun er relevante oplysninger, der gives oplysninger omkring i årsrapporten. Dette vil stadig give regnskabsbrugeren repræsentativt gyldige oplysninger men sørger for, at han ikke drukner i irrelevante oplysninger. Det vil selvklart også lette regnskabsproducenten, at han skal afgive færre oplysninger.

Alt i alt mener vi, at der i SME 11 er søsat mange gode tiltag for at gøre området lettere og mere overskueligt for regnskabsproducenten, og stadig fastholde relevant oplysning til regnskabsbrugeren. Vi mener dog, at området med fordel kan underlægges yderligere forenklinger og præciseringer for, at det bliver hensigtsmæssigt for både regnskabsproducent og bruger.

Værdiforringelse af aktiver

Den væsentligste forskel mellem SME 26, IAS 36 og ÅRL er begrænsningen til kun at foretage måling til dagsværdi fratrukket salgskostninger i SME 26. Udelukkelsen af nytteværdi som målingskriterium må ses som en skærpelse frem for en lempelse overfor regnskabsproducenten med yderligere byrder til følge. SME 26 vil være mere hensigtsmæssig for regnskabsproducenten, hvis nytteværdi indføres som en mulighed. For regnskabsbruger vil en pålidelig måling til dagsværdi fratrukket salgskostninger alt andet lige være ideelt. Regnskabsproducentens yderligere byrder ved en potentiel upålidelig måling til dagsværdi fratrukket salgskostninger, mener vi dog overskygger

regnskabsbrugerens informationsbehov. Vi mener derfor, at SME 26 ikke er hensigtsmæssig, når den undlader muligheden for måling til nytteværdi.

Vi har samtidigt fremført, at de regnskabsmæssige konsekvenser kan blive for store nedskrivninger, når måling til nytteværdi ikke er en mulighed.

Efter SME 26 skal der kun foretages nedskrivningstests ved indikationer på værdiforringelse. For goodwill er dette en lempelse i forhold til IAS 36, og delvist i forhold til ÅRL, hvor nedskrivningstest skal foretages årligt. Dette virker hensigtsmæssigt, da regnskabsproducentens byrder lettes uden at gå på kompromis med regnskabsbrugens informationsbehov.

Indregning af nedskrivninger i resultatopgørelsen er sammenfaldende i de tre reguleringer, hvilket virker logisk. Efter både SME 26 og IAS 36 reduceres nedskrivninger på CGU-niveau først goodwill og dernæst øvrige aktiver, hvilket virker hensigtsmæssig i modsætning til ÅRL, som blot kræver en systematisk fordeling. Fordelingen af den resterende nedskrivning på enkeltaktiver afviger en smule til IAS 36, hvilket ikke virker hensigtsmæssigt. Fordelingen efter SME 26 skal ske på baggrund af relative dagsværdier, hvilke kan være byrdefulde at opgøre. Fordeling efter regnskabsmæssige værdier vil være mere hensigtsmæssig.

Respondenter har anført ønsket om mulighed for afskrivning på goodwill. Dette vil lette regnskabsproducenten i vurderingen af, om der skal foretages nedskrivningstest. Da det samtidigt har vist sig, at regnskabsbrugerne, herunder specielt långivere, kun tillægger informationen af goodwill en begrænset værdi, kan forslaget synes hensigtsmæssigt. Dette på trods af en upålidelig værdiansættelse.

SME 26 har reducerede oplysningskrav i forhold til IAS 36 og ÅRL, hvilket også skal ses som en konsekvens af begrænsede målingskriterier. Vurderingen af hensigtsmæssigheden heraf beror på en cost/benefit betragtning mellem regnskabsproducentens byrder og regnskabsbrugerens informationsbehov. Vi vægter regnskabsproducentens reducerede byrder højest, hvorfor vi finder oplysningskravene i SME 26 passende.

Afrunding

Det skal understreges, at vi ikke udtaler os om hensigtsmæssigheden af SME-standardens som helhed, men kun om de ovenstående regnskabsområder. Som standarden foreligger, kan der ikke gives et entydigt svar på hensigtsmæssigheden i forhold til regnskabsbruger og –producent. På visse områder virker SME-standardens hensigtsmæssig, mens den på øvrige områder ikke er hensigtsmæssig.

Vi finder SME 17 hensigtsmæssig, såfremt man fjerner valgfriheden for indregning af udviklingsomkostninger over resultatopgørelse.

Vi vurderer, at SME 11 overordnet set vil være hensigtsmæssig for både regnskabsbruger og -producent, hvis man indfører kategorien disponible for salg, gør reglerne omkring regnskabsmæssig sikring mere operationelle samt mindsker oplysningskravene om finansielle instrumenter.

SME 26 vil være mere hensigtsmæssig ved tilføjelse af nytteværdi som målingskriterium og afskrivningsmulighed på goodwill samt ændring af fordelingen af nedskrivninger på enkeltaktiver i en CGU.

Vores analyse viser, at den manglende hensigtsmæssighed ofte kan henføres til reducerede indregnings- og målemetoder. Reduktionen af valgmuligheder kan desuden medføre en indirekte skærpelse i forhold eksisterende lovgivning, idet regnskabsproducenten i sagens natur ikke har adgang til de fjernede valgmuligheder. Dette har næppe været intentionen med SME-standardens.

11. Perspektivering

Hvad bringer fremtiden med hensyn til regnskabsaflæggelse? Dette er selvfølgelig umuligt at spå om, men der er dog nogle tendenser at spore.

Nationalt er der blandt andet i Danmark kommet et lovforslag om ændring af årsregnskabsloven¹¹¹. Lovforslaget søger generelt at lette byrderne for regnskabsproducenten. F.eks. har de ændret størrelsesgrænserne for regnskabsklasserne med 20 %, således at de svarer til beløbsgrænserne i 3. direktiv¹¹². Dette betyder i praksis, at en større del af de danske virksomheder vil skulle aflægge regnskaber efter reglerne for klasse B.

Begrundelsen for ændringerne er at lette regnskabsproducenten, men også et forsøg på harmonisering til IFRS-standarden. F.eks. er kravet om indregning af udviklingsomkostninger i balancen for klasse C virksomheder således løftet op til kun at gælde i klasse C (stor). I SME-standarden, som efter vores vurdering vil dække C virksomheder, er dette valgfrit. Man er altså fra lovgivers side blevet mere fokuseret på omkostningerne for regnskabsproducenten end –brugeren i de små og mellemstore virksomheder. En yderligere indikation på dette er ophævelsen af revisionspligten på små virksomheder. Dette indikerer, at man fra lovgivers side ikke længere vil kræve en godkendelse af årsrapporten fra en uvildig tredjemand i de mindste virksomheder.

Dette ændrede fokus er efter vores mening et resultat af, at man har erkendt, at der i mindre virksomheder er en høj grad af sammenfald mellem virksomhedens ejer og interessenter. Dermed ikke sagt, at virksomheden ikke har eksterne interessenter, men at disse i høj grad selv er i stand til at erhverve sig information fra virksomheden til prognoseformål, f.eks. pengeinstitutter, der modtager periodebalancer mv. til deres kredit- og lånevurderinger. Derfor er der ikke samme behov for oplysninger i et offentligt regnskab.

Internationalt set er der også nogle tiltag, der forsøger at lette byrderne for regnskabsbruger, men i særdeleshed også for regnskabsproducenten. Her er fokus dog ikke udelukkende på de mindre virksomheder, men også på de virksomheder, der har offentlighedens interesse.

IASB og FASB er ved at lave et harmoniseringsprojekt, der skal munde ud i at ensarte reglerne mellem IFRS-standarden og US GAAP. Dette vil øge sammenligneligheden af regnskaber, i særdeleshed over Atlanten, og dermed give et mere gennemskueligt kapitalmarked. Dette vil være en positiv udvikling for regnskabsbrugeren, som dermed får en øget indsigt og derfor kan drage bedre beslutninger om sine investeringer.

¹¹¹ L100

¹¹² Beløbsgrænserne er her reguleret ved ændringsdirektiv 2006/46/EF

Udover at regnskabsbrugeren vil blive lettet ved denne harmonisering, vil det også have betydning for nogle regnskabsproducenter. F.eks. har SEC (Securities and Exchange Commission) i slutningen af 2007 vedtaget, at virksomheder, der er noteret på amerikanske børser, ikke længere behøver at afstemme deres regnskaber til US GAAP, såfremt de er aflagt efter IFRS-standarden¹¹³. Dette vil alt andet lige lette regnskabsproducenterne i disse virksomheder.

Fremtidsudsigter går derfor i retning af et mindre reguleret miljø for de mindste virksomheder. Derudover er det vores vurdering, at der forsøges at gøre regnskabsreguleringerne så ensartede og sammenlignelige på tværs af nationale skel. Indførelsen af SME-standarden er blot et skridt på vejen i denne retning. I yderste konsekvens kunne man forstille sig af FASB og IASB sammen laver 2 standarder. En for virksomheder af offentlig interesse og en for andre virksomheder, der er pligtige til at aflægge regnskab. Konsekvensen heraf er, at man helt vil ophæve regnskabspligten for de mindste virksomheder. Efter vores vurdering ligger dette scenario dog stadig mange år ud i fremtiden.

¹¹³ INSPI s. 14

12. English Summary

The purpose of the following thesis is to make an analysis of the substance of the IFRS for SMEs and evaluate the appropriateness compared with the financial statement-users and –prepares.

To begin with we have mapped out the types of enterprises being affected by the IFRS for SMEs in Denmark. We have done this by accounting for the stakeholders of the small and medium sized entities. Thereupon we have accounted for the stakeholders need for information and compared these with what becomes identifiable by the SME-standards.

We have reached the conclusion, those enterprises with passive investors, staff-incentive-programmes and considerable international businesses have the need for presenting an annual report after a reliable, high quality international financial reporting standard. Furthermore we have accepted that such quality criteria make it difficult for enterprises to assess whether they are affected by the IFRS for SMEs. Consequently we have assessed which seize of enterprise typically having these forms of transactions and tried to make a quantitative dividing line which is easier handled in practice. We have reached the conclusion, that it is enterprises in reposting class C, which in accordance to the rules of the Danish Financial Statements Act must be covered by the rules of the IFRS for SMEs.

After evaluating which enterprises are being covered by the IFRS for SMEs we have accounted for the appropriateness for the financial statement users and –prepares on three chosen accounting areas; research and development costs, financial instruments and impairment of assets.

In the first place we have examined the individual accounting areas after respectively the IFRS for SMEs and the IFRS, and finally after the rules of the Danish Financial Statements Act. Thereupon we have compared the component regulations with one another and assessed the appropriateness of the most important differences and similarities.

Research and development costs

We found, that there is no essential difference within the individual regulations in the exploration between the research and development costs. Likewise all three accounting regulations are of the opinion that research costs must be recognised in the profit and loss.

The IFRS for SMEs gives the accounting-users freedom of choice with regards to capitalisation of development projects. We do not feel that freedom of choice for capitalisation of development projects is suitable for the financial statement-users need for information. In our assessment the additional cost the financial statement-prepare receives by capitalisation are not counterbalancing the additional information resulting from recognition as an asset of the development costs.

Measurement of the capitalised projects can, according to the IFRS for SMEs happen at either cost price or after a revaluation model. We feel one ought to keep the possibility for freedom of choice between the cost model and the revaluation model. If an enterprise chooses to use the revaluation model, it, all other things being equal, gives a much fairer picture of the value of the capitalised development projects.

Financial instruments

In this area we feel the use of the IAS 39 should still be allowed, as it would be relevant for some small and medium sized entities in connection with their reporting to the parent company. We do however feel, that the enterprises should follow the IAS 39 fully, inclusive the use of IAS 32 and IFRS 7.

The removal of the category available for sale will reduce the level of information in the annual report without giving the financial statement-prepare a noticeable modification in costs.

Furthermore in our opinion, cost must be the principal rule for the subsequent measurement of financial instruments. The fair value can only be used where it can be calculated reasonably cost free.

The rules concerning hedge accounting are still very complicated; consequently IASB ought to evaluate the possibilities for making additional simplification within that area. Furthermore we feel that the use of primary hedging instruments for securing the net investments in foreign operations should be allowed.

Demands for disclosure within this area are still way too comprehensive. For that reason we feel a principal based approach should be considered, as this would ease the financial statement-prepare.

Impairment of assets

Here the assets must be measured at fair value less cost to sell after the IFRS for SMEs, which does not answer its purpose and is onerous for the financial statement-prepare. Instead measurement at value-in-use ought to be allowed, as it often will be more accessible (and more fair to the enterprise) The only requirement for the IFRS for SMEs is the impairment test on goodwill by indication contrary to the IAS 36, which is appropriate.

The distribution of the impairments at CGU level must primarily happen on goodwill and subsequently on other assets distributed after sales value. We believe that the method used in IAS 36 is more appropriate, but the IFRS for SMEs however is still the more suitable Danish Financial Statements Act.

In our opinion it can be sensible to allow amortisation on goodwill as it will cause fewer impairment tests and consequently ease the financial statement-prepare, without compromising the need for information of the financial statement-users.

We feel it would be more appropriate should measurement of value-in-use and amortisation of goodwill be introduced to IFRS for SMEs.

We must emphasise that we have not assessed the as a whole; we solely adopt an attitude to the three above mentioned accounting areas when we assess the suitability. We do not feel an unambiguous answer on whether the standard is suitability can be made. In some areas it is, while it in others still is difficult manageable for as well the financial statement-user as for the –prepare.

13. Litteraturoversigt

Bøger:

- *Årsrapporten, kommentarer til årsregnskabsloven*, Thomson, 4. udgave 2005, Aksel Runge Johansen, Jens Otto Damgaard og Henrik Steffensen. (**Årsrapporten**)
- *Årsrapporten – teori og regulering*, Gjellerup, 1. udgave 2004, Jens O. Elling. (**JOE**)
- *Håndbog i årsrapport*, Revifora, 1. udgave 2004, Lars Kiertzner. (**Kiertzner**)
- *Regnskabshåndbogen 2008*, PriceWaterhouseCoopers, 2008, PriceWaterhouseCoopers. (**PWC**)
- *Indsigt i Årsregnskabsloven*, KPMG, 2006, KPMG. (**KPMG**)
- *Revisorhåndbogen 2006 – regnskab*, Thomson, 2006, FSR (**RV**)
- *Regnskabsmæssig behandling af finansielle instrumenter – IAS 32, IAS 39 og årsregnskabsloven*, PriceWaterhouseCoopers, 2. udgave 2005, PriceWaterhouseCoopers. (**Regnskabsmæssig behandling af finansielle instrumenter**)

Lovgivning mv.:

- *IFRS 2006*, IASCF Publications, 2006, IASB (**IFRS**)
- *Årsregnskabsloven (ÅRL)*
- *Exposure Draft of a Proposed IFRS for Small and Medium-sized Entities*, IASCF, 1. udgave 2007, IASB (**SME**)
- *Draft Implementation Guidance, IFRS for Small and Medium-sized Entities*, IASCF, 1. udgave 2007, IASB
- *Basis for Conclusions on Exposure Draft, IFRS for Small and Medium-sized Entities*, IASCF, 1. udgave 2007, IASB (**BC**)
- *A Staff Overview, Exposure Draft of a Proposed IFRS for Small and Medium-sized Entities*, IASCF, 1. udgave 2007, IASB
- *IFRS-bekendtgørelsen*, bekendtgørelse nr. 1329 af 14. december 2004 (**IFRS-bekendtgørelsen**)
- *Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1606/2002 af 19. juli 2002 om anvendelse af internationale regnskabsstandarder*, (**EC 1606/2002**)
- *Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/46/EF af 14. juni 2006*, (**Ændringsdirektiv 2006/46/EF**)
- *Lovforslag L100 af 12. marts 2008 om ændring af Årsregnskabsloven (L100)*

Artikler mv.:

- *Revision og Regnskabsvæsen nr. 9*, Thomson, september 2007 **(R&R)**
- *Comment Letter SME Standards*, EAA Financial Reporting Standards Committee **(EAA)**
- *Micro-Entity financial reporting: Perspectives of Preparers and Users*, IFAC
- *INSPI nr. 2 årg. 38*, Thomson, 2008, Revifora **(INSPI)**
- *www.iasb.org / www.iasb.co.uk*
- *Comment Letters on Exposure Draft of a Proposed IFRS for Small and Medium-sized Entities (CL):*
 - PriceWaterhouseCoopers **(CL 137)**
 - Grant Thornton International **(CL 92)**
 - KPMG **(CL 95)**
 - Deloitte Touche Tohmatsu **(CL 114)**
 - Ernst & Young **(CL 86)**
 - Erhvervs- og Selskabsstyrelsen **(CL 127)**
 - Foreningen af Statsautoriserede revisorer **(CL 116)**
 - BDO International **(CL 135)**
 - European Financial Reporting Advisory Group – EFRAG **(CL 161)**

Comment Letters kan downloades fra IASBs hjemmeside med dette direkte link:

<http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Small+and+Medium-sized+Entities/Exposure+Drafts+for+Small+and+Medium-sized+Entities/Comment+Letters/Comment+Letters.htm>

14. Bilag

Bilag 1 – Oplysningskrav efter IFRS 7

Lån eller tilgodehavende til dagsværdi gennem resultatet

Virksomheden skal give oplysninger om den maksimale kreditrisiko samt eventuelle sikringsinstrumenters eliminering af denne og størrelsen heraf.

Desuden skal virksomheden give oplysninger om årets værdiregulering, samt den akkumulerede ændring af instrumenternes dagsværdi (IFRS 7.9). Der kan i den forbindelse med fordel udarbejdes en anlægsnote for hver kategori af aktiver.

Finansiell forpligtelse til dagsværdi gennem resultatet

Der skal gives de samme oplysninger som ved lån og tilgodehavender. Disse kan også med fordel vises i en anlægsnote (IFRS 7.10).

Derudover skal virksomheden oplyse forskellen mellem den regnskabsmæssige værdi (dagsværdien) og den nominelle værdi af forpligtelsen (restgælden) (IFRS 7.10.b).

Omklassifikationer

Virksomheden skal oplyse den beløbsmæssige værdi af instrumenter, der bliver omklassificeret, samt årsagen hertil (IFRS 7.12)

Ophør af indregning

Hvis virksomheden har forpligtelser, rettigheder eller lignende fra finansielle aktiver, der er overdraget, men som ikke opfylder kriterierne for ophør af indregning, skal den oplyse arten af aktiverne, de eksisterende risici og afkastmuligheder samt den regnskabsmæssige værdi af disse aktiver og deres tilhørende forpligtelser (IFRS 7.13).

Sikkerhedsstillelser

Oplysninger om den regnskabsmæssige værdi af finansielle aktiver, der er stillet som sikkerhed, herunder vilkårene omkring sikkerhedsstillelsen (IFRS 7.14).

Hvis virksomheden har modtaget pant, skal den oplyse dagsværdien af det modtagne pant samt vilkår fra pantet (IFRS 7.15).

Sammensatte finansielle instrumenter

Der skal gives oplysninger om tilstedeværelsen af sammensatte finansielle instrumenter (IFRS 7.17). Det fremgår ikke, at man skal oplyse om værdien af instrumenterne.

Misligholdelse

En virksomhed skal oplyse hvilke, hvis nogle, lån der er misligholdt i løbet af regnskabsåret, samt den regnskabsmæssige værdi af de misligholdte lån. Desuden skal det oplyses om misligholdelsen er udbedret/lånet er genforhandlet mv. inden godkendelsen af regnskabet (IFRS 7.18).

Værdireguleringer i resultatopgørelsen eller over egenkapitalen

Der skal gives oplysninger om nettogevinst og –tab fra (IFRS 7.20.a.):

- Finansielle aktiver og forpligtelser til dagværdi gennem resultatet.
- Finansielle aktiver disponible for salg, herunder størrelsen af de beløb, der er indregnet over resultatet.
- Holde-til-udløb investeringer.
- Lån og tilgodehavender.
- Finansielle forpligtelser målt til amortiseret kostpris.

Herudover skal der gives oplysninger om rentetilskrivninger på værdiforringede aktiver samt den beløbsmæssige størrelse af tab ved værdiforringelse (IFRS 7.20.d+e).

Regnskabsmæssig sikring

Som ved SME 11 skal virksomheden ved regnskabsmæssig sikring beskrive sikringsforhold mv. (IFRS 7.23-24) (se afsnit 8.1.7.3).

Derudover skal virksomheden give oplysninger om den ineffektive del af sikringsinstrumentet, som indregnes i balancen ved sikring af fremtidige pengestrømme og ved sikring af nettoinvesteringer i udenlandske virksomheder (IFRS 7.24.b-c).

Dagsværdi

Der skal gives oplysninger om dagsværdien for hver kategori af finansielle instrumenter, således det er muligt at vurdere disse i forhold til den regnskabsmæssige værdi (IFRS 7.25). Dog skal der ikke oplyses dagsværdi for instrumenter, hvis regnskabsmæssige værdi er tilnærmet dagsværdien, f.eks. kortfristede tilgodehavender og leverandørgæld (IFRS 7.29).

Virksomheden skal oplyse metoderne brugt til opgørelsen af dagsværdien for hver kategori af de finansielle instrumenter (IFRS 7.27). Herunder skal virksomheden beskrive, hvorvidt dagsværdien er baseret på officielle markedskurser eller på nærmere definerede værdiansættelsesmetoder.

Såfremt der er brugt værdiansættelsesmetoder til opgørelse af dagsværdien, skal forudsætningerne for metoderne angives.

Generelle risici

Virksomheden skal afgive oplysninger om arten og omfanget af de risici, der hidrører fra finansielle instrumenter, typisk kreditrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko (IFRS 7.33).

Kreditrisiko

For hver kategori af finansielle instrumenter skal der gives oplysninger om den maksimale kreditrisiko på balancedagen (IFRS 7.36.a). Derudover skal sikkerhedsstillelse og andre udvidelser af kreditværdigheden beskrives (IFRS 7.36.b).

Kreditkvaliteten (hermed menes betalingsevnen) på aktiver, der er forfaldne eller værdiforringede, skal oplyses sammen med aktiver, der ikke er forfaldne eller værdiforringede, som følge af genforhandling af vilkår (IFRS 7.36.c-d).

Herudover skal der angives en analyse af forfaldne og værdiforringende aktiver sammen med en beskrivelse af hvilke sikkerheder, der er modtaget for aktiverne (IFRS 7.37).

Likviditetsrisiko

Analyse af løbetiden på virksomhedens finansielle forpligtelser, herunder en beskrivelse af hvorledes styringen af likviditetsrisikoen styres (IFRS 7.39).

Markedsrisiko

Der skal udarbejdes, og oplyses, en følsomhedsanalyse overfor virksomhedens identificerede risici. I den forbindelse skal der angives hvilke forudsætninger og antagelser, der er lagt til grund for analysen, ligesom det skal oplyses, om disse er ændret i forhold til tidligere år (IFRS 7.40).

Bilag 2 – Eksempel på nedskrivninger efter SME 26

Eksempel 1 (egen tilvirkning)

For at vise konsekvensen af manglende mulighed for måling af aktiver til nytteværdi, har vi opsat følgende eksempel¹¹⁴:

En vognmandsvirksomhed udskifter ved udgangen af året en del af vognparken med 20 nye lastvogne til en værdi af hver kr. 1 mio., i alt kr. 20 mio. Lastvognene fungerer uafhængigt af hinanden og genererer pengestrømme enkeltvis. Kalkuler på indtjeningen på lastvognene viser et pænt afkast og en forrentning, der ligger over renten af en passiv investering inkl. et markedsbaseret risikotillæg.

Da lastvognene er anskaffet ved udgangen af året, beløber de regnskabsmæssige afskrivninger sig kun til tkr. 10 pr. lastvogn, i alt tkr. 200. Allerede ved ibrugtagningen falder lastvognene dog i værdi, og yderligere salgsomkostninger vil bevirke, at en dagsværdi fratrukket salgsomkostninger kun vil indbringe tkr. 930 pr. lastvogn, i alt kr. 18,6 mio. Opgørelse af nytteværdien på baggrund af kalkuler for den fremtidige indtjening viser, at lastvognene har en værdi af kr. 1,1 mio. pr. lastvogn, i alt kr. 22 mio.

Der er indikationer på værdiforringelse, idet den eksterne markedsværdi er mindre end den regnskabsmæssige værdi, da markedsværdien falder relativt hurtigere end et systematisk afskrivningsforløb. Sammenfattes disse forhold, vil det betyde en yderligere nedskrivning efter SME-standardens i forhold til IAS 36 (og ÅRL), som vist i følgende skema:

	SME 26	SME26	IAS 36	IAS 36
Dagsværdi fratrukket salgsomkostninger	18.600.000		18.600.000	
Nytteværdi	-		22.000.000	
Genindvindingsværdi	18.600.000		22.000.000	
	<i>Balance</i>	<i>Resultatopgørelse</i>	<i>Balance</i>	<i>Resultatopgørelse</i>
Kostpris	20.000.000		20.000.000	
Afskrivninger	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Nedskrivninger	-1.200.000	-1.200.000	0	0
I alt	18.600.000	-1.400.000	19.800.000	-200.000

Som det ses kan det have regnskabsmæssige konsekvenser, når ikke der er mulighed for at benytte nytteværdien som målingskriterium. Vores eksempel er en smule fortegnet og simplificeret af hensyn til overskueligheden og synliggørelse af problemstillingen

¹¹⁴ Eksemplet er selvkonstrueret. Vi er derfor ikke sikre på, at de faktiske forhold i vurderingen af lastvogne forholder sig som angivet. På trods heraf mener vi, at eksemplet illustrerer problemstillingen. Det antages, at der er tale om en klasse C virksomhed.